

Az Almás vidéke.¹

Almástamási.

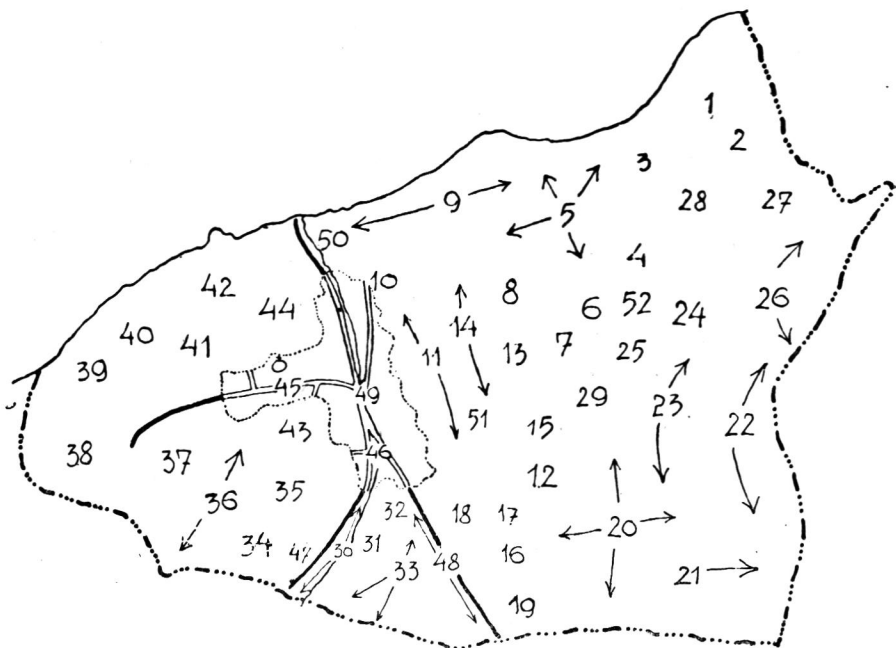
1341: Poss. *Tamasfolwa*. 1358: *Thamasfolwa*. 1381: *Thomasfolua*. 1415, 1434: *Thamasfalwa*. 1435: *Thamasfalua*. Poss. *Thamasfalua*. 1439, 1526: Poss. *Thamasfalwa*. 1452: *Thamasffalwa*. 1493: Poss. *Thomasfolwa*. 1508: Poss. *Thamasffalwa* [Csánki V, 417]. 1595: Poss. *Thamasfalwa* [CsákyOkl. I, 604]. 1808: *Tamásfalva* ~ *Tamása* [Lipszky]. 1831: *Tamásfalva* ~ *Tamáse* [ConsTrans.]. 1839: *Tamásfalva* ~ *Tamása* [Lenk]. 1850: *Tamásfalva* ~ *Tamásfaleu* [Mike, Helys. Nev.]. 1864: *Tamásfalva* olá hul *Thamase* [Pesty XXII, 515a]. 1909: *Tamásfalva* ~ *Tămaşa* [MoldTog.]. 1913: *Almástamási* [Hnt.]. 1922: *Almástamási* ~ *Tămaşa* [MartIstr.] 1941: *Tamásfalva* ~ *Tămaşa* [Hgy.].

1754: Felső Forduló: a' Sosbann (sz.), a' Dang pataka mellett (sz.). — Alsó forduló: a' Nagy hidon alol (sz.). — a' Búdós kut n. h.-ben (k.), olá hul a' La gura zápogyi Magjarúl a Széna völgy Torkáb(an) (k.) [KalConscr.]. — 1864: az ugynevezett Mocsoja, olá hul Mutsirlás határ végh, mely vízes részint lapályos, részint meg dült természetlen szántó földekkel. 2^{ik} *Szigy-ájba* olá hul Szigyába cziheres erdő közelébe szíp kaszáló kőst egy folyam a' bércza hely. — 3. *Szüret* olá hul Szürety a régentén ott lévő Szöllő Hegyről mégy bércz élén, 's kösziklákön fekszik, tetején felül erdő. 4. *a hegymegett*, Dupa gyál bértzes, cziheres, kösziklás helyeken fekvő határ rész, kezdetén van egy köszikla üreg, melyről hirlik: hogy régentén a Almás² ajáig lehet a föld alatt elmenni — jelenben láczik is oly nagy mélység és rom, hogy oda senki bé nem mehetet — félven attol hogy bészakad, a hegy ormonak hátsó részén egy gyönyörű forás, mely körül van véve cziherel, s télbe nyárba égyforma hideg. — 5^{ik} *Zepogya* olá hul Zepogye gödrös hely kies erdők közt. 6^{ik} *Bogdána* olá hul és magyarul is hegyes völgyös Szánto 's cziheres helyeiről. 7^{ik} *Berkényes* olá hul is, magyarul is, körül nagy erdőség közepén kies völgy kaszálókal benne égy itato fa törzsből eredt kut, régebbsen ezen határ rész *Bereknek* is neveztetett. 8^{ik} *Karbunár* olá hul, magyarul *Szénhely* — itt régen a lakosok sze-

¹ Egy 1864-i forrásban Nagyalmás (ma: Váralmás) helyneveinek összeírásában olvasom: „Néhány csoportos falvakkal együtt e' környék nevezetik *Almás vidékének* minthogy N. Almás a' legnagyobb helység a' körülte eső falvak között, de nevezetik alszegnek is, a' mennyiben B. Hunyadot véve központnak, a' havas felőli rész fel, az erre leeső pedig alszegnek mondatik [Pesty XXII, 367a]. — Megjegyzendő, hogy az első *alszeg*-et *alvidék*-ből javította a helynévgyűjtés leírója, „Porutz János név-író és jegyző“. Az elnevezés azonban valóban *Alszeg* néven helyes. Vö. össze alább Nagypetri helynévanyagának 1864-ből való részével.

² Az Almás helyén előbb más szó állt, a névelőnek ez az alakja ezzel magyarázható.

net csináltak, s mészet égettek. 9^{ik} *Barkutz* olahul is magyarul is hegyes kőszirtes oldal hegy — a falu also felöli része felett, égy kö Szikla mely viszhangzik [Pesty XXII, 515a—516]. — 1941: 1. Berkenyes ~ Berkeńešu (k.). 2. Berkenyesfeneke ~ Fundu Berkeńiš (k.). 3. Tam-sába ~ Pădurea la Tamše (e.). 4. Bogdámfeneke ~ Fundu Bogdańi (e.). 5. Bogdán ~ Bogdana (e.). 6. Mesztecsein ~ Mesteceń (l.). 7. Ma-geriste ~ Mujerište (l.). 8. Fíntína la Mujerište (kút). 9. Tér ~ La Šes (sz.). 10. Kõsta Marišti (l.). 11. Kertem fejlül ~ După gardurí (sz.).

Almástamási helynévtérképe.

12. Szöllögödre ~ Vaľa D'ijilor (sz.). 13. Barkuchegye ~ Vărvu Bărkutsuluj (l.). 14. Kõsta Bărkutsuluj (l.). 15. Szöllögödreódale ~ Kõsta D'ijilor (l.). 16. Fundetura ~ Fundătura (l.). 17. La Tăy (e., l.). 18. Mocsirlásódale ~ Kõsta Močirlăši (e., sz.). 19. Mocsirlásfeneke ~ Fundu Močirlăši (e.). 20. Kerbunár ~ Kărbunar (e.). 21. Kúrta ~ Skurta (k.). 22. Lungá íszakja ~ Dosu luńgi (e.). 23. Lunga ~ Luńga (k.). 24. Lunga feneke ~ Fundu luńgi (k.). 25. Lungaódale ~ Kõsta luńge (k.). 26. Bărk ínhăjit (k.).¹ 27. Tăurele (e.). 28. Dímбу bojilor (l.). 29. D'ija luї Muždeї (l.). 30. Petri vőgye ~ Vaľa Petrinduluj (sz.). 31. D'e kătă mőră (sz.). 32. Vőtykőszt ~ Intre văї (sz.). 33. D'elnitsa (sz., e.). 34. Szűret ~ Surefu (sz., k.). 35. Dos (sz.). 36. Aluniš (e.).

¹ A helynév második tagját, az *ínhăjit* szót 1942 nyarán a kiegészítõ gyűjtés alkalmával a r. *risipit*, szétszór't szóval magyarázta meg a közlõ [Gergely Béla hgy.].

37. Hegymegett ~ După d'al (e.). 38. Fînats la kolibđ (k.). 39. Šez đe după đal (sz.). 40. Gura Zăpođi (sz.). 41. D'ijile sperli (l.). 42. Su Duha (sz.). 43. Magyar temető ~ Temefeu uŋguresk (k.). 44. Dîmbu akăstaqlor (sz.). 45. Čoroka (u.). 46. Părit (u.). 47. Vaŋa Petrinduluĵ (p.). 48. Vaŋa dîŋkuluĵ (p.). 49. Szóros ~ Sorošu (u.). 50. Kîneptišt (sz.). 51. Dîmbu luĵ Nemeti (l.). 52. Kurmătura luŋgi (e.) [Józsa Gerő hgy.]¹

Bábony.

1291—6: *Babun* [MNy. XXII, 300, Bunyitai III, 401—2]. 1434, 1524: *Babon* [Csánki V, 329, Bánffy Okl. I, 606—8]. 1471: *Babony* [Csánki, i. h.]. 1575: *Babon* [Bf. I. Oklevelek]. 1583: *Babony* [i. h.]. 1602, 1625: *Babon* [i. h. — CsákyOkl. I, 654]. 1650: *Bábonyj* [OL. Teleki lt. Földvári o.]. 1713: *Babony* [Wess. „Helységek összeírása“ cs.]. 1720 körül: Possessio *Boboljna*² [i. h. Conscr.]. 1725: *Bábonyon* az hódoltságon [OL. i. h.]. 1726, 1730: *Bábon* [Bf. I. „Kezeslevelek“ és „Kalotaszeg“ cs.]. 1733: L(ocum) M(ixtum) *Baby* [Togan, Rom. 26]. 1731: *Babon* [Bf. I. Krasznai cs.]. 1754: *Bábon* [KalConscr.]. 1761—2: a más két falukban is Zutorban és *Bábonon* [EM. Rátz Krisztina conscr.]. 1765: *Bábony, Babóny* [EM. Kolozsm.-anyag, Tabella bilancis]. 1769: *Bábon* [Egyh. lt.]. 1808, 1831: *Bábonya*(!) ~ r. *Bábgyi* [Lipszky. — ConsTrans.]. 1839: *Babon, Babony* ~ r. *Babgyi, Bebgyi* [Lenk]. 1850: *Babony* ~ n. *Zaubendorf* ~ r. *Babgyi* [Mike, HelysNev.]. 1864: *Bábony* ~ r. *Babiu* [Pesty XXII, 130b]. 1873: *Bábony* ~ *Babgyi* [Hnt.]. 1909: *Bábony* ~ *Babiu* [MoldTog]. 1913: *Bábony* [Hnt.] 1922: *Bábony* ~ *Babin*³ [MartIstr.]. 1941: *Bábon* ~ *Băbdiu* : Băbđi [Hgy.].

1726: a z a l s ó f o r d u l o b a n : Galinásza (sz.). A Felső forduloban: Domb Lázul (!) n. h.-ben (sz.), Gyálul Petrilla n. h.-ben (k.) [MúzBf.]. — 1754: a z A l m á s f e l ő l v a l ó F o r d u l o b a n : a' Rő bikkben (sz.), a Rőbik előtt (sz.), a' Györgj rétin (sz.), az Egres pataka előtt (r.), — a' F e l s ő F o r d u l o b a n : a' Csorgonál (sz.), a' Térben (sz.), a' Szotyorban (r.) vic(inussa) délről az e. — Szenus (!) n. hely (sz.) [KalConscr.]. — 1795: A Nagy Almási határ Szélyben Bábony Patakán (ma.), Az also Forduloban az egres Patak Torkában (sz.) [JósHb.]. — 1813: A z e l s ő F o r d u l ó b (a n), mely Nyires felől való Ford(ulonak) neveztetik: A' Tsorgoi Földb(en) (sz.), A' Hosszu térb(en) (sz.), Kis térben (sz.), Ugyanott (t. i. a Kis térben) az oláh Pa_p kertye mellett (sz.), Kis térb(en) a' Falu mellett

¹ Közlő: Köpeci József (59) magyar és Nicolai Dumitru (60) rumén nemzetiségű.

² Ez az alak nyilván csak elírás a *Bábolna* helységnév hatására.

³ Nyilván sajtóhiba *Babiu* helyett.

(sz.). — Második Forduló mely Almás felől való Ford(ulonak) nevezetik: A' Követses megett, vagy egres Patak torokban (sz.), Rébik Torokb(an) (sz.), A' Falu végin. — A' Felső Forduló(b(an) a Szatyorban (k.) [ProtVis.]. — 1815: a' Felső Fordulóban. a' Csorgóban (sz.), A' Nagy Térben (sz.), A' Kis Térben (sz., ke.). — Az Alsó Fordulóban N. Almás felől: A' Nagy Rétben (sz.) vicinussa délre az ország uttya, Rébik-torokba (sz.), A' Rébik-Kútyánál (sz.), Nyireságában (sz.), Kis Térben (sz.), György Rettyiben (sz.). — A' Nagy Szatyorban (k.), a' Báboni Patak¹ [Egyh. lt.]. — 1826: Az Egeres Patak torkában (sz.), Uraság erdeje (e.) [EM. Csáky R. conscr.]. — 1864: *Agires* mely határos Nagy Almás határával, szép erdő és kaszálók. *Mestecsén* kövecses szántokal és nyirfa bokrokal. *Kulisaje* Kopár oldalokal, silány szánto földkel, kevés kaszálók Cserfa erdővel, szomszédos az Nagy Almási határal. *Rebgyük* körül vet bokros erdővel szánto és kaszálók jó ivo kuta Határos Also Fülki határal. *Szecsora* hővelkedik erdővel, szánto és kaszálók. *Bologa* ezen völgy határos Alsó és Közép Füldekel, itten vagyon Grof Csaky György Ur o Nagyságának szép Tölgyes erdeje, szép kaszaloi vagynak. *Kaszté Bolosi* határos Kőkényes és Nyires határrészekkel kopár oldalokal, nyirfás bokrokal, silány kövecses szántókal, *Sesu Nyiresuluj* szántó földkel, szomszédos a Nyiresi térel, iten foly a Pajkrol eredő víz Nyiresen által lefelé Bábonynak ahont is Bábony helységét kettő vágja. *Zepogya* határos Nyires és Nagy Almás határaival, kopár oldalai vagynak, silány kövecses szántóföldkel, kevés kaszáló rétekkal, nevezetes az ugy nevezet Zepogyai jóivo kutjáról. *Dosztutz* N. Almási határ szomszédóságában, Cseres bokrokal. *Pereului Duban* Kopar oldalokal bokrokkal, Nagy Almasi határ szomszédóságában. *Sesu Almásului Almás tere* ez Bábonyon alol fekszik N. Almási határ szomszédóságában, szánto földkel. *Sesu agyiresului* szomszédos N. Almási határal szánto és kaszálók... Bábony helységének legnevezeteseb forásai és ivó vizei az ugynevezett *Eszes Marton kutja* és *fintina Szecsori* nagy forás [Pesty XXII, 130b—131b].² — 1868: Seszu Almásuluj (sz.), Bologa (sz.), Sesu Nyiresuluj (sz.), Ujhegy (szö), Szocsora (k.) [Püsp. lt.] — 1936, 1941: 1. Dubó árka ~ Părău Dubăului (á., k., sz.). 2. Dubó

¹ „A parochiális telek — olvasom a forrásban — az északi kösziklás oldaltól fogva kirugván az ország úttyáig a báboni patak által kettészakasztattatott és ennél fogva a régi papi háztól templomhoz a patakon kellén általjárni, az általjárása a levítának — a pallót is ottan elhordta a víz — bajos lévén, tehát által szállította a papi lakhely ezen országútja felől való részére.“

² E falu helyneveire vonatkozó Pesty-féle kérdőívet Porutz Janos, hihetőleg rumén nemzetiségű jegyző töltötte ki; ezért kerültek bele csak rumén helynévalakok a kérdőívbe. Neki az adatokat a következők szolgáltatták: *Muntyán György* előljáró, *Bodis János*, *Ungur Stéfán*, *Darotzi Pál* és *Bálmós Onutz*, ez utóbbi négy „falu öregebbjei“ [i. h.].

~ Dubău (sz., k.).¹ 3. Doszucuj ~ Dosuts (e.). Északos fekvésű. 4. Marcikó malma: Jankó malma ~ Mōra luĭ Martsikău: Mōra luĭ Jaŋkău (ma.). A már régebben, kb. 15—20 éve felhagyott malom egyik neve első tulajdonosának, *Eszes Marcikó*-nak, másik neve az előbbi fiának, *Eszes Jankó Marcikó*-nak emlékét őrzi. Utolsó névadó tulajdonosa 1940-ben halt meg. Ma a malomnak csak dűledező épülete áll. 5. A malomnál: Jankó malmánál ~ La Mōra luĭ Jaŋkău (gy., k.). Ma Eszes Jankó fiának, Eszes Lászlónak tulajdona a malommal együtt. 6. Kölesáj árka ~ Părău Kuleșoĭi (d.). 7. Kölesáj torca ~ Gura Kuleșoĭi (sz., k.). 8. Kölesáj. Nevének alakváltozatai: Kulesáj: Kulesája: Kölösáj: Kölösāj ~ r. Kuleșoĭa (sz., k.). 9. Dombok ~ Dîmburele (sz., k.). 10. Dombok megett: Dombok megé ~ După Dîmburele (sz., k.). 11. Egrespatak ~ Ažireš (völgyecske, sz., k.). 12. Egrespataki erdő ~ Pădurea îm Fundu Ažireșuluĭ (e.). 13. Mojnák: Mojinák ~ Moĭniĭe (vizenyős sz., k.).² 14. Pop Juon hegye: Mánójila hegye ~ D'alu luĭ Juonu Popi: D'alu Manojili (sz.).³ 15. Mánójila hegye alatt ~ Su D'alu Manojili (e.). 16. Kölesáj feneki erdő (e.). 17. Kölesáj hegye: Kölesáj lábja ~ D'alu Kuleșoĭi: Pičoru pe Dîmbu Kuleșoĭi (l, sz.). 18. Dillők ~ Mereze (sz., k.). 19. Rébiktorka ~ Gura Răbđikuluĭ (sz., k., l, ház). 20. Rébigdombja ~ Dîmbu Răbđikuluĭ (e.). 21. Szöllő megett ~ După D'iji (l). „Erdő vót rígebben, de mos fel van szabaditva legelőnek, makfák vannak benne“ — mondta a közlő. 22. Rébikfeneke ~ Fundu Răbđikuluĭ (k., e.). 23. Zăpogyaészka ~ Dosu Zăpođi (e., l.). 24. Dubóészka ~ Dosu Dubăuluĭ (e., l.). 25. Rébikverőfínyne ~ Fatsă Răbđikuluĭ (k.). 26. Rébiki kút ~ Fîntîna îm Gura Răbđikuluĭ (kút). 27. Dubóji kút ~ Fîntîna îm Dubău (kút). 28. Misi fiszfája ~ Rekitsele luĭ Miși (sz., k.). Néhány öreg fűzfa és környékének neve. 29. Dubótorka ~ Gura Dubăuluĭ (sz., k.). 30. Pusztaszöllő ~ Pusta luĭ Sileu (sz., l.). 31. Nagyrit ~ Rîtu țel mare (k.). A falu alsó felén levő téres k. neve. 32. Farnasi: Farnas út ~ Kalea Sfărașuluĭ. A szomszédos *Farnos*: *Farnas* ~ r. *Sfăraș* felé vezető útnak és környékének neve. 33. Hágó: Hágók ~ Hagău: Hagaue. Meredekes útrészlet környékének neve. 34. Erdő a Farnasút felett ~ Pădurea îm Kalea Sfărașuluĭ (e.). 35. Széknél ~ La Skaun (e., k.). 36. Széknél való erdő ~ Pădurea đela Skaun (e.). 37. Butuk árka ~ Părău luĭ Butuk. Vö. r. *butuk* 1. fatönk, tuskó, 2. bilincs, békó'. 38. Csorgó ~ Čoroĭ. Újabb neve: Dézsi csorgójik. Ez újabb név előtagja az egyik Eszes család mellékneve. 39. Varga írtássa: Balázs írtássa ~ Iertașu Vargi. Irtás az Úrbéres erdőben [112]. 40.

¹ A helynév rumén neve a közlő szerint a telekkönyvben *Meri lui Dubău* alakban fordul elő.

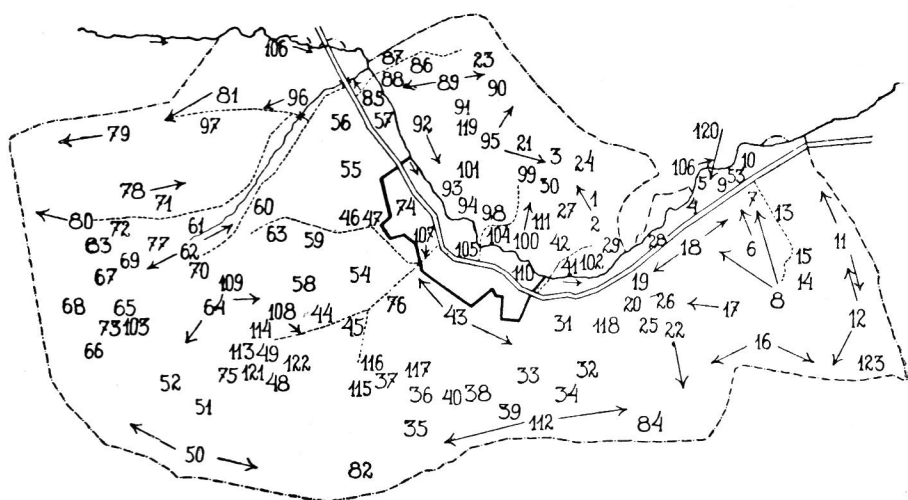
² Vö. a falu rumén lakosságának népnyelvében meglévő *moină* 'vizenyős terület' köznévvvel.

³ Agrižan Todorić mellékneve a *Manoila* név.

Szil alatt ~ La Maržine (sz., k.): 41. Gyürit: Gyüritek: Gyüriti tér ~ D'urit (sz.). 42. Gyüriti verőfíny ~ Fatsa D'urituluj: Su Košte (sz., k.). 43. Kertek megett ~ După Gardurî (sz., k.). 44. Kishágó (sz., k.). A mai *Szatyortorka* helynév régebbi, a tagosítás előtt általánosan használt neve. 45. Styéfán irtássik: Cigányoknál az irtás ~ La Iertašu Tsiganiilor: Iertaşul lui Stefan. Másik neve: Öreg bíró irtása a Cigányoknál (irt.). A falu egyik bíróságviselt lakosáról, néhai Brindaş Nikulajról nevezték el ezt az irtást; öreg korban több, mint egy évtizedig viselte a bíróságot. Minthogy ez a ma is élő Urs Stefan apósa volt, az irtás ez utóbbira maradt; innen újabb neve. 46. Magyar temető ~ T'imiteu unguresk: T'imiteu uncurilor. A református lakosság temetője. 47. Romántemető ~ T'imiteu rumânesk: T'imiteu rumuniilor. A görög kat. ruménség temetője. 48. Kisszatyor ~ Săcora cea mică (sz., k., e.). 49. Natyszatyor ~ Săcora cea mare (sz., k., e.). 50. Szatyori erdő ~ Pădurea Săcori (e.). 51. Szatyorfeneke ~ Fundu Săcori (k., e.). 52. Kisszöllőknél ~ La D'ii (sz., k.). 53. Gliga dombja ~ Dîmbu Gligi (sz. k.). 54. Dumbráva ~ Dumbrava (sz., k., e.). 55. Kisterek ~ D'elnitse (sz., k.). 56. Hosszuterek ~ Šesuri: Šesurile (sz., k.). 57. Kobultó: Kobultók ~ Kubăltău (sz., k.) 58. Dumbrávaji erdő ~ Pădurea Dumbrădi (e.). 59. Dumbrávaji út ~ Drumu Dumbrăvi (út).¹ 60. Bologa toroka ~ Gura Bolozi (sz., k.). 61. Bologa árka: Bologaji árok ~ Părau Bolozi (á.). „A Bologaji árok sokszor ojan nagy-nak jön, hogy eliszapol mindent.“ 62. Bologa ~ Bologa (sz., k.). 63. Dumbrávaji csutkók ~ Čutuži Dumbrăvi (l.). 64. Papágák: Papága ~ Popaga (sz., k.). 65. Bologafeneke ~ Fundu Bolozi (sz., k.). 66. Bologafenekéi erdő ~ Pădurea din Fundu Bolozi (e.). 67. Kukuj hegye ~ D'alu Kukuluj (k.). A szomszédos Kőkényesről volt itt birtoka egy olyan rumén embernek, akit *Kukuj*-nak csúfoltak. 68. Manasztirjánál ~ La Mănăstire (sz., k.). Kalauzom szerint ezen a táj-részen régen apáca-templom volt. A beomlott templomban, úgy mondják, találtak is két, mások szerint négy harangot; kiásták és bevitték őket a falu rumén templomába. A határszáron levő helynév jelölési köre a szomszédos Kőkényes határára is kiterjed. 69. Csorgóji nyírfák: Csorgóji csutkók ~ Mesteceeni Čorojuluj: Čutuile din Čoroj (l., k.). Előbb nyírfás erdő volt, de ma az erdő helyén csak a kivágott fák tő-része, *csutkó*-ja van meg. 70. Bologaji út ~ Drumu Bolozi (út). 71. Csorgóji kút ~ Fîntîna Čorojului (kút). 72. Csorgó ~ Čoroj (sz., k.). 73. Leontya kútyik ~ Fîntîna Lionti (kút). 74. Pap kertye ~ Grădina Popi. Kerthely a belsőségben; mint egyházi tulajdont a református pap használta, de a megszállás alatt elvették rumén állami iskolának.

¹ Mind a két genitívust (*Dumbrăvi*: *Dumbrădi*) lejegyeztem.

75. Natyszatyor fenekiből való kút ~ Fîntîna đim Fundu Săcori čei marî (kút). 76. Cigányok kútyta ~ Fîntîna Tsiganîlor (kút). 77. Bologna verőfínye ~ Koştea Boloži (sz., k.). A Bologna [62] déli fekvésű része. 78. Csorgó verőfínye ~ Fatsa Čorojuluî (sz., k.). 79. Papritfeneke ~ Fundu Pobrituluî (sz., k.). 80. Csorgófeneke ~ Fundu Čorojuluî. 81. Paprit ~ La Pobrit (sz., k.). A magyar név ritkábban, városiasabban *Papret* alakban is hallható. 82. Széktető ~ Vîrfu Skaunuluî (e.). A Szék felső része, teteje. 83. Felsőcsorgóji kút ~ Fîntîna đin Čoroj (kút). A Csorgó felső részében lévő kút neve. 84. Csonka: Komanda ~ Čorŋka: Komanda: Komanda în Čorŋka (e.). Egy hegygerinc legkiemelkedőbb részén lévő erdős pont. A térképeléskor ide háromszögelési jelt tettek a mérnökök; innen a Komanda név. 85. A

Bábony helynévtérképe.

Vádnál ~ La Vad (sz., k.). Átkelőhely és környékének neve. 86. Zápógyaútyta ~ Drumu Zăpođi (út). 87. Zápógyaárka ~ Părău Zăpođi (á.). 88. Zápógyatorka ~ Gura Zăpođi (sz., k.). 89. Zápógya ~ Zăpođa (sz., k., e.). 90. Zápógyafeneke ~ Fundu Zăpođi (sz., k., e.). 91. Zápógyaji kút ~ Fîntîna Zăpođi: Fîntîna đin Zăpođa (kút). A legrégebbi *bodom* „kivájt fatönkkel bélelt kút” az egész határban. „A bopám bopjáé (= nagyapám nagyapjáé, azaz beláthatatlan messzeségben élő őse) volt” — mondta kalauzom. 92. Akasztófáknál ~ La Akastej (sz., k.). A falu feletti egyik kiugró domb neve. 93. Irimnyija hegye ~ D’alu Irimńiji (l.). „Az Irimnyija hegye csak ott a ponk (= kiemelkedő hegyoldal).” A közlő szerint itt régen egy *Irimńia* nevű cigány lakott egy kalibában, ő azonban nem érte azt az időt, mikor a cigány ott lakott, csak hallomásból tudja. 94. Pusztakertek ~ Pusta. 95.

Szöllőmegetti erdő: Szöllő megöl való erdő ~ După D'ije (e.). 96. Paprítí út ~ Drumu Pobrítului (út). 97. Paprítí híd ~ Podu Pobrítului (híd). 98. Árokfeneke ~ Fundu Părăului (k., gyü., sz.). 99. Szöllők ~ D'iji: D'ijile (szö., gyü.). 100. Tábla ~ Pe Tablă (l., e.). 101. Andrásné hegye ~ D'alu Andreșoie (k., l.). 102. Gyürítí út ~ Drumu D'urítului (út). 103. Bologafenekí kút ~ Fântina din Fundu Boloži (kút). 104. A köveknél: Natypart: Kövek alatt ~ La Pfteroč. Nagy, meredek, homokkősziklás part-részlet a Patak [106] mellett. 105. Szoros ~ Soroš (utcácska). 106. Patak: Báboni patak¹ ~ Valea (p.). 107. Olátemplomi szoros ~ Soroșu Biseriči. A Szatyor felé menő útban [108] folytatódó utcácska és a főúttól bezárt szögben, a falu végén volt régen a rumén templom.² A név ennek az emléket őrizte meg. 108. Szatyori út ~ Drumu Săčori (út). 109. Popágatorka ~ Gura Popeži (sz., k.). A Popága: Popágák [64] bejárata. 110. Álsókert ~ Grădina din žos (sz., k.). 111. Pupujhegye: Pupujdombja ~ D'alu Pupului. A helynév *Pupui* tagja a ma is élő Vakar Mitru mellékeve. 112. Urbéri erdő ~ Pădurea urbarială: P. jobažilor: P. urbarilor (e.). A régi jobbágyok, úrbéresek közös erdeje. Ma is csak a volt úrbéresek leszármazottjai használják; a használati jog természetesen ma már a leszármazottak szaporodtával nagyon elaprózódott. 113. Kosztány irtássik: Kosztány szöllőjik ~ Iertașu lui Kosta: D'ijile lui Kosta: D'ijile Kostăneșilor (k., sz.). Jellemző a helynevek elfeledésének folyamata, hogy ezt az 1936-ban még ismert helynevet 1941-ben ugyanaz a közlő, sőt rumén társa sem ismerte. 114. Natyszatyor torka ~ Gura Săčori mari (sz., k.). 115. Jankó irtássá a Széknél: Pali irtássik ~ Iertașu Jașkului de la Skaun: Iertașu lui Pali (sz., k.). Az első helynév-alak az 1940-ben meghalt Eszes Jankó nevét, a második Daróci Ferenc melléknevét (Pali) őrzi. 116. Bálmos erdeje: Jankó erdeje (e.). Az erdő előbbi birtokosa a *Balmoș* család egyik tagja, utóbbi birtokosa a fennebb már többször említett *Eszes Jankó* volt. 117. Öregbíró irtássá a Széknél ~ Iertașu bđirăului ăel bătrîn (k.). Az elnevezés keletkezésére nézve l. a 45. sz. helynévnél mondottakat. 118. Petruka gödrik ~ Gropa Petruki. 119. Marcikó gödre ~ Gropa lui Martsikău (l., e.). 120. Bálmos szigettyik ~ Kotu lui Balmoș (sz., k.). A *Balmoș* család tulajdona. 121. Bokaji útnál ~ Drumu Bokaji. 122. Kisszatyor torka ~ Gura Săčori ăei mič. 123. Toma erdeje ~ Pădurea Tomi (e.). Első tagjában a rumén *Toma* 'Tamás' név van [Hgy.]³

¹ Ez utóbbi néven csak a szomszédos Váralmás lakói nevezik, az idevalók nagyon ritkán.

² L. tölem Bábony története és települése: Erdélyi Múzeum XLIV. 1939. 50. és a 156. l. után lévő térképvázlatot (kny. Erdélyi Tudományos Füzetek 104. sz.).

³ A határt Eszes Lászlóval (58) jártam be és a magyar helyneveket tőle jegyeztem le; a rumén helynév-alakokat Balmoș Nikulaitól (55) gyűjtöttem.

Bozolnok.¹

1434, 1506: Pred. *Bozolnok* [Csánki V, 338.]. 1435: possessio-num... Kezeplak, Almas, Zwthor, Babon, Nerche et *Bozolnok* nominatarum [BánfOkl. I, 607—8.]. 1436: Poss. *Bozolnok*. 1460: Pred. *Bozolnoktheleke* [Csánki, i. h.]. 1567: Keozeplak et predj *Bozolnok* [Bf. II. Rok. VI. R. CLXX. fasc.]. 1590: predio *Bozonak teleke* vocato [Bf. I. Okl.]. 1808: Középlak cum Praedio *Bozolnok pataka* [Lipszky]. 1839: *Bozolnok-pataka*, ein Prädium, welches zu dem Dorfe Középlak, der Koloscher Gespanschaft gehört [Lenk]. 1864: *Bozolnok* (tart. Középlakhoz) hol hajdon község lehetett. — most csak egy néhány majorház létezik. — itt ment el a régi Trajánus utja. — melyből most is sok követ ásnak. Szép szalás erdőekkel és szőlőhegyekkel környezett határrész itt a Községnek (t. i. Középlaknak) a legnagyobb szénát termő rétje és kaszálója, de hol egyéb gabonák is szépen teremnek... Zutor, Topa Sz. Király, Lapu patak, Argyas és Tamás falva határrészekkel² [Pesty XXII, 290b].

Dezsőfalva.³

1434, 1524: Poss. *Desenfalva*. 1434, 1436: Poss. *Desenfalva* alia nomine Almás. 1500: Poss. *Mezenfalva* (!). 1508: Poss. *Deesenfalva* [Csánki V, 346]. 1564/XIX. sz.: *Deseuffalva* [OL. Csáky It. Fasc. 28. No. 21]. 1593/XIX. sz.: *Deseőfalva* [i. h. No. 52.]. 1595/XVIII. sz.: *Vico Deseőfalva* [i. h. No. 32]. 1594: in oppido Nagi Almás ac vico *Desenfalva*... in comitatu Colosieni existentes [CsákyOkl. I, 602—3].⁴ 1676 körül: Nagy Almás cum *Desőfalva* [Bf. I. Vegyes Reg. Loc. Arend.]. 1808: Nagy-Almás cum Praedio *Desőfalva* junct [Lipszky]. 1839: *Desőfalva*, ein Prädium zu dem Dorfe Nagy-Almás, der Kolo-

¹ Elpusztult falu, illetőleg 1913 ban *Kisbozolnok* [Hnt.] néven Középlakhoz tartozó különálló település (Vö. ez utóbbi helység történeti helynévadataival). Vásártelke helyneveinek felsorolása alkalmával megjegyzik, hogy ahol a falu pataka és a lapupataki, alább az argyasi patak egybeszakadása után keletkezett patak beleszakad az Almás vizébe „az Almás vizin innet (t. i. Vásártelktől számítva) létezett egy *Bozolnik* nevű város (!), mely határrész jelenleg is *Bozolnik*nek nevezetik [Pesty XXII, 542a]. Megjegyzendő, hogy az 1941-i középlaki helyszíni gyűjtés alkalmával is feljegyezték ezt a nevet ezzel a magyarázattal: „Falurész a Bozolnok-patak alsó folyásánál“ (L. ott!).

² Értsd: ezeknek a községeknek határával érintkezik e határrész.

³ E falu Almásvára vagy Dezsővára alatt a vár birtokosainak szolgálatában álló jobbágyfalu volt; később, hogy mikor, a rendelkezésre álló adatok alapján nem tudom megmondani, Nagymással, újabb nevén Váralmással olvadt össze. Alighanem azonos Nagymásnak ma szinte teljesen ruménektől lakott, Dezsővára romjaihoz közeleső részével. — 1864-ben Kispetri helyneveinek összeírásában (l. ott is!) még ez olvasható: „Tofar a Nagymási határ szomszédságába — ehez közel fekszik az Nagymási határban az ugy nevezett Désző vára, melynek alyában van *Désző falva* hol a szilva fák ma is meg vannak“ [Pesty, XXII, 269b].

⁴ 1595-ben ugyanilyen szövegben *Deseofalva* olvasható [Csáky Okl. I, 600].

scher Gespanschaft gehörig [Lenk]. 1864: Szájhagyomány szerint ugyan említetik, hogy a' községen átfolyó Almásvizen túli jobb parti részen *Dezsőfalva* községe létezett volna, de ennek ma külön nyomai nem látszanak [Pesty XXII, 367a].

Farnas.

XIII. sz. vége: *Furnos, Farnos* [MNy. XXII, 300. — Csánki, V, 349]. 1341, 1469: Poss. *Fornas*. 1358: *Formus*. 1359, 1440: *Fornas*. 1393: Poss. *Fornus*. 1399: Villa *Farnas*. 1441, 1518: Poss. *Farnas*. 1490: *Farnosch* [Csánki i. h.]. 1595, 1630: *Farnas* [CsákyOkl. 604—5. — OL. Csáky It. Fasc. 28. No. 54].¹ — 1808: *Farnás* aliis *Farmás* (!) [Lipszky]. 1831: *Famas*² ~ *Szforás* [ConsTrans]. 1839: *Farnas* ~ *Szferas* [Lenk]. 1850: *Farnas* ~ *Szferás* [Mike, HelysNev.]. 1864: Közönségesen ismert neve a községnek: *Farnas*, oláhul *Szferás* [Pesty XXII, 205a].³ 1873: *Farnas* ~ *Szferás* [Hnt.]. 1909, 1922: *Farnas* ~ *Sfăraş* [MoldTog. — MartIstr.]. 1941: *Farnas: Farnos* ~ *Sfăraş* [Hgy.]

1754: a' Nádas tó.⁴ — Felső forduló: a' Baka Völgyében (sz.) Északról a' kő szikla vicinitásibann, a' Sobok Volgybenn (sz.), a' Sarjus aj Völgye előtt (sz.), a' Nyáros utában (sz.). — Also forduló: a' Martonbann (sz.), a' Székes ájban (sz.). — a' Malom között a' Tó főbenn melly rész szerént tos hely (k.), a' Sarjus ály-Völgy előtt (k.). — Unomájban (szö.), a' Malom völgy torkábann az Almás Rétbenn (k.) [KalConscr.]. — 1756: Felső forduló: a Nyáros (sz.), a Kode n. h.-ben (sz.), a Buzas ály (sz.), a nagy Bendets (sz.), a Kis Bendets (sz.), a Kis Pad (sz.), a rét n. oldalban (sz.), a Nyaras Verőfény oldalán (sz.), a Puszta árok főben (sz.), a Kode n. h. alatt (sz.), a Nyárosrol le folyo Patak (p.), a Csörszlik (sz.), a Borzás aj Pataka, a Csere Bértzi (sz.), a Bendets (sz.), a Pántzél Volgye (sz.), also Malom n. h. előtt (k.) Nyires (sz.), a rét szélin (sz.), a Saros aj Bertzin (sz.), a Puszta árok között (sz.), a Nyáros oldalan (sz.), a Szólló alatt (sz.), a Cserszlik (sz.), a Cserszárkon fellyül (sz.), a Mező nevű helyb(en) (sz.), a Baka völgy oldaláb(an) (sz.), a Soboki Patak mellett (sz.), Balint reti (sz.), a To Főben (sz.), a Malom uttya, a Malom Pataka, a Jone berki (sz.), a Nagy Nyiresb(en) (sz.), a Sarusaj völ-

¹ A XVIII—XIX. században váltakozva a *Farnos: Farnas* alak olvasható a kéziratoss forrásokban.

² Nyilvánvaló elírás a *Farnas* helyett.

³ „Nevét az itteni közhiedelem szerént — írja a kérdőívre felelő — a falu tövében felbuzgó salétromos gazdag forrástól vette... Ily természeti nevezetesség lévén e forrás, hihető, sőt valószínű, hogy a község erről nevezetett: *Forrás, Forras, Farras* vagy *Farnasnak*“ [Pesty, i. h.]. Ez természetesen csak tudálékos, alapküli származtatás.

⁴ A ref. templom telke ezzel határos.

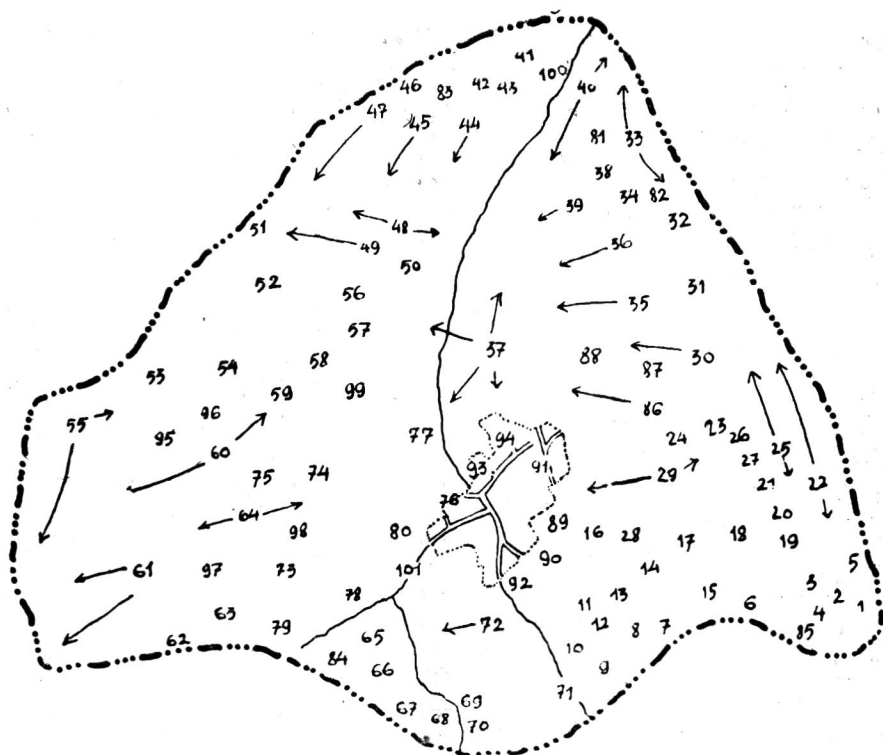
gyéb(en) a Verőfenyén (sz.), a Nyáros meleg oldala (sz.), a Pusztárok főben (k.), a Sarusaj völgye főben (k.), a Sarusaj völgye oldala alatt (sz.), a Csorgó völgy tetőn (sz.), a pusztá Szőlő oldalán (sz.), a Nyáros n. h. alatt (sz.), a Gyilkos Völgy n. h.-ben (sz.), a Gyilkos Völgy oldala verő fényiben (sz.), a Malom Csorgója völgye előtt (sz.), a Jone Berke n. h.-ben (sz.), a gyilkos n. h.-ben (sz.), a Falka Cser (sz.), a fel járó n. h.-ben (sz.), a Kis Pad (sz.), a köves oldal alatt (sz.), A Pusztá árok oldalán (sz.), a Bendets tetőn (sz.), a Bőndets oldalán (sz.), a Buzás áll n. tetőn (sz.), a falu Csorgójánál (sz.), a Buzás áll Eszkos oldalán (sz.), a Sarusaj Csorgójánál (k.), a Nagy Nyíres (k.), a Malom reti (sz.), a Sarusaj főben (sz.), Nyáros pataka, Borzás új pataka, Malom pataka. — **A l s ó f o r d u l ó**: az akasztó Völgye (sz.), a kőpad (sz.), a Kőpad (sz.), az Aszalos old[al] (sz.), az Aszalos észkos oldalán (sz.), a Szekes áll n. hegy alatt (sz.). a Meleg oldal (sz.), a Morutz n. h. végiben (sz.). a Szekes áll pataka mellett (sz.), Matyás Völgye (sz.), a Borza szeg (sz.), a Marton n. h.-ben (sz.), a Kabola Hod (sz.), az Aszalos n. h. alatt (sz.), a Kő pad elin (sz.), a Csorgó völgye (sz.), a Bodonos kuton fellyül az Eszakban (k.), a Kosár (k.), a Marutz n. völgy előtt (k.), a Szőlő oldal (k.), a Falu Bikal felől való végin a Tekeredő n. h.-ben (k.), a Tovisses oldal, az Marton Patak, a Martonban az akasztó völgye előtt (sz.). a Havas tető n. h.-ben (sz.), a Morutz völgyében (sz.), az Ördög halmánál (sz.), a Kabola völgyéb(en) (sz.), a Szilvás (sz.), a Malom előtt (sz.), a Határ n. h.-ben (sz.), az Akasztó n. h. oldalán (sz.), az Aszalos fara n. h.-ben (sz.), a havas oldala (sz.), az Akasztó Bértze (sz.). a Havas tető (sz.), a Morutz Völgye Bertzin (sz.), a Bagosaj n. h.-ben (k.), az Aszalos oldala (k.), a Szilvás n. oldalon (sz.), a Szőlő oldala (sz.), a Szőlő oldala tetőn (sz.), az Akasztó Bértzin (sz.). a Kő Pad tulso allya (sz.), a Moritz völgye oldalában (sz.). a két halom n. h.-en (k.), Nagy Tövisses Borozda n. h., Székes állj Pataka. a Falu Bikal felől való végin a Tekeredő n. h.-ben (k.), Székesaj (e.). Farnasi Patak (p.), a Nádas to. az Unom Mál n. hegyben (szö.). a két Patak között (k.), a két Malom közti (k.), Bikali patak, az Olá templomra feljáró Sikátor. a Bodonos kut n. h.-ben (sz.), a Havas tető oldalán (sz.) [EM. Mohai lev.]. — **1813**: **A z e l s ő F o r d u l o b a n**, mely Marton Fordulónak neveztetik: Székes ágy (sz.), A' Marton (sz.), A' Keresztnél (sz.). — **A' m á s o d i k F o r d u l o b a n**, mely 'Soboki Fordulónak neveztetik: Boka völgy (sz.). A' Soboki Patak mellett (sz.), a 'Soboki Patakban (sz.), A' Sarjus Ájj Völgye előtt (sz., k.). — **A' Ször Kutnál a' Két Malom között (k.)** [ProfVis.]. — **1864**: Kruca (k.), Székes ály (sz.), Marton (sz.), Zsoboki Patak (sz., k.). Pap gödre (sz.), Rét (k.). — **1868**: Csorgó völgy (sz.) [Püsp. lt.]. — **1891**: Palkógödre, Nyires, Sajtó, Csörgő-

v(ölgy), Nyáras, Szöllő á(rok), Mező, Gyilkos v(ölgy), Bakav(ölgy), Pad, Józsigödre, Zsoboki p(atak), Akasztóbércz, Marton, Határ, Ördög-halma,¹ Mokányok k(út), Aszalós ala, Kurtaalmafa, Székeságy, Meleg-c(ldal), Vágásút, Ujszöllő, Maburczo(ldal) szöllő, Oláhok szöllője, Mátyásföld, Persáj, Rikonyásza, Poján, Bagazár, Máténé rétje, Gödörbe, Borsosmál, Gódé, Unomájszöllő, A(lsó) és F(első), Nád, Vadas-kert, Székeságykert, Fogadókert, Hojsza, Krucsa² [Jankó 16]. — 1941: 1. Banka ~ D'alu kald (szö.). 2. Kecskis ~ D'alu Kaprej (sz.). 3. Unomáj (szö.). 4. Padba (sz.). 5. Bükk ~ Bik (e.). 6. Gyilkosvögy (sz.). 7. Akasztófa (sz.). 8. Topajiné gödre (sz.). 9. Bánya ~ La bajé (sz.). 10. Mészkrét ~ Fintina Jarikuluj (sz., k.). 11. Nagy-böndecs ~ D'alu Bendečuluj (sz.). 12. Pabgödre ~ Gropa popfi (sz.). 13. Bakavögy (sz.). 14. Kizsböndecs ~ Bendeč (sz.). 15. Kispad (sz.). 16. Gódé ~ Godej (sz.). 17. Gódémege ~ După Godej (sz.). 18. Pusztaszöllő (l.). 19. Fersönyáros ~ Fundu Ńarošuluj (l.). 20. Nyárosódal ~ Kosta Ńarošuluj (l.). 21. Pusztárka ~ Părău kolibilor (l.). 22. Tiltottérdő ~ Pădurea oprită (e.). 23. Nyárosverőfny: Meleg ódal (l.). 24. Szöllárka (sz.). 25. Nyárostető ~ Vărvu Ńaroši (e.). 26. Nyárosárka ~ Rîpa Ńaroši (sz.). 27. Nyároscsörgő ~ Čoroju Ńaroši (kút). 28. Gódé úttya ~ Drumu Godejuluj (út). 29. Ársónyáros ~ Ńaroš (sz.). 30. Csörgővögy ~ Gropa Čorojuluj (sz.). 31. Sajtótető ~ D'alu šitaulor (k.). 32. Csonka ~ Čunĝ (e.). 33. Malomhegy ~ D'alu mori (l.). 34. Mónár csörgőja ~ Čoroju moraruluj (kút). 35. Sajtó-ódal (sz.). 36. Bikkeródal ~ Kosta luj biktor (k.). 37. Rít ~ Rít (k.). 38. Malomhegy ájja ~ Gropa đela D'alu mori (l.). 39. Juknál ~ La hudă (kút). 40. Ársónád ~ Nada đin žos (sz.). 41. Gödöródal ~ Kosta đela gropă (l.). 42. Gödör ~ Gropa (l., k.). 43. Gödöri kút ~ Fintina đela gropa (kút). 44. Nónujkertódal ~ Grăđina Ńoņij (e.). 45. Persájtető ~ D'alu Peršoij (e.). 46. Persáj ~ Peršoie (l., e.). 47. Persáji kút ~ Fintina đela Peršoie (kút). 48. Mátyásvötytető ~ Virvu Mafašveduluj (e.). 49. Mátyásvögy ~ Mafašved' (l.). 50. Mátyásvögyárka ~ Rîpa Mafašveduluj (á.). 51. Kisirtás ~ Iertašu čel mik (e.). 52. Szöllő ~ D'ija (szö.). 53. Nagyirtás ~ Iertašu mare (e.). 54. Vágási út ~ Drumu đela gropă (út). 55. Székesátyfenék ~ Fundu Sekeši. 56. Marucvögy ~ Morozved' (sz.). 57. Kereszt ~ Kruča (sz.). 58. Földi ösven ~ Kārare Filduluj (sz.). 59. Szílvás ~ Silvaš (sz.). 60. Székeságy ~ Sekiše (sz.). 61. Hanga ~ HaŃga (sz.). 62. Hangatető ~ D'alu HăŃgi

¹ Alább ugyanebben a forrásban: „A farnosi ördögalmán minden kedden este vannak ördögök s egy ember azt állítja, hogy látott ott két ördögöt a tetőn verekedni — persze berbécs (bárány) képiben“ [Jankó, 38].

² Ugyanott: „Farnason a nép hite szerint a Krucsánál lángol fel a pénz“ [i. h. 36].

(sz.). 63. Aszalosaj ~ Su staole (sz.). 64. Kövecses ~ T'etriš (sz.). 65. Ördökhalma ~ Holomburi. 66. Mokányok úttya ~ Drumu Mokañilor (sz.). 67. Száraszpatak ~ Părău uskat (sz.). 68. Martomfenik ~ La Martomba (sz.). 69. Martontető ~ D'alu Martombi (sz.). 70. Martonyi bánya ~ Băjile Martombi (sz.). 71. Zsoboki patak: Szügetpatak (p.). 72. Kertek víge ~ Kapätul grădinilor (sz.). 73. Agyagos ~ Lut (sz.). 74. Malomút ~ Drumu mori (út). 75. Tó ~ Tău (k.). 76. Antalkért ~ Grădina Antalovej (kt.). 77. Vadaskért ~ Vodoškert. 78. Havazsdomb

Farnas helynévtérképe.

~ Havazdomb (sz.). 79. Fogadó ~ Fogadău (sz.). 80. Malomkért ~ Grădina mori (sz.). 81. Palkógödre ~ Grădina lui Palko (e.). 82. Nyires ~ Mñirišfin (e.). 83. Bagazáj (e.). 84. Bőrszás (sz.). 85. Mező (r.). 86. Bárórit ~ Ritu baronului (r.). 87. Csörgődomb ~ D'alu čorojului (sz.). 88. Magyar temető ~ Temefeu unguresk (te.). 89. Olátemető ~ Temefeu romiñesk (te.). 90. Olátemplomi sikátor ~ Drumu biseriçi (u.). 91. Hostát (falurész). 92. Fërsucca ~ Drumu Felegvarului (u.). 93. Templomút (u.). 94. Gödörút ~ Spre Gropa (u.). 95. Szé-

keságydillő (sz.). 96. Verőfny (sz.). 97. Domkösztt ~ Íntre D'aluri (sz.). 98. Szalacsi gödre ~ Gropa luĭ Salaĭi (sz.). 99. Børsosmáj ~ Bcršošmaj (sz.). 100. Nyúl ~ La Iepure (k.). 101. Bikali patak (p.) [Józsa Gerő hgy.].

Kispetri.

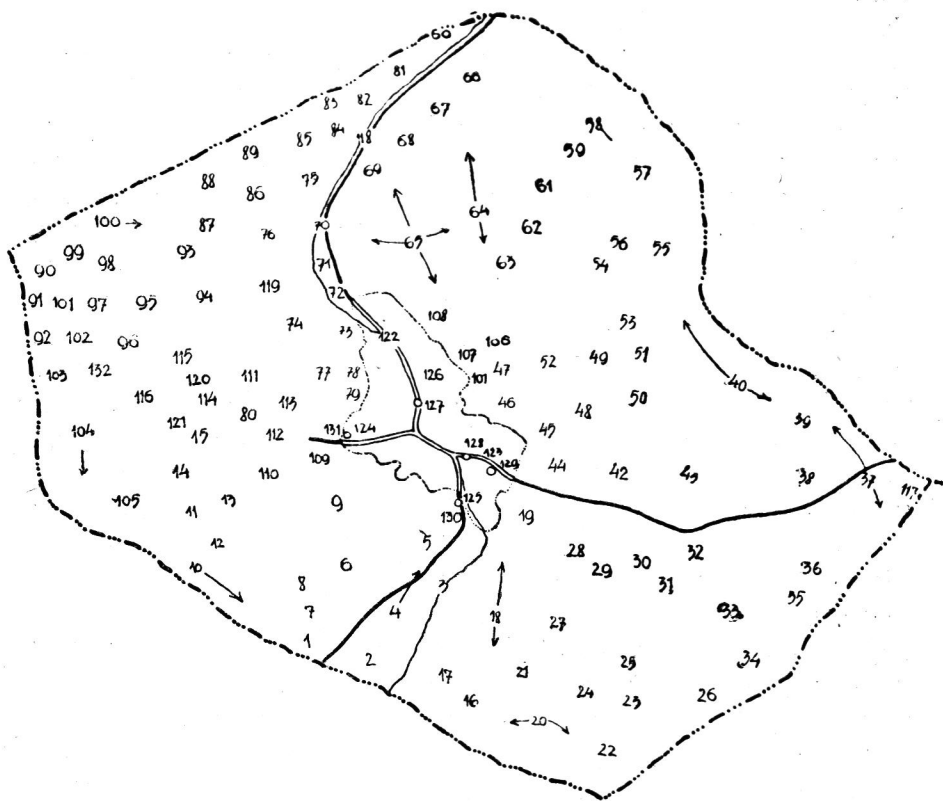
1370: Poss. ambe *Petri*. 1484: Poss. *Kyspetrj*, Naghpetri. 1503: Poss. *Kyspetri*. 1523: Poss. *Kyspethry*, Naghpethry. 1524: *Kyspethry* [Csánki V, 395]. 1561/XIX. sz.: *Kispetry* [OL. Csáky lt. Fasc. 28. No. 20]. 1573/1777: *Kyspetry* [i. h. No. 22]. 1595: *Kjs petrj* [CsákyOkl. 604]. 1754: *Kis-Petri*. 1808: *Kis-Petri ~ Petrindul-mike* (!) [Lipszky]. 1831, 1850: *Kis Petri ~ Petrindu mik* [ConsTrans. — Mike, Helys. Nev.]. 1839: *Kis-Petri ~ Petrindu-mik* [Lenk]. 1873: *Kis-Petri ~ Petrindu miku* [Hnt.]. 1909, 1922: *Kispetri ~ Petrindul mic* [Mold. Tog. — MartIstr.]. 1941: *Kispetri ~ Petrindu mjik* [Hgy.].

1754: A l s ó f o r d u l ó : a' Lentse pad oldalán (sz.), A' Lentse pad árkára jő véggel (sz.), ezenn alol a' Tó gát alatt a' Falu kaszáloja mellett és a' Nyires hely mellett (sz.), a' Kis Csere alatt (sz.), a' Nyerges kut mellett (sz.), a' Nyergesbenn (sz.), a' Forrás főbenn (sz.), a' Csere oldalán (sz.), a' Csere Farkbann (sz.), a' Kő kötésre jár véggel (sz.), A nagy Petri utra jő véggel a' Balhásbann (sz.), a' Kerek vápa föld végiben (sz.), a' Tó után (sz.), a Telekben (sz., ke.), a' Kender Kertbenn (ke.), az Eger-pataka mellett (sz.), a Kenderes kert mellett (k.). — a M á s f o r d u l ó b a n n : a' Malom oldalán (sz.), a' Katalin berke árkán fellyül a' bokrok mellett (sz.), a' Szőlő utjára jövöbenn (sz.), a' Szöllő alatt (sz.), a' Gerendán (sz.), a Kis berekre nyulobann (sz.), a' kis berekre menőben (sz.), a' Törvény fa megett (sz.), az Észken (sz.), a' Nyires oldalán (sz.), A Tó telkes ösvényre jő véggel (sz.), a Pipésbenn (k.). — S z ö l l ő : a Felső hégyen (sz.) [KalConscr.]. — 1774: Pusztá Pintze [Born. II. Főoszt. 45. sz.]. — 1813: A z e l s ő F o r d u l ó b (a n) , mely Felső Fordulónak nevezetik: Az Akasztofa mellett (sz.), A' Nyiresb(en), Az Akasztofa oldalon (sz.), Az ország uttyán alol a' Követes Domb tetőn (sz.), A' Kis Berekb(en) (sz.), A Kis Berek gödrib(en) (sz.), A' Gerendán (sz.), A' szöllő alatt (sz.), A' malom oldalb(an) (sz.), A' Katlin (!) Berke árkáb(an) (sz.), A' Papi Kert mellett (sz.), A' Szöllő uttyáb(an) (sz.), A' Kis Berek alatt (sz.), A' Gál István Kertye megett (sz.), Telekb(en) (sz.), Az Egerb(en) (k.), A' Kenderes Kert megett (k.). — A M á s o d i k F o r d u l o b (a n) , mely Also Fordulónak nevezetik: A' Pipésb(en) (k.), A Temetőb(en) (k.), A' N. Petri Ut melett (sz.), A' Kő kötés előtt (sz.), A' Balhás gödrib(en) (sz.), A' Balhás oldalb(an), A' Tó uttyáb(an) (sz.), A' Forrás Fűb(en) (sz.), A' Tsere oldalon (sz.).

Gábor Farb(an), vagy a' Nyerges Kutnál (sz.), A' Lentse Padnak az also végéb(en) (sz.), a' Kis Tserében (sz.), a' Lentse Pad árka mellett az ország uttyára jár véggel (sz.), Ugyan tsak ott (t. i. az előbbi helynél) a' puszta Pintzére jár véggel (ke.), A' Kis réten a' Tó uttyára jár véggel (ke.). — a' Felső Hegyen (szö.), a' mely rét a' Kender Földnek a' végéb(en) egy felől az ország uttya, más felől a' Pataknak régi árka szomszédságáb(an) Foglálás név alatt 3 Szekérre valonak iratik, ma nintsen az Ekk(lesi)a birtokáb(an) [ProtVis.]. — 1863: Malom oldal (sz.), Szöllő hegy (szö.) [Püsp. lt.]. — 1864: *Kotlui* (?) *berke* igen mely vízmosássos hely cserjessel körül véve — határos ezzel *Malom oldal* (sz., k.). *Tofar* a Nagy almási határ rész szomszédságába — ehez közel fekszik az Nagy Almási határban az ugy nevezett *Déső vára* melynek alyába van *Déső falva* hol a szilva fák ma is meg vannak. — szomszéd rétyjén (?) hajdan Tó dugasok voltak, melyek mais esmerszenek. *Bedája* kopár sovány hely a N. Almási és Nagy Petri határok között — van keves retje. *Nagy Csere* kopár oldallal ennek alyába vannak forások ugy hogy egy kis malmot elhajtananak — különösen egy egy oly szép forása van mely láb vastagságu — és bármely szarazsagba három huvelyk vizet tud adni. *Kökötés* Itten az egész kő telep — alabástromos gipszes meszes kovéből — itten van a kórétegek (!) kozott egy barlangjuk mely nagy esőben egy patak vizét eltudja nyelni. *Nagy csepegő* (sz.), *Ek Domb vér kut* és *Totelke* helység határ reszeivel szomszédos — hópa hupás (!) . . . köves hely. *Nyires a' Tohely es* — *akasztó domb Kobanya* nevü . . . hupa hupás köves helyek — a *Totelki* és *Sztanai* hatarr reszekkel szomszédos, itt van egy nagy kőjuk *Mak Juka*. *Eger pataka* szomszédjai *Malom hely* — *Kis berek árka* — *Vistai tető* — *Szakadás* — *Eger* — kisebb határnevekkel — hegyes oldalos szakadásos. *Bükk alatt* szántó és erdő szomszédjai vizes szakadásos helyekkel *Fornosága patakja* — és a' *Szölők* szolő hegyek szomszédjai — a *Sztána* és *Farnas* helység határaival szomszéd. *Szölő hegy* kevés területü kedvező üdőbe jó izü bort ad — egy részének tetejét *Tarvas* (!) *tetőnek* nevezik — A' *Bükk erdő* szomszédja. . . helynevei melyek egész kis területűek *Kecskés*, *Paji* (?) *Szarkas arok*, *Tekered arok*, *Szalas gyolgy* (!) és *Farnos* = Nagy Almási határ széllel. *Gabor tető* itt van a kozség temetője. kopár oldal. — *várpatak*¹ (p.) [Pesty XXII, 269b—270b, 368a]. — 1868: *Malom oldal* (sz.) [Püsp. lt.]. — 1891: *Telek*, *Sásd(om)b*, *Édombkerülőd(om)b*, *Lámpásó(ldal)*. *Nyires*, *Akasztófa domb*, *Eger p(atak)*, *Szöllő h(egy)*, *Bükkös alatt*, *Malomo(ldal)*, *Lencsepad*, *Nyugoti o(ldal)*, *Tófar*, *Szélfák*, *Pitkap(atak)*, *Forrásfő*, *Tó ú(t)*, *Cse-*

¹ Ennek, a Farnasi, a Bábonyi és Földi pataknak összefolyásából keletkezik az Almás vize.

res, Balhás, Katalinberke, Kis Berek, Istürüs, Nyerges, Meggyes, Kőkötés, Kőbánya, Malomhely, Argyován irtása, Erdő, Malomo(ldal). Bükkös, Szilas, Tölgyes; Gyurka Pista, Peti, Istók, Gyurka, Marczy stb. irtásik [Jankó 17]. — 1941: 1. Szakadás (sz.). 2. Malomhēj (sz.). 3. Egerpatak (p.). 4. Egertere (sz.). 5. Zubogó (sz.). 6. Vistaji fődek (sz.). 7. Kizsberek (sz.). 8. Kértékmegetti föld (sz.). 9. Pabdombja (sz.). 10. Nagybükk (sz.). 11. Kizsbükk (sz.). 12. Bikicsörgő (sz.). 13. Gerenda (sz.). 14. Babvögy (sz.). 15. Farnasáj (sz., k.). 16. Akasztófadomb

Kispetri helynévtérképe.

(sz.). 17. Akasztófaódal. (sz.). 18. Kövecses (sz.). 19. Telek (sz.). 20. Bánya (sz.). „Kőbánya vót rigebb.“ 21. Akasztófa mellett (sz.). 22. Tóhēj (sz.). 23. Nyirestető (sz.). 24. Nyirezsgödre (sz.). 25. Nyiresikút (kút). 26. Nyiresszil (sz.). 27. Nannyires (sz.). 28. Sázsdomb (sz.). 29. Kóságödre (sz., k.). 30. Bérciföggye (sz.). 31. Bérciné (sz.). 32. Ídomb (sz.). 33. Vírvögy (sz.). 34. Csepegőji föld (sz.). 35. Kolbaji tag (sz.). 36. Kolbaji kút (kút). 37. Naccsere (e., sz.). 38. Kükütis (l.). 39. Bács-húza (sz.). 40. Fērsöpityka (k.). 41. Kükütisi főrás: Főrásfő (k.). 42.

Balhás (sz.). 43. Kükütióadal (sz.). 44. Kerekvápa (sz.). 45. Nyérges (sz.). 46. Gábortető (l.). 47. Gáboróadal (l.). 48. Pipés (sz.). 49. Eperfási út: Tóút (u.). 50. Kiccseré (sz.). 51. Kiccseré alatt (sz.). 52. Pipás esörgő (kút). 53. Malomkèrt (k.). 54. Ársópityka (k.). 55. Bedája (l.). 56. Bedáji kút (l.). 57. Nyírszil (l.). 58. Tófarszilfák (l.). 59. Tófar (k., sz.). 60. Gátimalomóadal (e.). 61. Konziláros tag (sz.). 62. Keresztes tag (sz.). 63. Úrfiníttag (sz.). 64. Fërső lencsepad (sz.). 65. Ársó lencsepad (sz.). 66. Ársópostarít (r.). 67. Kolbaji rít (r.). 68. Fërsőpostaji rít (r.). 69. Hágalatti rít (r.). 70. Ársómalomnál (r.). 71. Bërcirít (r.). 72. Fërsómalomi rít (r.). 73. Falu melletti rít (r.). 74. Tanítótagja (sz., r.). 75. Paptagja (r., k.). 76. Katlimbërke (r.). 77. Lámpás (k., sz.). 78. Fërsórit (k.). 79. Tókköze (k.). 80. Farnasájpaták (p.). 81. Szilvás (k.). 82. Ársógödör (l.). 83. Hosszirtás (e.). 84. Porondos (l.e.). 85. Fërsógödör (l., e.). 86. Hágó alatt (e.). 87. Rókajuk (e.). 88. Kisirtás (l., e.). 89. Várerdő (e.). 90. Galambos (e.). 91. Zsidóvágattyá (e.). 92. Naty Ferkó irtás (e.). 93. Füvenyes megett (l.). 94. Úrfinészöllője (e.). 95. Malomóadal (e.). 96. Szöllőúttayatető (e., l.). 97. Kecskés (l.). 98. Nagy Bandi irtás (l.). 99. Samun' irtása (l., e.). 100. Gazsin' irtása (e., l.). 101. Bërci (e.). 102. Szöllöhátamegett (e.). 103. Kis Ferk' irtás (e.). 104. Nagyirtás (l.). 105. Bükk (e.). 106. Gáboriszöllő (szö.). 107. Temető (te.). 108. Pusztaji pince (szö., gyü.). 109. Êrsószöllő (szö., gyü.). 110. Süjedis (szö.). 111. Hátürsósöllő (szö.). 112. Szászokhegye (szö., gyü.). 113. Sajtó (szö., gyü.). 114. Keresztesszellője (szö.). 115. Boronyi szöllő (szö., gyü.). 116. Fajiskola (gyü.). 117. Cserefark (l., e.). 118. Natypetri út (út). 119. Katlimberkárka (á.). 120. Szöllőúttya (út). 121. Szöllő alatt (sz.). 122. Árszeg (fr.). 123. Fërszeg (fr.). 124. Hóstát (fr.). 125. Templom-uca (u.). 126. Temetőút: Sikátor (u.). 127. Józsi kúttiyik (kút). 128. Kúpál Marci kúttiyik (kút). 129. Kúpál kúttiyik (kút). 130. Pap kúttiyik (kút). 131. Falukúttya (kút). 132. Pávi-óadal (e., l.) [Józsa Gerő hgy.].

Középlak.

1341: Villa *Kuzeplak*. 1358: *Kuzeplak*. 1399: *Kezeplak*. 1426: *Kwzeplak* [Csánki V, 372] 1435, 1507: *Kezeplak* [i. h. és Bf.Okl. I, 607]. 1471, 1525: Poss. *Kewzeplak*. 1478: *Kezeplaak* [Csánki, i. h.]. 1590: *Keózeplak* [Bf. I. Okl.]. 1595: poss. *Keozeplak* [CsákyOkl. I, 604]. 1808: *Középlak* cum Praedio Bozolnok pataka [Lipszky]. 1831: *Közép Lak* ~ *Középlaká* [ConsTrans]. 1839: *Közép-Lak*, *Középlak* ~ *Kozoplak* [Lenk]. 1850: *Középlak* ~ *Kozaplak* (!) [Mike, HelysNev.]. 1913: *Középlak* tart. Kisbozolnok [Hnt.]. 1909, 1922: *Középlak* ~ *Cuzáplac* [MoldTog. — MartIstr.]. 1941: *Középlak* ~ *Kuzeplak* [Hgy.].

1576: penes quendam fluuium Almas, per eadem Beerz ascenden³
wulgo Zelesbercze alio nomine Zeenegetheo bercze, unum Montem wulgo
Zeenegethew hegyesse dictum, quendam Bercz wlgo Bogdan few bercze
Nominatum, fossatum likashatar dictum, penes quendam viam wlgo
Bogdan wagasa nuncupatam, unum montem wlgo Bogdan hegyesse
dictum, penes quendam viam wlgo Zenaswelge wtha dictam, Nag
Palorra bercze siue Zelpesbercze, per eundem Bercz wlgo Nag Pallora
bercze aut Zelpesbercze, pratum wlgo Argiasrethe dictum, vnum Riuu-
lum Argias Pataka vocatam, in Riuulum Bozona Pataka [EM. Bánffy
II. R. VI. Fasc. CLXX]. — 1680: Vagyon edgy malom az Almás vizén
két köre [I. h.]. — 1714: in territorio superiori: Az alma-
son tul (sz.), Az Jegenyefarknál (sz.), Az Var Patakanal (sz.), Az va-
saros berekben (sz.) Also szomszédja az patak, Padverőfeliben (sz.)...
felyül (szomszédja) az e., A Popaja előtt (sz.). Az Bene pataka mellet
(sz.), Az Veresmartban (sz.). Mihalyaban az ut mellet (sz.), A Bene
mellet (sz.) (szomszédja) egy felől... az ut. — in territorio in-
feriori: Az Tomsaban az almas Pataka mellet (sz.), Az Tomsaban
(sz.), az Bokor alatt (sz.), az Keresztmony oldalon (sz.), Akaszaya (!)
meget (sz.), Akaszaya faron Eszakban (sz.), A Hoszszuban (sz.), az
Szek arkanal az Terben (sz.), az falun alol az ország utyan felyül (sz.).
— az hot arok mellet (r.), a Bozonok hot arka mellet (r.), az Berek
alatt (r.) (szomszédja) egj felől az Zutori határ szel, az Szenas Torkan
alol (r.) (szomszédja) felyül az erdő, Felső Gyapjaban (r.), Hinto Aj
elot (r.), Also Gyapjaban egj csakanyos (! r.), Tamasfalvi erdő alatt
(r.), az Tamasfalvi erdo alatt Bika reten (r.), Tikos aj elot (r.), alol az
bozonok szomszedgja, az Nagj Sas ret az berkenyes előtt (r.), az Biro
fogas mellett (r.) (szomszédja)... felyül az bozonok Pataka, Csakany
retiben (r.) (szomszédja) egy felől... az Bozonok hot arka, Csaroka
mellet (házhely), Kis uczaban (puszta házhely) [MúzRh.]. — 1736:
nagy rét n. h.-ben (k.) [Bf. I. Fasc. 52]. — 1739: a z A l s ö F o r d u -
l o b (a n) : Az Malmon alol (sz.), Az Tamsaban (sz.), A Szek árka-
jar veggel (sz.), A hatz (?) ága verő fenyiben (sz.), A Heja berczin az
nyerzei határ szelyben... tüvis gazbol irtották (sz.), A Berek alatt
(sz.), A Hólt ároknál (ku.), A Szenas torokban (ku.), az Kis vermer
alol az ut mellet (ku.). — A z F e l s ő F o r d u l o b (a n) : A Doha
alatt a térben (sz.), A Borsos májon (sz.), A Padban (sz.), a Terben
(sz.), A Kőkenyes Taván fejjül az verő fenyb(en) (sz.). — A kerek
rétben (k.), A Holt aroknál (k.), az Levelesajverőfényében egj hóld
sző. erdőből csinált, igen ritkás [I. h.] — 1746: Az Tamsába (sz.),
Kászága megett (sz.), az Szék Arka felet (sz.), Nagy Almás Felől
valo fordulora A re helyben (sz.), az Tamás Falvi Erdő alatt (sz.),
Borsos Málb(an) (sz.), Az Padb(an) (sz.), Az Mester Aga felé (sz.),

Benáján Kőkényes Toja gára (!) mégjen véggel edgj szántó Föld az Benája Pataka mégjen el mellette (sz.). — Az Bozolnok Hidgján (k.), Az Bozolnokkan (!) edj Kerek nevű kaszáló, Szénás Torokb(an) (k.), Szent Kiraly völdgjen az Felső szélén mely völdgj az Zutori erdőre mégjen véggel (k.), Kászága patakán tul [Bf. II. R. VI. Fasc. CLXX.]. — 1752: az Bene Pataka, az Csalóka Pataka mellett (sessio), a Csalóka torkán feljül, az Almás vize, a Csalókán (sz.), az Mólnárék fogott pusztájok. — Felső forduló: az Pusztá Malom n. h.-ben (sz.), az Kis kö alatt (sz.), a Kis kö Felett (sz.) vicinussa... Délről az Kis kö oldala, az Padverő Fél aljában (sz.), az Padverő Felin az Falu felől (sz.), az ötös Dombján (sz.), az Kőkényes előtt (sz.), az Borza szegben (sz.), az Tamásfalvi határ szélben lévő Térben (sz.), a Padverő fele aljában, mely Mesterága felé mégjen véggel irtott föld (sz.), az Mihája felé menőben (sz.), az Hágó nevezetű helyben (sz.), az Kőkényes előtt (sz.), az alsó Kut előtt (sz.), az Tér n. h.-ben (sz.), a Doha n. h. alatt (sz.), a Borsos mája oldalában a Verőfényben (sz.), a Pad n. h.-en (sz.), a Padon (sz.) vicinussa Eszokról az ország uttya, a Kőkényesen feljül (sz.), a Doha alatt (sz.), az Mihája n. h.-ben (sz.), az Benája n. h.-ben (sz.), az Akasztó fánál (sz.), a Bénája Kőkényes oldalán (sz.), az Almás vizén tul az akasztófa irányában (sz.), a Pusztá Malom n. h.-ben (sz.) vicinussa Délről az Almás vize régi Arka, az Akasztófa arannyában (sz.), Mihály n. h.-ben (sz.), az Kőkényes oldalán (sz.), Vásáros Berek n. h.-ben (sz.), az Bene mellett az alsó Kuton alól (sz.), az Kászága megett az verebés völgy alatt (sz.) vicinussa... Napkeletről az Kászága pataka, a Keresztám oldalán mely is a Nyértze Torokra mégjen véggel (sz.), a Bozolnokon (sz.), az Berek alatt (sz.), az Kászága verő fényén (sz.), az Veres mart n. h.-ben (sz.), az Borsos Máj megett (sz.), a Kőkényes és Popája között (sz.). — Also forduló: az Horgas n. h.-ben (sz.), a Tomsa n. h.-ben (sz.), az Kászága felett a Verő-Fényben (sz.), a Kászága Farán az Eszakban (sz.), az Szék Árkán innen (sz.), a Szék Árkán tul (sz.), az Pintze hely Rét n. h.-ben, az Pintze hely Rétib(en) (sz.), a Keresztám oldala alatt (sz.) vicinussa Eszakra az Malomra járó Út (sz.), az Czigány rét n. h.-ben (sz.), a Nyértze Torka iránt (sz.), az Szénás Torok n. h.-ben (sz.), a Szénáson feljül a verő fényben (sz.), a Keresztám oldalának az aljában (sz.), a Berek alatt (sz.), az Horgas iránt való oldal alatt (sz.), az Falun alól az Almás vize mellett (sz.), az Kászága megett az Eszakban (sz.), az Hólt Arok n. h.-ben (k.), az Bozolnok Pataka mellett a Réten (k.), Bozolnok Pataka, az alsó Határban lévő hegyben (szö.), a Kászága megett a verő fény felől a völgy főben (sz.), a Szőlő kert alatt (sz.), a Kászága megett az Fényen (sz.), a Szék árka oldalán (sz.), az Tomsa végén alól

(sz.), az Hintó alja n. h.-ben (sz.), a Berek alatt (sz.), a Szék árka Patakán alól a Térben (sz.), a Szék Arkán alól (k.), Also Gyapja n. h.-ben (k.), a Felső Gyapjában (k.), az Hinto aja n. h.-ben (k.), a Szénás Torokban (k.) irtatott az köz földből, az Hintóája n. h.-ben (sz.), a Rétes kert n. h.-ben (sz.), a Szék Arkán alól a Térben (sz.), a Székárka és Kászága Farka között (sz.), az Koszorufő aljában (sz.), az Szénásban Szilos n. h.-ben (sz.), Kászága megett (sz.), a Hólt árokra menőben (sz.), a Kis verem n. h.-ben (sz.), a Héja Bértzin (sz.), az Kászága verőfényén (k.), az Holtárokra jövőben (k.), a Bozolnokon a Kerek rét n. h.-ben (sz.), Az Szénásba Koszoru főbe (k.), a Rét n. h.-ben (k.), mely is véggel az hólt árokra megyen, az Falun alól az Keresztám oldala alatt (ma.) [I. h.]. — 1754: Felső forduló: a' Bene Pataka mellett (sz.) egy felől Vicinussa a'... Bene új pataka, a' Térben (sz.), a' Falu nyilas földjei, a' Mestrága Toroklatja előtt (sz.).¹ — Alsó forduló: a' Falu alatt az Ország után fellyül (sz.), a' Térb(en) a' Szék-árka előtt (sz.), a' Mnyirtsei toroklattel által ellenben (sz.). — a' Tamsa végében (k.) Vicin(ussa)... Délről a Tamásfalvi és Középlaki Határok között le-járo Ut, az Almás vize² [KalConscr.]. — 1755: Felső forduló: Hágó (sz.), Popája (sz.), A Bene Pataka mellett (sz.) ... alsó szomszédgja a Patak, Mihály (sz.) ... felső szomszédgja a Benájára járo ut, a Poklos Pintze előtt (sz.), alsó szomszédgja a Bene pataka, A Jegenye Fáknál (sz.), A Jegenye Fákon fejjül (sz.), A Vár Patakán fejjül (sz.), A Vásáros Berekben (sz.) also szomsz(e)da az Almas Pataka, A Pad Vero felib(en) (sz.), A veres Martb(an) (sz.), a Törvény Fánál (sz.), A Kaszáló fa alatt (k.), Az Almás vizén tul (sz.). — Alsó forduló: Tomsában³ (sz.), Hoszszu (sz.), Nagy Sás Rétnek hivnak a Berkenyes n. h.-nek előtte (k.), Csákány (k.) ...egyfelől szomszédgja ... a Bozonok szoló árka és a Harangozó n. Rét, A Bokor alatt (sz.), A Keresztmán (sz.) Felső vicinussa a Mal-mokra le járo ut, alsó... Motsáros hely, A Kászága (!) farán (sz.), A Tamsában az Almás Pataka mellett (sz.), A Szék árkanál (sz.), A Falunn alóll az ország uttyán felyül (sz.), A Horgasban az út mellett (sz.), A Felső gyapjáb(an), A Hintó alya előtt (k.), Az alsó gyapjáb(an) (k.), a Tamásfalvi Erdő alatt a Bika Reten (k.), A Tikosáj előtt (r.), A Biró fogás végénél (k.) egy felől vicinussa a Bozonok Pataka, a Berek előtt (k.) [MúzRhéd.]. — 1761—62: A Felső Fordulo b(a)n: A Kerek tó mellett (sz.), A Vásáros Berekben (sz.), A Pad szélin (sz.), Az alsó kut előtt (sz.), A Bene mellett (sz.), ötös Dombja

¹ E rét jövedelme a templomé.

² Említik az Almás vizének régi elhagyott árkat is.

³ Másutt: *Tamsa*.

között (sz.). — Az Alsó Forduloban: A Szőlő alatt (sz.), A Szék árka felett (sz.), A rév helynél (sz.). — Törökbuza Földek: Az első Gyepű előtt, Hintó allya előtt. — Kaszáló Rétek: Az Hintó allya előtt,¹ A Felső Gyapjuban, A Sás szélin. — Bene pataka. Almás pataka [EM. Rátz Krisztina conscr.]. — 1766 k.: A Veres árokra menőben (sz.) (szomszédja) egyf(elöl)... a pu. szö.-k gyepűje, A' Keresztpám (!) oldalában (sz.) egyf(elöl) az ország uttya, másf(elöl)... az Almás vize szomszédtságában, A' Fővenyesbe (sz.), A' Hintóájába (ku.), A' két Gyapjája között (ku.), Az alsó Gyapjája előtt (ku.), A' Bálint Kató kutyánál (ku.), A' Berek ajjába (ku.), Bozolnakon a' Szenasba (k.), Ugyan ott (t. a Bozolnakon) a' kutnál (k.), A' Szenas Eszkába (k.), A' Nagy Verembe (k.), A' Szénás és Nagy verem között (k.), A' Tamásfalvi Erdő alatt az Éger fáknál (k.) [EM. Rhédey J. conscr.]. — 1768: Pad (sz.), a' Keresztpám (!) n. oldal alatt az Almás vizin (ma.), A' Tsoroka Főben (szö.), A Leveles-ájj északi részének ajjában (pu. szö.), A' Kászága és az Alsó Pad között levő verő fényben (pu. szö.), Az Also Gyapjájában (sz.), Tsoroka pataka (p.), Kisuttza, a' Tsoroka uttzája, A' Szénás torkába (k.), A' Szénásba (k.), A' Szénás Eszkában (k.), A' Tamásfalvi erdő alatt valo rétbén az Egerfáknál (k.), A' Szénás és Nagy verem között (k.), A Nagy Veremben (k.), A Bozolnaki Szénásba (k.), a' Tsoroka fejiben két pászma (szö.), Bozolnakon a Szénásba (k.). — A Felső Forduloban, melly esik Almás felé: A' Borsos májba (sz.), A' hot árkon belől a' térben (sz.), A Doha ajjában (sz.) (szomszédja) egyf(elöl)... a' Tamásfalvi határ, az Almás vize mellett (sz.), A' Kert megett (sz.) egyf(elöl) a' Bene pataka (szomszédtságában), A' Közép Padba (sz.), A' Leveles Ájj előtt (sz.), A' Popája alatt (sz.) (szomszédja) egyf(elöl)... az e., A' Falu veginél (sz.), A' Kis Szekája n. h. előtt (k.), A' Hágoban (sz.), A' Mihájába (sz.), A' Felső Pad verő fényben (sz.), A' Térben (ke.) egy f(elöl) a' hót árok (szomszédtságában), A' Mihája előtt (sz.), A' Felső Pad verőfényin (sz.), A' Vásáros berek alsó résziben (sz.) (U. o.), a' Verőfénybe (sz.), A' Berek ajjában (k.), Az Almás vizin lévő hidon túl (sz.), A' Borsos maj megett (sz.), A' Borsos máj oldalában (sz.), A' Vásáros berek ajja végiben (sz.). — Az Also Forduloban, melly esik Magyar Nagy Sombor felé: A Falu vegin alól az Almás vize felé (sz.), A' Veres árokra rugó lábban (sz.), Az alsó Padba (sz.), A' Fővenyesbē a' Keresztnél (sz.), a' Kabos Laszlo Ur malma felé (sz.), A' Tomsába (sz.), A' Hejja Bértzin (sz.), A' Keresztpám oldalában a' malom és ország uttyán alól (sz.) (szomszédja)... egy felől... az Almás vize, A' Tomsába a' malom uttyán alól (ku.)... egy felől... az

¹ Alól szomszédja a Bozona (!) pataka.

Almás vize (szomszédságában), A' Bozolnak hidgyán innen a' Pap réttye féle helyen (ku.) (szomszédja) egy felöl... az ország uttya, A' Bozolnokon a' Gálós malmánál (k.), a' pintze hely rétin (k.),¹ a' Hintoája előtt (k.), A' Nagy Rétnék felső széllyiben az hidnál (k.), A' Nagy Rétnék közepe táján a' kő hid felé (k.), A' 'Sás Rétnék felső szel-lyiben (k.), A' Köles Nyilban (k.), A' Térben (sz.); A' Horgasba (sz.), A' Kászága farán (sz.) (szomszédja) egy f(elöl)... a' Nemessek táblája, A' Kászága patakánál (sz.), A' Kászága verő fényiben (sz.), A' Veres Arokra menőbe (sz.), A' Fővényesbe (ke.), A' Hintoájába (ku.), A' Ket Gyapjája között (ku.), Az Alsó Gyapjája előtt (ku.), A' Bálint Kató kutjánál (ku.), A Berek alatt (ku.), A Szék árka felett (sz.), A' Szék árka farán (sz.), A' Kászága főben (sz.), A' Kászága tetein (sz.). — Vagyon közönséges marha legelő helye a' Falunak a' nyomáson és az Erdőkön kívül az Agyagos bértzitől fogva egészen a' Tikusájj n. h.-ig [MúzRh.]. — 1775: A Felső Forduloba: Tamás-Falvi Hidnál (sz.), A Puszta Malom helyen (sz.), A Vár Patakjánál (sz.), A Vásáros Berken Fejül valo Padba (sz.), A Benája Verő Fényiben (sz.), Az Ötös Dombnál (sz.) vi(cinu)ssa Délről a Bene Patakja, A Nyértze Felé valo Padba (sz.), A Puszta Szöllő n. h.-en (sz.), A Doha alatt (sz.) v(cinu)ssa Délről az Várpataki Árak, a Vásáros Bereknél vi(cinu)ssa Delről az Almás vize Eszakrol pedig az Almásra járo Ut. — Alsó forduló: a Dako Szigetbe egy pusztába heverő ujj Foglálás Fűzes Berek vi(cinu)ssa Délről a Tamás Falvi határ. Eszakról pedig az Almás vize, ezen Fűzes Berket ha ki irtyák Fertur l foeni cur. (k.), a Két Viz közibe vi(cinu)ssa mind két Felöl az Almás vize ez is Fűzes Berek. Ezen Berek a régi Malom hely lévén, az Udvarházhoz valo Appertinentianak tartatik, a Szék Árkánál (sz.), A Keresztinél (sz.) vi(cinu)ssa Délről az Almás Pataka, Északról az Ország Uttya. A Horgosba (sz.), A Kászága Főbe (sz.), A Kereszpám v. Keresz Pám Oldalán vi(cinu)ssa Délről az Ország Uttya, Északrol pedig a Nyértzei határ (sz.), A Berek ajján (sz.), A Berek mellett (sz.), A Hinto Ajjaba (sz.). A Kászága Farába (sz.), a Kerek Tonál (k.) vi(cinu)ssa Délről az Almás Pataka, Északról pedig a Tamás Falvi Határ, A Kászága Eszkán (sz.), A Hinto Ajjába (sz.), Also Gyapja Ajja helyben (sz.), A Hot Ároknál (sz.), A Kis Tomsába (sz.), Az Eger Fánál (sz.), A Bika rétbbe (sz.), A Kerek Tonál valo Láb végibe (sz.), A Bozonokon (sz.), a Veres Ároknál (sz.), A hintó Ajjaba (sz.), a Fővényesbe (sz.), A Kászága verő Fényibe (sz.), A két Árok között (sz.), A Bozonokba vi(cinu)ssa... Eszakrol... a Kolozsvarra menő ország ut (sz.), A kis Tomsába (sz.), A Bozonok Verő Fényén

¹ Ez is a Bozolnokon van.

a Tikos hájba (sz.), A Pad szélibe (sz.), A Kászága Verős Fényibe a Héjja Bértze Ormojánál (sz.). — Felső forduló: a Bene mellett (sz.), A Hágó Gödribe (sz.). Az Also kútba (sz.), A Leveles Háj előtt (sz.), A Borsos Máj Uttya mellett (sz.), A Tamás Falvi Hidnál vagyis tul a Hidan (sz.), A Malom Hidjánál (sz.), A Vár Patakán tul vi(cinu)ssa Nap Keletről ugyan a Vár Pataka, Nyugatról... az Almasi határ (sz.), A Pusztá Malomba (sz.), A Hágoba (sz.) vi(cinu)ssa Délről a Hágó Arka, A Leveles Háj alatt (sz.), A Borsos Máj Észkán (sz.), Az Also kut előtt (sz.), A Padba (sz.). — a Nagy Utza Közepibe (házhely). a Kis Tomsába (k.), A hot Aroknál (k.), Az Eger Fánál (k.), A Kerek Rétnél (k.), A hintó Ájba v. Ajjába (k.), A Bika Rétbe (k.), A Píntze Rétyinél (k.), a Bozonk (!) Odalán (szö.). Bozonakon egy Darabotska Szöllő. A Bozonokon az Eger Fáknál (k.). A Benája Eszkán (e.) vi(cinu)ssa Nap Keletről a Benája Vögyin Feljáró nagy Ut, Nap Nyugatról pedig az Nagy Almási határ széle. A Kőkényes Eszkán (e.) vi(cinu)ssa Nap Keletről az Nyértzei határ, Nap Nyugatról... az Benája Patakja, A Csoroka Észkán (e.) vi(cinu)ssa a Csoroka Arka. Nap Nyugatról pedig az élen hosszan elá járo Nagy Szekér ut, a Kászága Eszkán (e.), Bozonokon (e.). A Szilosba (e.), a Csoroka Főbe (szö.). A Bozonok hegyinél (k.). A nagy Réten (k.). A nagy Rét közepin (k.). A Sásba (k.). A Bozonokon a Kerek Rétbe (k.). A Verő Fényibe a Nagj Veremnél (k.). A Szénás Torkába (k.). A Koszoru Főnél (k.) [Bf. II. R. III. Fasc. LIII. 1.]. — 1776: Nagy Almás vize [MúzRh.]. — 1792: Felső fordulóban ősz Buzának való: A Borsos Májban, Az Hót Arkan belől. A Doha allyában, Az Kert megett, a Leveles ág felől. A Leveles allya előtt. Popája alatt. Az Falu végin Háram szegeletű Föld, Az Téren, Az Porondon, Az Szenttzeben, A Sombori Teren, A Sombori Teren... a kő alatt, a Kisek Malma mellett, A Kornyában. — A Felső Fordulóban Zabb földek: Közép Padban, A Zutori Ut mellett. — Az Also Fordulóban Ősz Buza alá való Földek: A Hoszszuban vagy az Fővenyesben, A Nyérczei völgy Torkában, A Teren az Hoszszuban, A Veres Árkan a Vágó Lábban, Az Also Padban, Az Héjja Berczin, A Nyerczei Völgyön az Árak mellett, A Hászága (!) Farán, A Sombori Határan a Kő Palloban, A Falu végin a Térben, A kis Zélezén. — U. o. z a b földek: A Zéleze (?) Északjában, A Tomphában, A Bozolnok Hidjánál, A Nyérczei torokban, A Kertekben. — Kaszálok: A Bozolnok Hidjánál, a Réten a Körtvé Fánál, A Sásban, A Kő Hidnál a Sásban, A Malomnál, A Berkenyés torkában, A Bozolnok mellett az Alma fanal, A Hinta Allyában, A Pincze Rettyiben, A Zutori határan a Szent Király Völgyin, A Sombori Határan a Nagy Zéltzén, A Fejér Kutnál, A kis Zéltzén. — Major sá g erdők: Topályában Mak termő és Epületre való, Kőkényesben.

A Csorokában, A Kászákában, A Berekfűn, A Hintovájában [I. h.]. — 1813: Felső Forduló: A Hágó északában (sz.), Az ország utja és Bene pataka között (sz.), Az Hágó gödriben (sz.), Az Ársa kut verő fényén (sz.), A Mihály gödrin vagy árkán (sz.), A Pad szélen (sz.), a Padban (sz.), A kis kö alatt (sz.), A Térben (sz.), A Falu felett lévő Padban (sz.), A Leveles ájban (sz.), Az also kut előtt (sz.). — A második Forduló(an) mely also Fordulónak nevezetik: Szénás torkán innen (sz.), A Bozolnakon (sz.), A Tzigány rétb(en) (sz.), A régi rév hely mellett vagy a Fövényesb(en) (sz.), A Fövényesb(en) a Térben (sz.), Kászága Fűb(en) a Nyertzei határ szélen (sz.), A veres ároknál (sz.). — A Pintze hely rétyin (k.), A Szilosb(an) (k.), A Szénás torkán alol (k.), A Bika rétb(en) (k.), A Berkenyes előtt (k.), Bálint Kato kutjánál (k.), A Berek alatt (k.), A nagy réten a Sásb(an) (k.), A Czigány rétb(en) (k.), A Felső Forduló(an) a Popája nevű szálos Erdő (e.), A kis tzkája (!) és Hágó észka allyáb(an)-é tserés (e.), A Leveles ajj északb(en) szálos Erdő [ProtVis.]¹ — 1853: A bozolokon (sz.), A fővényesbe a térbe (sz.) [Püsp. It.]. — 1860: Kis Kö alya (sz.), Benája (sz.), Kászága (sz.), Alsó Tér (sz.), Tamsa (sz.), Berek alya (sz.), Bozolnok (sz.) [I. h.] — 1864: *Benaja Eszka és verő fénye* igen szép Tölgy és Cserfákkal koszoruzott gabona termő hely. — egy darab jól mivelte szőlőhegyel. — vagyon e völgyben egy igen jó itu (!) csorgos kut. — az úgy nevezett *Bogya kutja*. — vagynak több forrásai is. — N. Almási és Nyertzei határ között. *Kászága* (romanul. — Czága) ez is szálos és cziheres erdőkkel környezett, gabonat termő határ rész. — igen jó ivó vízzel. — határos a Nyertzei határral. *Tamsa* Az Almás folyó balpartján — gyönyörű szép térség — igen jó kukuritzás. — és szalmás gabonat termő határ rész. — Zutori határral öszve rugva, *Bozolnok* hol hajdon község lehetett. — most csak egy néhány majorház létezik. — itt ment el a régi Trajánus utja. — melyből most is sok követ ásnak. Szép szálos erdőkkel és szőlőhegyekkel környezett határrész itt a Községnek a legnagyobb szénát termő rétye és kaszálója, de hol egyéb gabonák is szépen teremnek. — van itt egy igen hideg forrás — melynek a leg jobb víze van a határon. — ezen határ rész határos. — Zutor Topa Sz. Király, Lapu patak, Argyas és Tamás falva határrészekkel.² — Vagynak ezen helység határán két igen jó karban álló lisztelő malmai a birtokos uraknak. — bent a helységben is igen jó ivó kutak léteznek — legjobb és egészségesebb itu víz az úgy nevezett Ferentzi Sámuel Ur³ kutja a

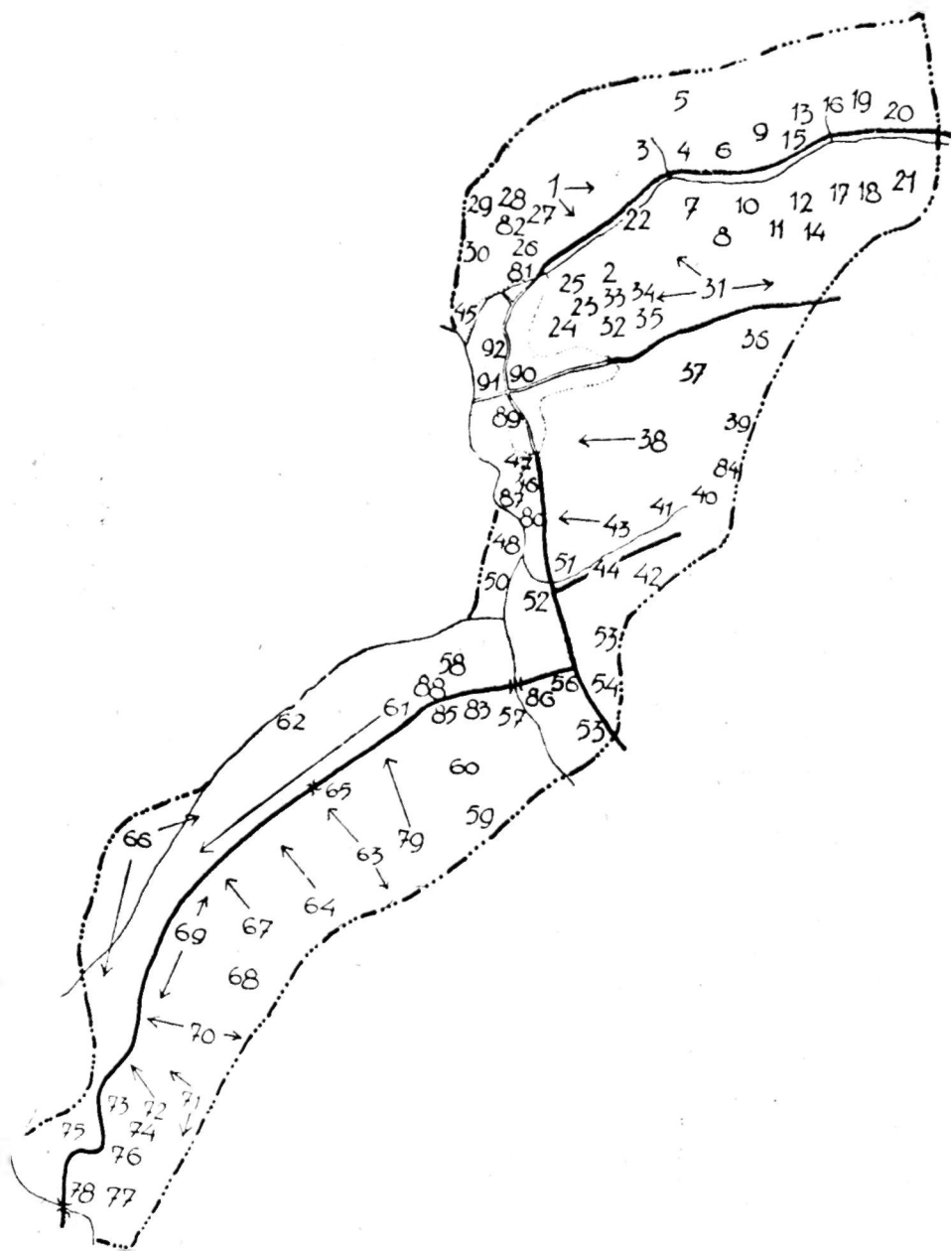
¹ Ugyanabban a forrásban alább ez áll: „A Tract. Inv. Protocollumb(an) .... irott szántó Földek és rétek ma nintsenek meg. -el-változván ezek az Határ osztály alkalmatosságával.“

² Azaz e faluk határával érintkezik.

³ Az Ur szó később beszúrva.

falu derekán [Pesty XXII, 290b—291a]. — 1868: Benája verőfény (sz.) (szomszédja) a patak, Falun alolli Tér (sz.), Bozolnok völgye (k.) [Püsp. lt.]. — 1941: 1. Fésőpad ~ Pe poduri (sz.). 2. Szegén-hegy (l.). 3. Mihájárka ~ Gropa Míihaji (á.). 4. Mihája ~ Míihaja (sz.). 5. Mesterágtató ~ Várvu Mešteregi (e.). 6. Kiskút (kút). 7. Dillő (l.). Itt delelnék a szarvasmarhák. 8. Leveles ág ~ Levelešeje (szö.). 9. Ásókút árka: Alsókútárka (á.). 10. Mármostán tanyájánál ~ Teñeju luĭ Marmoštan (sz.). 11. Papája (e.). 12. Kőkínyezsgödre ~ Gropa Kikiñišuluj (sz., e.). 13. Hágógödre ~ Gropa Hagăuluj (e.). 14. Kőkínyestető ~ D'alu Kikiñišuluj (e.). 15. Hág alatt ~ Su Hagău (r.). 16. Kisszékája (e.). 17. Pásztorkút (sz., e.). 18. Pásztorkúdgödre ~ Gropa Kusturiči (sz.). 19. Csipkisáj ~ Čipkišeje (e.). 20. Határ ~ La hotar (sz., e.). 21. Gavrilaháza ~ Kasa luĭ Gavrilă (sz., e.). 22. Benája pataka ~ Vaĭa Beñeji (p.). 23. Bőrszeg (sz.). 24. Csigabigás ~ Hírčoga (sz.). 25. Hiresóka árka ~ Rîpa Hírčoji (á.). 26. Bőrsomáj ~ Boršošmaj (sz.). 27. Kiskütető ~ Várvu fetri (sz.). 28. Kiskű ājja ~ Sup tatră (sz.). 29. Kisajátított tér ~ Fortsat (sz.). 30. Almás patak ~ Vaĭa Almašuluj (p.). 31. Csorokafű ~ Fundu Čoroči (e., l.). 32. Poronygyuk ~ Baja đe prund (sz.). 33. Középpad ~ Poduri đim mižlok (sz.). 34. Levelesájtető ~ Várvu Levelešeji (e.). 35. Csorokafenék (sz.). 36. Csoroka verőfinye ~ Fatsa Čoroči (e., sz.). 37. Ásópád ~ Podul đin žos (sz.). 38. Csörgódal ~ Kosta Čoroči (sz.). 39. Joanyásza ~ Iuoñasă (e., l.). 40. Kászágafű ~ Fundu Tsăži (e.). 41. Kászágafenék (l.). 42. Kászágaverőfinye ~ Fatsa Tsăži (sz., e.). 43. Kászágaiszka ~ Dosu Tsăži (l., sz.). 44. Kászágapatak ~ Părău Tsăži (r.). 45. Kisuccaji rétek ~ Rítul đin Kišutsa (sz., k.). 46. Nemestér ~ Šesu nemñišilor (sz., k.). 47. Bēsötér ~ Šesu đin centru (sz.). 48. Kerektő ~ La Kerektău (r.). 49. Kistamsa ~ Tamša mñikă (sz.). 50. Palló ~ La puñte (sz.). 51. Kászága toroka ~ Gura Tsăži (sz.). 52. Fēsőtamsa ~ Tamša đin sus (sz.). 53. Malomódal ~ Kosta mori (l., sz.). 54. Nyèrcetörka ~ Gura N'ertsj (sz.). 55. Nyèrcepatak ~ Vaĭa N'ertsj (p.). 56. Ásótamsa ~ Tamša đin žos (sz.). 57. Berekaj ~ Su Berek (sz.). 58. Bikarít ~ Rítu tauruluj (sz.). 59. Berekető ~ Várvu Berekuluj (e.). 60. Berekódal ~ Kosta Berekuluj (e.). 61. Bozolnokrít ~ Rítu Bozolnikuluj (r.). 62. Bozolnokpatak ~ Vaĭa Bozolnikuluj (p.). 63. Szöllőgödre ~ Gropa D'ijilor (k.). 64. Bozolnokverőfinye ~ Fatsa Bozolnikuluj (l.). 65. Szöllőgödri hídnál ~ Podu đela Gura Gropfi D'ijilor (sz.). 66. Árgyasi toroknál ~ La gura Arđišuluj (sz.). 67. Ásógyapja ~ D'ipteje đin žos (sz., l.). 68. Fēsőgyapja: Felsőgyapja ~ D'ipteje đin sus (sz.). 69. Gyapjatörka ~ Gura D'ipteji (sz.). 70. Hintóája ~ Hinfęje (e., sz.). 71. Színázsgödrefeneke: Színázsgödrefeneke ~ Fundu Sinašuluj (e.). 72. Színázsgödre ~ Gropa Sinašuluj

Középlak helynévtérképe.

(l.). 73. Színázsgödretörka ~ Gura Sinaşului (l.). 74. Színásárka ~ Părău Sinaşului (á.). 75. Pincerít ~ Rîtu Pintserítului (r.). 76. Színásódala ~ Kosta Sinaşului (l.). 77. Kisveremódala ~ Fatsa lui Kişverem (l.). 78. Pinceríti hídnál ~ Podu de la Pintserít (sz.). 79. Tikosaj ~ Tikoşaje (szö.). 80. Füvényes ~ Iarbačere (sz.). 81. Børsosmájódala ~ Kosta Borşošmaşului (sz.). 82. Børsosmáj megett ~ După Borşošmaş (sz.). 83. Malomkért ~ Grădina mori. 84. Kászágatető ~ Vărvu Tsăži (l.). 85. Zutori út ~ Drumu Zuturului (út). 86. Bozolnokhígygya ~ Podu Bozolnikului (h.). 87. Cigánrít ~ Rîtu Tsiganului (sz.). 88. Bozolnok ~ Bozolnik. Falurész a Bozolnokpatak alsó folyásánál. 89. Rítesrít (r.). 90. Ásócsoróka-ucca (u.). 91. Csorokaji híd (h.). 92. Fēsócsorokaji-ucca (u.) [Józsa Gerő hgy.].¹

Nagypetri.

1370: Poss. ambe *Petri*. 1428: *Nagpetry*. 1484: Poss. Kyspetri, *Naghpetri*. 1523: Poss. Kyspethry, *Naghpethry* [Csánki V, 395]. 1561: *Nagh Petry* [OL. Csáky lt. Fasc. 28. No. 20.]. 1573/1777: *Nagypetry* [i. h. No. 22]. 1594: poss. *Nagj Petri* [CsákyOkl. I, 604]. 1625: *Nagi Petri* [CsákyOkl. I, 654].² 1754: *Nagy-Petri* [KalConscr.]. 1808: *Nagy-Petri ~ Petrindul-máre* [Lipszky]. 1831: *Nagy Petri ~ Petrindu marje* [ConsTrans.]. 1839: *Nagy-Petri ~ Petrindu-máre* [Lenk]. 1850: *Nagy Petri ~ Petrindu mare* [Mike, HelysNev.]. 1909: *Nagypetri ~ Petrindul-mare* [MoldTog.]. 1922: *Nagypetri ~ Petrindul mare* [Mart. Istr.]. 1941: *Natypetri ~ Petrindu mare* [Hgy.].

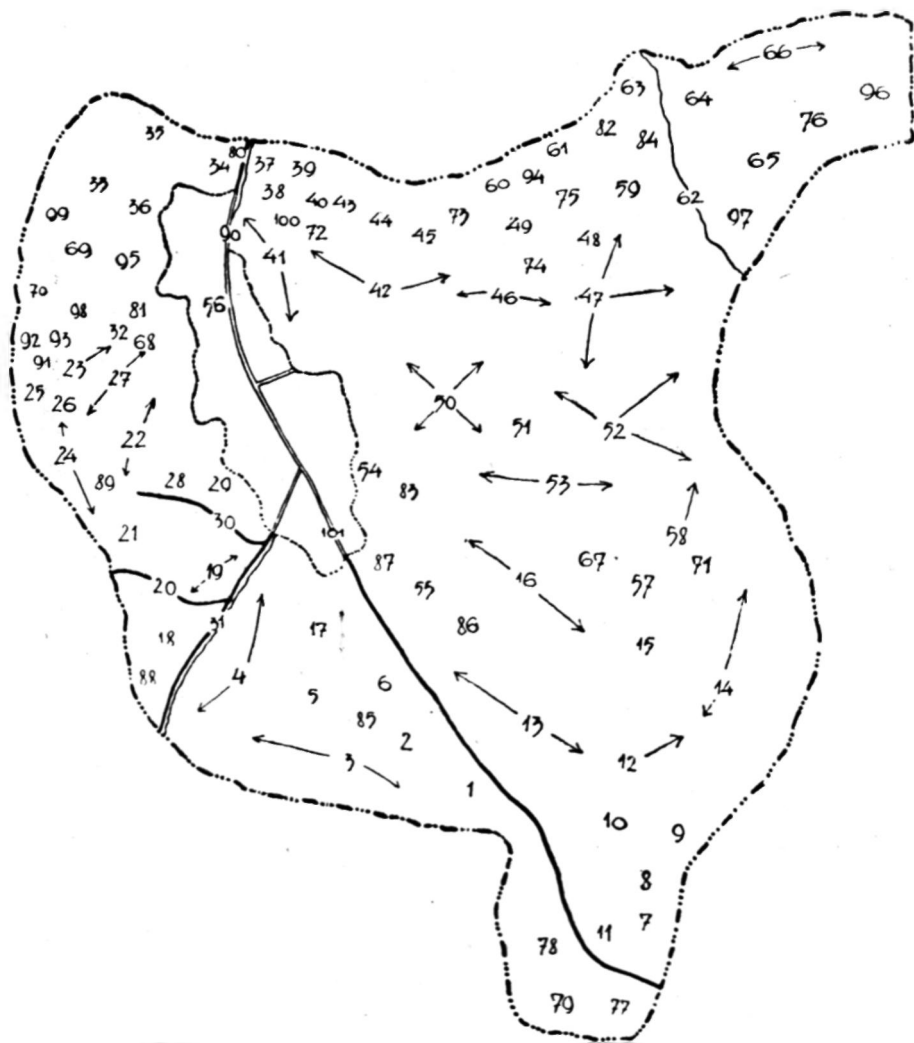
1754: a' kutra járo Sikátor. — a' Nap Nyugot felől való Fordulóban: a' Csulikbann (sz.), a' Telek oldalán (sz.), a' Révellyben a' Patak mellett (sz.). — a' Kelet felől való fordulóban: a' Tsokásban a' Porgolát mellett (sz.), a' Halom között (sz.), a' Porgolát kerten belül (sz.). — a' Dank Rétiben a' Határ szélébenn (sz.), a' Szöllő vagy rigo hegybenn (szö.), a' Padbann (e.). [Kal. Conscr.]. — 1795: Totelki (!) Vizen (ma.). — a Felső Fordulóban: A Berek Szélyben (sz.), Az Agyagas Kertben (sz.), A Zörk oldalán (sz.), A Szöllő allyában (sz.), A Szöllök alatt (sz.). — A Also Fordulóban: A Pap Erdeje mellett (sz.), Az Almási Határ Szélyben (sz.), A Cziher Bértzin (sz.), A Pircsi Irtásában (sz.), A Bertya Hegyiben (sz.), A Gyurka hegyin (sz.). — A Kö oldal nevezetü Szöllő hegyben (szö.), Az örke hegyesseben (e.), Szemere uttyántul

¹ Közlő: Fekete Nagy Zoltán (20), Hentz János (30) magyar és Măcuț Traian (48) rumén nemzetiségű.

² A forrás mutatója Valkó megyében lévőnek mondja, ez azonban nyilvánvalóan csak az oklevél szövegének helytelen értelmezése miatt kerülhetett bele a mutatóba.

lévő (erdő)... Mész égetés által elpusztítván [JósHb.]— 1803: a Felső alias Pap erdő váltólag használható forduloban (sz.), az Also alias Hideg kut nevű váltólag használható forduloban (sz.), a Jánk volgyin (k.) [I. h.]. — 1813: A z e l s ő F o r d u l o b (a n), mely Tövis Padnak neveztetnek (!): A' Halom között (sz.), Bedetsánnál a' Falu végén (sz.). — A' M á s o d i k F o r d u l o b (a n), mely hosszú Fordulónak neveztetik: Tsulikk(an) (sz.). Telekb(en) (sz.), A' Falu végén (ke.), A' Lakkon a' Falu végén (sz.). A' Falu végén az ut között (ke.). — A' Falu rettyin két portio szekér Szénára valo (k.), A' Dank réttyin az Határ szélb(en) (k.), Vagyon egy Erdő ugynevezett Pap Erdelye a' 'Sellér Telek végibe (e.), Vagyon egy 'Sellér Ház a' Tzinterem oldalb(an), Vagyon egy el-pusztult Szöllő a 'rigo hegyin [ProtVis.]. — 1826: V ált ó l a g h a s z n á l h a t ó s z á n t ó k: 'A Berek szélyben, Az agyagos Kertben, A' Zörk oldalán, 'A P(ap) Erdeje mellett, 'A Cziher Bereken, A' Pircsi irtásában, 'A Bertján begyiben (!). 'A Gyurka hegyin. — 'A kö oldalban (szö.), 'A Szemere utján tul (e.), 'A Veres Mart vágásánál [EM. Csáky R. conser.]. — 1857: Halom között (sz.), Lak (sz.), telek (sz.), a donkrétin (k.). [Püsp. It.]. — 1867: A lakon (sz.), A nyakon (sz.), A nyiresen (sz.), A telekben (ke.), A kántori kertben (sz.), Tövis pad (sz.), Dank rétje (k.), Csulik (sz.), Templom alatt (k.) [I. h.]. — 1868: Nyires (sz.), Nyak (sz.), Pap erdeje (sz.) [I. h.]. — 1891: Lok, Kenderáj, Szigyája, Büdös k(út), Dankrét, Moesolyás, Tisztás, Nádaspad, Kőmegett, Szöllők alá, Kő alatt, K(is) Rét. Zörke, Magyarós, Tövispad, Nyakon. Kép(völgy), Buduló, Berekszél, Nyires, Telek, Hosszú, K(is) Petri, Csulik, Csorgó, Bortuka, Paperdeje, Cseré alatt, Árbocz, Simonáj, Falú erdeje, Hidegkút, Kertmegett, Halomközt, Kriptánál [Jankó 17]. — 1941: 1. Berekszil ~ Margiña Berekuluj (sz.). 2. Nyires ~ Mníreš (sz.). 3. Nyires megett ~ Dupã Mníreš (sz.). 4. Telek ~ Pe Vale (sz.). 5. Nyirestető ~ Vãrvu Mnírešuluj (sz.). 6. Csókás ~ Čokaš (sz.). 7. Berek ~ Bereku (sz.). 8. Berektető ~ Vãrvu Berekuluj (e. l.). 9. Tőgyes ~ Tedeš (e. l.). 10. Fererdeje ~ Pãdurea luj Feri (e. l.). 11. Fozsët ~ Fãžet (e. l.). 12. Buduló ~ Budulãu (e. l.). 13. Budulóvögye ~ Fundu Budulãuluj (k.). 14. Mogyoróstető ~ Vãrvu Modorošuluj (e. l.). 15. Fenyves ~ Brazĩ (e.). 16. Túvispad ~ La Kišpad (sz.). 17. Nyíresódal ~ Margiña Mnírešuluj (sz.). 18. Likhát ~ Pe Lihat (sz.). 19. Hosszú ~ Hosuba (sz.). 20. Kispetri út ~ Kaŕa Kišpetrinduluj (sz.). 21. Csërãjja ~ Su Čere (sz.). 22. Tónál ~ La Tãu (sz.). 23. Szilárkatető ~ Vãrvu Silerčĩ (sz.). 24. Cseretető ~ Vãrvu Čeri (sz.). 25. Árbuc (sz.). 26. Árbucárka ~ Pe Pãrãu Arbutsuluj (á.). 27. Szilárkódal ~ Su Silarka (sz.). 28. Csulikárka ~ Pe Pãrãu Čulikuluj (á.). 29. Csulik (sz.). 30. Kistag (sz.). 31. Telekpaták ~ Vaŕa Tãuŕtelekuluj (p.). 32. Papërdeje ~ Pãdurea Popi (sz.). 33. So-

monájja ~ Šomonaja (sz.). 34. Csörgő ~ Čoroju (sz.). 35. Csörgő-
 vőgye ~ Gropa Čorojuluj (sz.). 36. Sëmonájja¹ ~ Somonaia (sz.).
 37. Lak ~ Šës (sz., k.). 38. Kenderáj (sz.). 39. Kenderájtető ~ Värvu

Nagypetri helynévtérképe.

Kendereji (k.). 40. Kisvágás ~ Kurmätura ča mikä (sz.). 41. Falu-
 rittye ~ Rätu satuluj (k.). 42. Szöllájja ~ Su D'iji (sz.). 43. Pusztaszöllő
 ~ D'ija ča pustije (szö.). 44. Bogdászöllő ~ D'ija luž Bogdan (szö.).

¹ Itt a közlő a helynév előtagját Sëmon-nak ejtette (Vö. a 33. számúval).

45. Lészaji-féle szöllő ~ D'ija lui Lesaii (szö.). 46. Kú alatt ~ Su T'etre (szö.). 47. Tisztás ~ T'istaš (k.). 48. Nagyvágás ~ Kurmatura ča mare (sz., k.). 49. Szígyája ~ Siđeje (k.). 50. Halmok közt ~ Intre Holomburī (sz.). 51. Kripta ~ Kriptă (sz.). „Rigebb kripta vót. Oda temetkesztek“. 52. Zörke ~ Zerke (e.). 53. Zörkajja ~ Su Zerke (sz.). 54. Tóknál ~ La topfilī (k.). 55. Nyak ~ Pe Ńak (sz.). 56. Sikátor (u.). 57. Veresmart ~ Kurmatura lui Verešmart (sz.). 58. Mogyorósāj ~ Su Mođoroš (sz.). 59. Papesere ~ Popčere (e., k.). 60. Kú megett ~ După T'atra (k.). 61. Nádaspad ~ Pe D'alu Nadašpadului (k.). 62. Danki patak ~ Vaľa Dıŋkului (p.). 63. Danki rít ~ Rıtu Dıŋkului (r., sz.). 64. Színafű ~ Fănatsu (k., e.). 65. Mocsojásvögy ~ Vaľa Močirlăși (k., e.). 66. Varjuerdeje ~ Pădurea a lui Vori (e., l.). 67. Hidekkút ~ Fıntına reče (kút). 68. Bodonyos (sz.). 69. Tüvishegy ~ D'alu ku sfiŋi (sz.). 70. Búrtuka (sz.). 71. Gírgatója ~ Tău Gırđi (tn.). 72. Malomódal ~ Košta mori (sz., k.). 73. Szöllő megett ~ După D'ij (k., e.). 74. Búdöskút ~ Bidoškut (k.). 75. Előjáró (k.). 76. Mocsojás ~ Močirlășă (k., e.). 77. Köpránca ~ Kăprantsa (e., l.). 78. Fenégből való írtás ~ Iertășu d'in fund (k.). 79. Kráku közt ~ Intre krakurī (k.). 80. Malomrít (r.). 81. Paperdeje árka ~ Părău đela Pădurea Popi (á.). 82. Gáspárkert (k.). 83. Kenderásztató ~ La Topfil (tó). 84. Ökörutámvaló (k.). 85. Gödör ~ Pe gropă (sz.). 86. Kipögy ~ Pe kipeđ (sz.). 87. Horgas (sz.). 88. Kokoser ~ Kokošál (sz.). 89. Cseródal ~ Košta Čeri. 90. Árszeg. 91. Píresikúttya ~ Fıntına Pirčului (r., kút). 92. Bilajirtás ~ Iertăoju Biliji (l.). 93. Ilés Pétru írtás ~ Iertăoju a Petri Iliji (l.). 94. Szígyájarka ~ Părău Siđeji (á.). 95. Dökkert ~ Temefeu đe marhă. 96. Mocsojás fenék ~ Fundu Močirlăși (e.). 97. Mocsojástórka ~ Gura Močirlăși (e., k.). 98. Fenégből való írtás ~ Iertăoju d'im fund (k.). 99. Tüvis-írtás ~ Iertăoju ku sfiŋi (l.). 100. Boskairtás ~ Iertăoju Boški. A faluban ma is élő Boska családé. 101. Fërszeg [Józsa Gerő hgy.]¹

Sztána.

1288: Terra *Zthana*. 1391: Poss. *Eztana*. 1441: Poss. *Ezthan*. 1444: *Stana*. 1469, 1523: Poss. *Ezthana*. 1473: *Zthana* [Csánki V, 348]. 1524/1575, 1672: *Eztana* [Kem. Sztánai cs.]. 1542: *Esztana* [Bf. I. Okl.]. 1608, 1630: *Ztana* [I. h. — OL. Csáky It. Fasc. 28. No. 54]. 1699: *Esztana* [Kornis, Varia]. 1726, 1772: *Sztána* [Bf. I. Nyárszói cs. — Bf. I.]. 1748: *Sztana* [Szentk.]. 1754: *Esztána, Esztána* [KalConscr.].

¹ Közlő: Menyhárt Márton (68), Boldizsár János (47) magyar és Vaida Petru (39) rumén nemzetiségű. — Nehány adatot utólagos kiszállás során (1942) Gergely Béla helyesbített, illetőleg erősített meg.

1808: *Sztána* vel *Esztána*¹ [Lipszky]. 1831: *Sztána* ~ r. *Stáná* [Cons. Trans.]. 1839: *Sztána*, *Eszténa* [Lenk]. 1864: *Sztána* ~ *Stána* [Pesty XXII, 510a]. 1909, 1922, 1941: *Sztána* ~ *Stána* [MoldTog. — MartIstr. — Hgy.].

1608: Talpas n. szőlő [Bf. I. Okl.]. — 1672: az szegelet kuthan (k.), a malom hely fele (k.), az Gabor földgienel (k.), az dyos kő mellet (sz.), az dijos kert mellet (sz.), az nyarásban (sz.), az szeneketőben (sz.), a Csúcs (!) alat (sz.), az mespest alat (k.), az Temető mellet (sz.). — *Sobok* felől való forduló: az Petri utban (k.), az szőlő ösvényében (sz.), az szőlő oldalan (sz.), az szőlő völgyében (sz.), az turos Domban (sz.), az Dijos berekben (sz.), az ket arok melet (sz.), az ket berekben (sz.), az nagi berekben (k.), az Kis berekre járo egi kis ret (k.) [Kem. Gyermónostori cs.]. — 1699: kerek szőlő (szö.), Völgybeli szőlő (szö.) [Kornis. Varia]. — 1754: az Egeres felől való forduló: a' Latzkó Dombján (sz.), a' Petri Szoros végbenn (sz.), a' Pthrütsök Szerbenn (sz.), a' Tóknál (sz.). — a' *Sobok* felől való forduló: a' Farnas utábann az ut mellet (sz.), a' To-fenekb(en) (sz.), a Szöllő oldalbann (sz.) [KalConscr.]. — 1793: a Felső Forduloban: a ket Szöllő között (sz.), a Szöllő Bérczen (sz.), a Köves Hegy alatt (sz.), a Falu Rétye mellet (sz.), az által jároban (sz.), a Bodon Horgasban (sz.), a Darab Erdőben (sz.). — az Alsó Forduloban: a' Temető mellet (sz.), a Hosszu n. Láb Föld (sz.), a Kerek Tonál (sz.), az Agyagos n. h. ben (sz.), Az Agyagos alatt (sz.) a Ruid (!) Szöllőben (szö.), a Tóknal (ma). a Pap Erdeje (e.), Szálás (e.), Motsár (e.) [Bf. I.]. — 1813: az első Forduló(b)an, mely Felső Fordulonak, vagy keletinek neveztetnek (!): A' Prütsök szeri Föld (sz.), A' Malom mellet a' Tóknál (ke.), A Kender hely árkáb(an) (sz., k.), A' Latzko Dombján (sz.), A' Berek allyáb(an) a' rév helyb(en) (k.), A' Bika rétyibe (k.), A' Déllönél (k.), A' Mész Pest alatt (k.). — A második Forduló(b)an, mely alsó Fordulonak neveztetik: A' Fogás szöllő alatt (sz.), A' Tó Fenékb(en) (sz.), A' Fornosi út mellet (sz.), A' Sziliben való Kender Föld (sz.), A' Falu végén a' szorosb(an) egy Káposztás kert, A' Köves Hegy allyáb(an) (sz.), A' Kék Dombjánál (sz.), A' Temető (k.). — egy közös Erdő, közös az Unita oláh Ekklesiával a' Keresztfánál (e.) [ProtVis.]. — 1840: Dülőpatak (k.), Csusz tető (sz.), Varga föld (sz.), Berek (sz.), Berekköz (k.), Bolhás (sz.), Szőlő oldal (sz.), Tófenék (sz.), Ördomb (sz.), Prücsök szer (sz.), Mészpest (!) völgye (k.) [Püsp. lt.]. — 1864: lör *Banka* n. szöllő hegy ezen hely esméretes arol, mint hogy nagy verő fényes hegy és egész környékbe látzik 's Szomszédos Kis Petri határral,

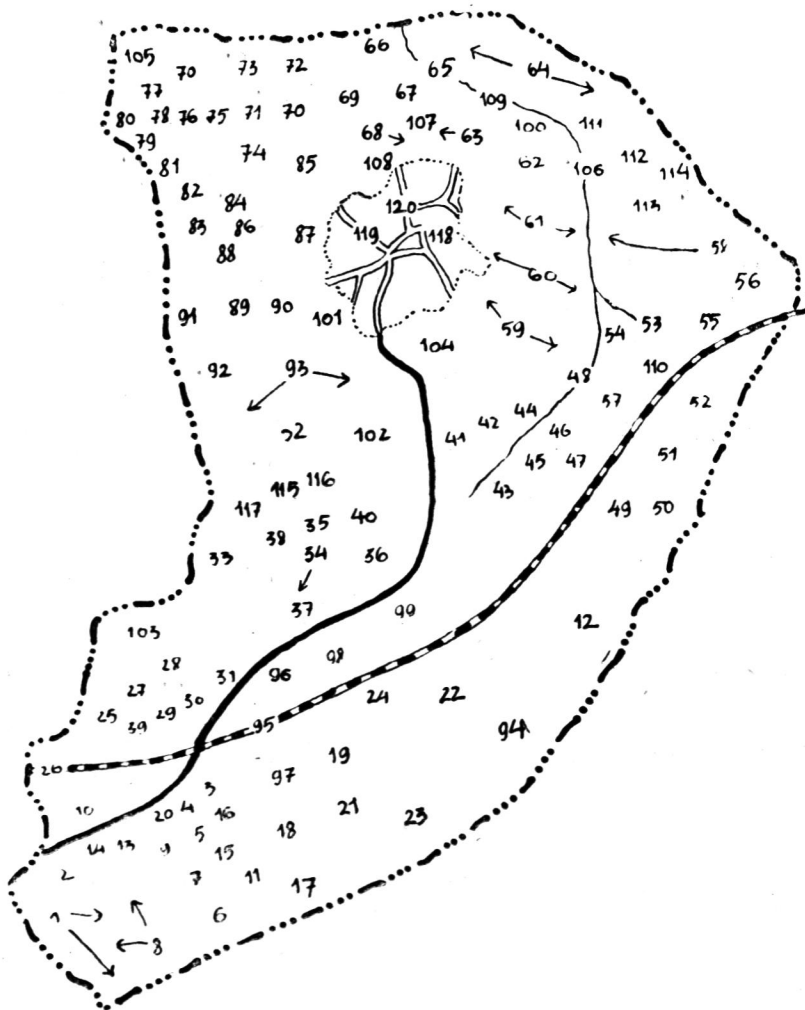
¹ Ez utóbbi a forrás szerint a rumén helységnevalak.

2ör *Musháta* — ez égy nagy követses oldal nagyon meredek és it nagyon egész fél környéknek, égy Kolosvár felé menő gyalog ösvőnye erdős. — és eről nagyon esméretes. 3or *Motsar* n. h. hajdonában mondhatni első nagy tölgyfás erdő, most pedig csak tóvis ez szomszédó. Zsobok községe határával. 4 *Csusztető* ez égy nagyon magas helyly mellyről az egész vidék látzik és az kórnýékbe nagyon esméretes [Pesty XXII, 510b]. — 1868: Szénégető (! sz.), Ördomb (sz.), Berek (k.), Bolhás (sz.), Szőlő oldal (sz.). Mész pest oldala (sz.) [Püsp. lt.]. — 1891: Lackód(om)b, Malomv(ölgy), Pityókás, Musthát, Berek, Rénye, Keresztfa, Oláhmező, Ágazat, Csordaf(öld), Faggyas, Fondetura, Mák-hely, Vinczer(ét), Bükkfő, Szilas, Létig(ödör), Kőszikla, Keselyk(út), Molnár Istók f(öld), Körösk(út), Bércz, Középú(t), Hangyásg(ödör), Bozlik, Csökszél, Bálintk(út), Nyáras, Csuszt(ető)¹ Vargaf(öld), Szénégető, Két út, Kerek-tó, Kis Berek, Kétherek közt, Bocsicsere, Bodonhordas, Daraberdő, Telek, Légyd(om)b, Gáld(om)b, Balhás, Fűzkút-o(ldal), Csókás, Far, Diósberek, Kőveshegy, Fingós k(út), Mészk(út), Ördomb, Pustaszöllő, Kék(dom)b, Banyó-kert, Pad, Szöllő v(ölgy), Malomo(ldal), Tófenék, Fogás, Bércz, Nyomásszél, Banka, N(agy) Szöllő, Prücsökszer, Rozsföld, Kenderárka, Szél, Szakadás,² Mészpest-k(út), Akasztófad(om)b, Böndömalma, Négy o(ldal) á(rok), Miska kút [Jankó 17]. — 1941: 1. Rízsektető ~ Vărvu Risiguluj (e.). 2. Kűszikla alatt ~ Su Pfatră (e.). 3. Kesejkút ~ Keşejkut. 4. Kesejkútódal ~ Kosta luĭ Keşejkut (e.). 5. Kesejküttető ~ D'alu luĭ Keşejkut (e., l.). 6. Bükkfü ~ Kapu Păzătului (e.). 7. Bükkfűkűttya ~ Fîntîna la Kapu Păzătului (kút és erdő). 8. Keregdomb ~ Dămbu Rătund (e.). 9. Kerekfijatal (e.). 10. Sánc köszt ~ Între Şants (l.). 11. Faggyas ~ Fađaş (k.). 12. Szilas ~ Silaş (e., l.). 13. Léri gödre ~ Gropa luĭ Leri (e.). 14. Csökszil ~ Čokšil (e.). 15. Bükkfűvőgy ~ Gropa Păzătului (e.). 16. Mónár Istók-tető ~ D'alu luĭ Monar Iştok fed (e.). 17. Faggyas kűttya ~ Fîntîna la Fađaş. 18. Bükfű-ódal ~ Kosta Păzătului (e.). 19. Miskakút ~ Fîntîna Miškeştilor (kút). 20. Birc ~ Birts (e.). 21. Fityi-gödrik ~ Gropa luĭ Fifi (r.). 22. Ágazat ~ Agazat (k.). 23. Csordaföd ~ Čurdařad (k.). 24. Tűnertető ~ D'alu Tunelului (e.). 25. Fejirhegy ~ D'alu alb (k.). 26. Bányatető ~ D'alu Băĭi (l.). 27. Bálinküttető ~ D'alu luĭ Bălîĭkut (e.) 28. Bálinkútódal ~ Kosta luĭ Bălîĭkut (k.). 29. Bálinkút ~ Fîntîna luĭ Bălîĭkut (kút). 30. Bálinkútárka ~ Răpa luĭ Bălîĭkut (l.) 31. Darabērdő (l.). 32. Boacsicsere (sz.). 33. Gáldomb ~ Galdomb (sz.). 34. Nagyberek ~ Nođberek (sz.) 35. Nagyberekűttya ~ Fîntîna la Nođberek (kút). 36. Kizsberek ~

¹⁻² Alább ugyanebben a forrásban: „Sztánán a Csusztető és Szakadás a föld hasonló mozgásaitól vette nevét“ [Jankó, 34].

Kizberek (sz.). 37. Köveshegy ~ Su Keeşhed (k.). 38. Kistelekúttya ~ Drumu la Kištelek (út). 39. Ritkás ~ Ritkaş (l.). 40. Kédberek köszt ~ Între Bărăcuri (sz.). 41. Kétút köszt ~ Între Drumuri (sz.). 42. Kerekto ~ Kerektaş (sz.). 43. Vargaföd (sz.). 44. Csüztető ~ Ūstatăş (sz.). 45. Berekodal ~ Koşta Bărăcului (l.). 46. Berekpatak

Sztána helynévtérképe.

~ Val'a Bărăcului (l.). 47. Berek ~ Bărăk (l.). 48. Berekúttya ~ Drumu Bărăcului (.). 49. Rénye ~ Reñe (k.). 50. Gyükerkút ~ Fin-tina la D'ekerkut. 51. Miklósiártása ~ Iertăvăşu lui Mikloş (k.). 52. Kereszfa ~ Keresfa (e.). 53. Négyoárka ~ Părăşu Neđej. 54. Bika-rít ~ Ritu taşurilor (r.). 55. Tótelki erdő ~ Pădureja Taştelekului

(e.). 56. Musháta ~ Mušata (e., l.). 57. Szilvás ~ Silvaš (l.). 58. Somosárok (l.). 59. Nyáros ~ Ňaroše (sz.). 60. Kíp ~ Kipu (sz.). 61. Pityókás ~ Pifokašu (sz.). 62. Laszkódomb ~ Laskadombu (sz.). 63. Mészpest alatt ~ Su Mespešt (sz., k.). Itt régebben meszet égettek és így mézskemencék állottak. 64. Akasztófa ~ D'alu furčilor (sz.). 65. Mészpest (sz.). 66. Szakadás ~ Šokodaš (sz.). 67. Malomvögye (sz.). 68. Petriszoros (sz.). 69. Prücsökszer (sz.). 70. Láb ~ Lab (sz.). 71. Fogásajja ~ Su Fogaš (sz.). 72. Fogás ~ Fogaš (szö., k.). 73. Kétszöllő köszt ~ Įntre D'iji (sz.). 74. Birc ~ Birts (sz.). 75. Szöllővögye ~ Gropa D'iji (sz.). 76. Kétszöllővögye ~ Įntre Groptile D'iji (sz.). 77. Natyszöllő ~ D'ija ča mare (szö.). 78. Pad ~ Padba (sz.). 79. Kispad ~ Padba mikā (sz.). 80. Padjuka ~ Uda la Padba (sz.). 81. Mézskútódal ~ Kōsta Meskutuluĵ (k.). 82. Mézskút (k.). 83. Balhás ~ Bolhaš (sz.). 84. Fingoskút (kút). 85. Tófenék (sz.). 86. Zerdomb ~ Zerdomb (sz.). 87. Átaljáró (pu. szö.). 88. Köveshegyódal (sz.). 89. Fiszkútódal (sz.). 90. Gyógyító kút (kút). 91. Dijózsberék (sz.). 92. Csókás (sz.). 93. Ligdomb (sz.). 94. Vincerít ~ Rĵtu la Vintserit (r.). 95. Fundetura ~ Fundĵtura (k., sz.). 96. Mákhej (k., sz.). 97. Nádasút ~ Drumu Nađišuluĵ. 98. Bartakert (k.). 99. Olámező (sz., k.). 100. Kigdomb ~ Kiddomb (sz.). 101. Bonyikert (k.). 102. Fellegvár (sz.). 103. Bózlik (e.). 104. Marci Pista rittyek (r.). 105. Banka ~ Baŋka (szö.). 106. Dillőpatak ~ Val'a Dilĵuluĵ (p.). 107. Bodonhorgas (k.). 108. Temető (te.). 109. Kendertók ~ Val'a Topfileĵ (tó.). 110. Talpas ~ Tolpaš (l.). 111. Szegeletkút (kút). 112. Malomhej ~ D'alu Mori (r.). 113. Papódal ~ Kōsta Popi (l.). 114. Papúttya ~ Drumu Popi (út). 115. Kistelek (sz.). 116. Cseresnyefák ~ La Čireš (sz.). 117. Sasföd (sz.). 118. Sár-ucca (u.). 119. Zsoboki út (u.). 120. Kispetri szoros ~ Sorošu Petrinduluĵ (u.) [Józsa Gerő hgy.].

Váralmás.

1249: Terra *Almas* [ÁrpÚjOkm. VII, 284]. XIII. sz. vége: *Almas-munustura* [MNy. XXII. 300]. 1332—37: villa *Almas*. 1341, 1401: Poss. *Almas*. 1363: Officialis de *Almas*. Poss. domini regis *Almas*. 1434: Poss. *Monostoros Almas*. Ecclesia in eadem *Almas*. 1470, 1505: Opidum *Almas* [Csánki V, 302]. 1470: castrum *Almas* vocatum simulcum opidis *Almas* in de Kolozs (!?) [CsákyOkl. I, 436]. 1473: Opidum *Naghalmas*. 1499: Plebanus de *Naghalmas*. Judex oppidi *Naghalmas* [Csánki V, 302]. 1594: in oppido *Nagj Almas* ac vico Desewfalva¹ simulcum media parte arcis dirutae eiusdem nominis similiter *Nagj Almas*

¹ Alább ugyanabban az oklevélben: *Deseofalva*.

in comitatu Colosiensi [CsákyOkl. I, 602—3]. 1495: oppidi *Nagy Almás* ac vici Deseofalva [i. h. 604]. 1625: castrum *Almas* una cum oppido eiusdem nominis *Almas* [i. h. 653]. 1627: arcem *Nagy Almas* [i. h. 658]. 1628: az *Almasi* városban levo szent egihaz [i. h. 610]. 1634: bonis *Nagy Almasianis* [OL. Csáky lt. Fasc. 28. No. 4]. 1662: arce *Almás* [CsákyOkl. I, 742]. 1670: comes Franciscus de Csák portionem suam in dominio *Almás* in Transilvaniae regno... reliquisset... [i. h. 750]. 1699, 1754: *Nagy Almas, Nagy-Almás* [I. h. No. 6. — Kal. Conscr.]. 1795: *Nagy Almás* [JósHitb.]. 1808: *Nagy-Almás* cum Praedio Desöfalva junct ~ *Almásu-mare* [Lipszky]. 1831: *Nagy Almás ~ Almásu Márje* [ConsTrans.]. 1839: *Nagy-Almás*, auch nur *Almás ~ Almás..* mit den Ruinen des Schlosses Desö-Vár [Lenk]. 1913: *Váralmás* [Hnt.]. 1922: *Váralmás ~ Almaşul mare* [MartIstr.]. 1941: *Almás: Nagyalmás: Váralmás ~ Almaš: Almašu mare* [Hgy.].

1627: Az var alat egi nagi zeöleö az alliban giomeolcz fak, feleöl is az szerent, oltovani fak is vadnak, zal karoval keritet. — Vagion mas zeöleö Nagi Aj neweö ez is jo epeölettel vagion giepey jo. Itt is zep giömeölcz fak vadnak. — Az Gunia agan vagyon egi roz (t. i. malom) gattia silipie jo hal nekeöl [CsákyOkl. I, 676—7]. — 1722: az Mester ága n. h.-ben (k.). — Az felsö forduloban: Az Földi patak mellett Also Gabor szerben (sz.) vicinussa az Almás patakja, Horvát oldalán (sz.), Segvégh Kuttyánál (sz.) most Kús malom terinek hiják vicinusa a Patak. — Az Also Forduloban: Az Also Telek előtt (sz.), Az Kapolna Völgyin kit most hinak Czod Völgyének Szekes Aj n. h.-ben (sz., k.), Pap Agában (sz.), Tollas Áj (sz.), Bábonny völgyén az határ szelyben (sz.), Pitráj (!) Teriben (sz.), Vas Katho n. h.-ben (sz.), Szelente Aj torkában (sz.), Soklátás (!) n. h.-ben (k.), az Sokrátás (!) Rév két felén (k.), Az Tó n. h.-ben (k.), Középlak felé Mesterága Torkában (k.), Mesterága Patakja (p.), Az Pap Szököllejenél egy Kús Rétetske (sz.), Almás vize (f.) [Egyh. lt.]. — 1754: a' Fuld felöl valo Forduloban: a' Borzás szerbenn a' patak mellett (sz.), az oláh hájban (sz.), az oláhájban az ola háj arka mellett (sz.), a' Gunyága torokbann minden felöl a patak szomszédásigiban (sz.), a' Horváth oldalann (sz.), a' nagy hidbann (sz.), a Kis Malom terib(en) (sz.). — a' Bábonni Fordulobann: a' Magyaros előtt (sz.) egy felöl az Erdö... szomszédásigib(an). a' Csürök előtt (sz.), a' Pitráj előtt (sz.), a' Piros alma oldalann (sz.), a' Székes ájbann (sz.), a' Székesájbann a' Czold völgyéb(en) (sz.), ezenn völgyben a' Pap ágában (sz.), a' Tollas áj oldalann (sz.), a' To helyben (sz.). — a' Csot (!)¹ felöl valo forduló: a Kotsa n. h.-benn (k.), a'

¹ A szomszédos *Cold*, népnyelvi *Cód* község nevének elírásából származott alakja.

Székes ájbann (k.), a' Socratás (!) rév helyyéb(en) (k.), a' Fejéritőben a' pataknál (k.), a' Tó helyyben (k.), a' Mester ága Torokbann (k.), a' Pap Szükülőjéenn a' Patak mellett (k.), a' Kapolna Völgyéb(en) a' Cseresznye torokbann (k.). — a' Czold pataka mellett (sz.), a' Köves terinn... a' Czód pataka mellett (sz.), a' Vaskato (!) fájánál (sz.), Az Orbány alatt (sz.), a' Patak¹ [KalConscr.]. — 1761: A Földi Völgyön (sz.), A Szilos ároknál való föld ket szügettyével edjütt (sz.), Oláhájba (sz.), A Borzás szer (sz.), Oláháj árka mellett (sz.), az Oláhájba² a kurta dülő föld (sz.), A Csürek előtt (sz.), A Czöld pataka mellett a Köves tériben (sz.), Orbán alatt (sz.), A Tóhéjben³ (sz.). — A' Bábuçz Völgyén a Mogyorós alatt a térbe (sz.) szomszédja egy felöll az e., más felöll a Babuçz felé járo ország út. — Középlak felöll: A Gunyága torok előtt való szüget (sz.) [Egyh. It.]. — 1770: a' Nagy Almási Várhoz tartozó Vár erdeje (e.), la Mormunt, Hatar Domb, Petyetris [MúzBf.]. — 1774:⁴ Petris... Bérczen, Vár erdeje, lá Obirsie Serbuluj, lá Fundu Inyészzi, lá Nyires in Gyál, lá Kápu Osoju Suli, lá Fundu Vóji Targi, lá Pojáná Breszinyészzi, lá Doszu Tyilii, lá Fruntye Gyerminuluj, lá Mormunt, Paróu Fundu Ungyuluj, Doszu Dregusoji in Gyál, lá Szkáunyele, Vármező, intre Dregusoje s Vále Unguruluj in Gyálu Butsumilor, a' Bértzen in Fundu Kréjészzi [I. h.]. — 1795: A Felső Forduloban: A Felső Falu végin fellyül az utann (sz.), a Falun fellyül a Nagy áj teriben (sz.), A Farnas Retin (sz.), A Gunyaga nevü völgyben a Juhak gödrinél (sz.), a Gunyagába az also Tonál (sz.), a Gunyagába a hinto aly n. h.-ben (sz.), a Gunyagába a Kutájnál (sz.), A Mester ága nevü völgyben a Lupuj gödré torkában (sz.), A Mester ága nevü völgyben... a Togyer Lup nevü Rétnél (sz.), Ugyan ott (t. i. a Mester ágában) a Dandár gödörben (sz.), a Mester ága Torkánál (sz.), a Mester ága Torokban az árkan tul (sz.), A Farnas vize mellett az árkon tul (k.). — A z a l s o F o r d u l o b a n : A Kis Malom Teribe (sz.), A Malom Arka mellett (sz.), A Kormos ágán az árkan innet (sz.), Kormos ágán az árkan tul (sz.), A Csürös Kert mellett a Vár uttyáig (sz.), A Vár uttyán alol a rét végiig (sz.), A Törvény avagy inkab akasztofa dombjánál (sz.), Az akasztofán tul (sz.), A Gurcz oldalán (sz.), A Szent Mészön (k.), A Méra Patakán v. Patakában (k.). — A Nagy Rétnben (k.), Az akasztofántul való Buza láb mellett (k.), A vár völgyiben a Vár Patakja mellett a Csorgo Torokig a Gátig és a Kis Petri Hatar Széllyeig (k.), A Nagy áj nevezetü szöllő

¹ Alább: a' *Falu pataka.*

² 1804-i másolatában: *Oláhág.*

³ Uo.: *Tóhéjben.*

⁴ „Az Nagy Almási Vár erdejének kimetázása a' Földi és Nyiresi Határoktól“ címet viselő határ leírásból kijegyzett helynevek.

hegyben (szö.), A Kis új nevezetű szőlő hegyben (szö.), A Nagy Rét mellett (sz.), Magyaros (e.), Mester Ága (e.), Gyalu Csori (e.), A Vár Patakántul (e.), Gunyága (e.), A Czold és Bába (!) Pataka között lévő Erdő, Az oláh Haj nevezetű Cseplesz erdő, A Borsai Máj nevezetű Erdő [JósHb]. — 1803: A Felső, alias Szemmező és Gunyága nevezetű váltólag használható Fordulóban vagyon mind öszszességgel ött Lább. az 1^{ső} Lában, melly Szemmezőnek nevezetetik... 2^{dik} Lábban, alias Farnas Réte nevű, helyben... 3^{dik} Lábban, más képpen Nagy Áj elöt nevű helyben... 4^{dik} Lábban, melly Gunyágának nevezetetik... 5^{dik} vagyis Akasztófa nevű Lábban... — A középső, másképpen Vár allya, vagy is Mesterága minden Esztendőben használható Fordulóban vagyon mind öszszességgel két Láb... az 1^{ső} Lábban, Várallya n. h.-ben... 2^{dik} Lábban, melly Mesterágának nevezetetik... — az Alsó avagy is Kormosága nevezetű váltólag használható fordulóban: 1o A Malom árrok mellett lévő lábban (sz.). 2do A Kormosága verőfénye Lábban (sz.). 3tio A Kormosága Észke nevű Lábban (sz.). 4to A Csorgónál lévő Lábban (sz.). 6to A Makkos völgybe, melly most irtatott ki. — Majorság beli minden esztendőben kaszálható kaszálló Helyek a Középső fordulóban: A Nagy Rétben az Almás vize mellett, A Vár völgyen lévő Rétben, A Szőlő allyában. — Váltólag kaszáltató kaszálló Sarju vólt ez elöit a Mére patakán, a hol most a Csitkos kert vagyon.¹ — vagyon egy Allodialis régi Szőlő a Nagy Ajban n. h.-ben. — Következnek az Allodialis Erdők: 1o. Vagyon egy Vár Erdő nevezetű, melynek hosszúsága két mértföldnyire szélessége pedig 1. mértföldnyire terjed ki; Túzi, és épületre való fák találatnak benne, és jobbára Bük, és Cser Fákból áll. 2o. Vagyon egy más Mesterága nevű Tilalmas Szállas Erdő, ebben is mind Túzi mind épületre való Fák találatnak, ennek hossza egy mértföld harmad rész nyire (!), Széle pedig egy fél fertály mértföldnyire terjed. 3o. Vagyon egy Magyarós nevezetű tilalmas Erdő; ebben leginkább Abrantsnak való fák találatnak, hossza fél fertály mértföldnyi, széle pedig, a mint hozzá vethetünk, mint egy száz ölnyire terjed ki. 4to. Vagyon még a Mére pataka a vár Tetővel egygyütt, ebben Tölgy, és Cserfák találatnak, Tüzre és Épületre is aplicabilisek. Hossza fél fertály, Széle pedig 100. ölnyire terjed ki. 5to. Vagyon még egy Szék völgytető nevezetű Erdő, mellynek hossza 200. szélessége pedig 50. ölnyire ki terjed, amint tsak hozzá vetésből képzellyük. — Vagyon... Malom... a Falun fellyül a Farnas vizen. — Vagyon Colonialis erdő Négy darabból álló; az 1^{ső} Darabb nevezetetik Gunyága Eszkének, Czold

¹ Elöbb: „...vagyon egy Csitkós kert is a mére patakán, melly ez elöit alternativim kaszáltatott...”

verő fényének, Csesznye főig egybevéve, mellnek (!) hosza A mint hoz(z)á vethetünk 3300. öll a Széle pedig 250. öl. a Második hivatik Ambrus és Rakotyás névű Erdőskéknek, mellyeknek hossza A mind hozá vethetünk teszen 1300. ölet. szélleis pedig Annyit teszen... a Harmadik hivatlatik Oláh háj verő fényének mellynek hosszszát talaltuk hozzá vétésből 1200 ölnek. a Szélét pedig 120 ölnek. a Negyedik Darabb hivatlatik Borsos Májnak ennek hosz(sz)a azt tarttyuk hogy vagyon 380- A Széle pedig 80. öl ez igen hitván erdő a többiről pedig azt fateállyak a Tanuk, hogy tűzi fa és kevés Épületre valo is találtatik benne a makkolás pedig az Uraké és ezen helyen vagynak a falu legelő helyei [I. h.]. — 1813: Csesznye Torokba (k.), Székes ájba (k.), Rakottyásba (k.), A' Sukratásba (k., sz.), A' Tó helybe (k.), Mesterága Torokba (k.), a' Bábonyi uttzáb(an) (telek), A' Fekete Tóba a' Föld felől valo Forduloba (sz.), Oláh hájba (sz.), Szilas ároknál (sz.), Borzás szer (sz.), A' Földi Patak mellett (sz.), Horváth oldalán (sz.). — Bábony Völgyibe: A' Határ szélbe (sz.), Pitráj Téribe (sz.), Vas Kato térib(en) (sz.), Szelente áj torkb(an) vagy piros alma oldalán (sz.), Csüröknél (sz.), A' Mogyoros alatt (sz.), Székes ájba (sz.), Pap ágába (sz.), Tolas áj oldalába (sz.), Czold Pataka mellett az orbán alatt (sz.), Tohájba (sz.), Guruj (!) ága Torokba (sz.) [ProtVis.]. — 1826: Minden esztendőben használható szántók: 'A Törvény-fa mellett, 'A Nagy rét mellett. — Váltólag használható szántók: 'A Falun felyül a' Nagy aj teribe, 'A Farnas réten, 'A Gunyága n. völgyben, az also Tonál (sz.), a' Hinto ajban, a Kut ajnál, 'A Mesterága n. völgyben, 'A Kis Malom teriben, 'A Makkos völgyben, 'A süri gödörben, 'A Malom árka mellett, 'A kormos ágán az árkon innét (és) az árkon tull, 'A Csürös Kert mellett, 'A Vár utján aloll. — Minden esztendőben használható Kaszálók: 'A Nagy Rétben, 'A Vár völgyiben, a' Patak mellett. — Váltólag használható kaszálók: 'A Farnas vize mellett, 'A Méra Patakában a' Csikos Kert. — Szöllő: 'A nagy Ajban. — Erdők: A Gyálu Csori, 'A Magyaros, 'A Várpatakán tull, 'A Mester ága. — Legelő: 'A Mesterágában. — A Gunyága (e.),¹ A Czold és Bábony patakok között (e.), Az Oláh áj Cseplesz (e.), 'A Borsos Máj (e.) [EM. Csáky R. conscr.]. — 1847: Földi Tér (sz.), Bábonyi Tér (sz.), Orbán (sz.), Kócsa (k.) határa az erdő [Püsp. lt.]. — 1864: Nehány csoportos falvakkal együtt e' környék nevezetik Almás vidékének, minthogy N. Almás a' legnagyobb helység a' körulte eső falvak között, de nevezetik alszegnek,² is, a' mennyiben B. Hunyadot véve központnak, a' havas felőli rész

¹ Ez s a rákövetkező három helynévi adat a forrás szerint a desőfalvi praediumhoz tartozó területet jelöl.

² Az *alvidékből* javította a jelentés szerkesztője.

fel, az erre leeső pedig alszegnek mondatik. — Nagy Almás, románul: Almásu mare. — Szájhagyomány szerint ugyan említetik, hogy a községen átfolyó Almásvizen túli jobb parti részen *Dezsőfalva* községe létezett volna, de ennek ma külön nyomai nem látszanak. Maga az Almás vize a magyarok bejövetelekor s Erdély meghódításakor már említetik, de hogy akkor Almás helysége meg lett volna, nem tudatik. Zápolya János fejedelem alatt van róla annyi említés, hogy az uralkodó az ellene fellázadt Balassa almási várát lerontatta. A II-ik Rákóczi György fejedelem törökökkel csatavesztése következtében, hogy az őt üldöző törökök és tatárok által Almás elpusztított, egyfelől az is bizonyítja, hogy a református papnak Apafi Mihály fejedelem azért conferálta a dézmát, mert „a nagy veszedelem miatt papjok tartására elégtelenek lettek“; de az is, hogy a midőn az Approbatalis törvény szerint az adót porták szerint kivetik, Almás kihagyatott a fizetésből, mint amellyről mondatik „most kezd épülni“. — Az első telep hihetleg egyidős a magyar foglalással, és letelepedéssel. Semmi bizonyost nem tudhatni (arról t. i. hogy milyen eredetű a név),¹ egyébiránt maga a név írható, de hogy a nevet a helység az Almás folyótól, vagy a folyó a helységtől vette volna, nem tudatik. Azonban mégis hihetőbb, hogy a folyó vette a községtől nevét, mivel az Almás vize csak is a faluba való beérkezésével veszi fel e nevet, azon kívül más névvel birván itt egyesülve a Farnasi, Babonyi és Földi Patakok — ugy a K. Petri várpaták. — N. Petri és Tamásfalva helységek határaival öszeérve *Szénás*, ez szénatermő oldalos fekvésű hely — mellette van *szék völgy*, a románok nevezik *mutuj gödrének* (k.) — ennek szomszédságában *Karácson gödre*, régebben Kracsun nevű volt urbéresnek lehetett ott irtott kaszálója. Ez után jő a *csorgó völgye*, melly határos N. és K. Petri helységének határával, áll k.-ból és e.-ből. Ennek szomszédságában a lankásabb rész pedig szántónak használtatik. Ez északi oldalban van egy sírbolt (kripta) hol Wass Sámuel gróf és Bethlen Rozália grófnő tetemei nyugosznak, neve *Vass kriptája*. Ezen vár felől húzódó hegynék folytatása a k. petrii úttól nyugotra húzódólag *Kormosága* nevet visel, egy darabig, melly is e.- és sz.-ból áll, mellette van a *szemmező*, ódalas hely, e. és sz. — Ezután van a *Mérapatak*, ez is e. és sz. A kis Petri és farnas közsegi határszélben van egy darabocská e., neve *csonka*. 2.) *Földi forduló*, nevét vette Föld helységétől, melly felé e határrész húzódik. Itt a következő határrészek vannak: *Farnas rétje*, F. helységétől, mellyel határos, neveztetve, ez egy teres hely szántó földekből áll. *Borsos mál* (sz., e.), *Földi tér*, egy meglehetősen nagyságú tér, melly szántóföldekből ál. A tértől jobbra /:Almást véve fel:/ ismét

¹ A kiadó megjegyzése.

egy hegylánc húzódik nyugot felé, mellynek a' földi tér felöli része *füldi verőfénynek* nevezetik. E' verőfényen a' következő részletek vannak: *Csokej gödre* itt lakó azon nevü román családtól nevezve (e.). — alatta van *oláh háj* (sz.) ez után *Fülimingája* (sz., l.), Továbbá van a *vártere*, k. rét, itt régi töltések nyomai látszanak, mellyek az u. n. *várpataka* feltolatására használtattak. Ennek szomszédja az *Akasztó*, hihetőleg régebben itt akasztófa létezett, ez legelő, oldalas hely. — Ennek szomszéd-ságában van a' *Várhegy*, melly is egy felemelkedett hosszudad hegy keletről nyugotra húzódva, egyik oldala *várészka* a' másik *várverőfény* nevet visel, most l. és cserjés e., az észkon szántóföldek is vannak, nyugot felöli egyik felemelkedettebb helyen van az u. n. *Dezső*, vagy *Almás várának*, mely Dezső vajda által építettetnek állítatik — egy még fenálló magas bástyája. A' várrrom nyugot felöli oldalánál a' porondköves hegy méjjeckén be van vágva, melly útnak használtatott, régen itt volt az ország útja, melly *vágásnak* nevezetik. A' vár megetti átvágástól nyugotra a hegy tovább húzodván déli oldalán van a' *szilvás*, mely gyümölcsös hely, 's mint ilyen létezett még a' vár fennállása idejében is. Ez után van a *kurc* (!) *oldal* a' kis Petriből ájtjövő útig, melly e. és l. Nevét gyaníthatólag az itt tanyázhatott kurucoktól vette. E hegy északi oldalának magasabb része kősziklás e. *Pintye szérüje*, *Area Pintyi*. A' monda szerint a' kurucz világkor az e' környéken tanyázott oláh rabló vezér *Pintye Gligornak* itt volt szérüje. Ez után jön a' *Nagy áj*, hihetőleg eredetileg *nagy alj*, melly is egy nagy oldalas hely (e., sz., szö. hegy). Ennek folytatása a' *Csigás* oldalas hely, sz. és szőlő mívelés alatt. — 3.) *Bábonyi forduló* nevét vette Bábony helységéttől, mivel annak határa felé rug. Ennek részletei: *Magyarós* (e., sz.), *sűrű gödör* és *Csürök*, a' magyarosnak kissébb részletei. Továbbá van *Egrespataka* (sz., e.) határos Alsó Föld és Bábony községekkel — *Bábonyi tér*, melly felnyúlik Bábony helysége felé, ez szántóföldeket foglal magában. A' bábonyi tértől jobbra /:mindig Almást véve kiinduló pontnak:/ eső oldalas hely neve *bábonyi verőfény*, ennek részletei: *Rakottyás*, melly határos Bábony, Nyires és Cold helységekkel — ez e. és k. román neve *Máka*. Ezután *Petráj* vagy *Ptyetráj*, *Kőszék* és *Szelencaj*, hihetőleg *szelence alj*, mindezek erdőt és szántót tartalmazó oldalas helyek. Ide tartozik még: *Piros-almaoldal* vagy *kövecses*, románul *Szpojála*. — A' bábonyi fordulóhoz tartozik még az u. n. *Coldi völgynek* észak része vagy oldala, részletei: *vérvölgy észka* román neve *Mesztacia* (e., sz.), *Székesáj*, hihetőleg székesalj (k., sz.), *Ambrus*, itteni A. családról nevezve (k., sz.). — 4.) Az ezen helyeken túl eső és mind inkább északra vonuló hegy és völgy külön fordulót alkot, a' mennyiben a' kaszálható helyek minden évben kaszálókul használtatnak. Részletei: *Kócsa* (e., k.). *Csesznye*, románul *Kreásza* (e., k.). *Ókirálytölgye* /:Barcsaje/

Borzáj (e., k.). E határrész határos Cöld, Vármező és Nagy Rajtola helységekkel. — 5.) *A'gunyági* vagy *gulyági* forduló, mely áll a' *coldi verőfényből* és a' *gunyági völgy s oldalakból*. Mind a coldi völgy, melly cöld helységéről, melly felé nyúlik, mind a' gunyági völgy hosszan észak felé nyúlik fel a helységtől, a' két völgyet egymástól egy felnyúló erdős hegy választja el, mellynek nincs külön neve. Részletei a' coldi verőfénynek: a.) *makkos völgy* (sz., e.), *Keresztvölgy* (sz., e.), *Dóci gödör* utánna *Bede gödör* itteni volt urbéresek neveiről nevezve, kik itt irtást tehettek. Továbbá *Csipán*, itt hajdan valami épület lehetett, mivel a' Cöld felé vonuló út mellett a földben téglá, kő és porondos mész nyomai találtak. A' hagyomány szerint itt kolostor volt. Ezután jő *felső és alsó Papága*. Továbbá *Tolcsáj* (!), eredetileg tolles alj. — *Orbán* egy hegy oldal, eddig kopár l., jelenleg felfogott szőlőhegy. Alább *kövecses tér* és *Feredő*, mellyek szántóföldek. Végre a' helység felett magosan emelkedik fel északról délnek tartva s' a falu felett aztán kelet-északnak irányulva a' *Ropó hegye*, mellynek a' helység felőli része meredek, kopár, szakadozott, nagy porond kőszirttömeg a' kelet-északi részen a' falu felett szőlőhegy van ennek is *ropó* a neve. — b.) a gunyági forduló részletei: északi részen *magyarós gödre, tó gödre, alsó és felső Csörgödre, Mihály gödre*. Mind ezek sz.-k. és e.-k. A' verőfényen vagy déli oldalon: *Hidegkút* (rét és e.), *Széles völgy, kis Pitráj vagy ptyetráj, Kápu gyáluluj* vagy *hegyfok*, hol e., sző és k. van. — 6.) *A' mesterága*. Ez ismét egy északra felnyúló keskeny völgy, mellyet a' *gunyági Verőfény* elnyulo magaslata és a' mesterága déli oldala vagy verőfénye egy hosszú teknőformává alakít, szélesebb vagy keskenyebb formában. Ennek földmívelésre használható része k.-nak használtatik, azonban itt-ott már a' k.-k felszántattak. Az egész *mesterága* általában k.- és e.-ből áll. Apróbb elnevezései nicsenek, csupán egy hely neveztetik *Pintye pincéjének*, hol a' monda szerint amaz oláh rabló vezér pincéje volt. — 7.) *A' nagy rét*. Ez egy szép tágas tér hely N. Almáson alól Középlak helysége felé nyulva, váltó gazdaság szerint elosztva. — 8.) Nagy Almásnak vizei: a.) a *vár pataka, a Dezsővárán túli völgyben* kisdud folyam, K. Petri felől foly a' vár felé. b.) a' *farnasi patak*, melly Farnas helysége felől és így nyugot-delről foly Almás felé. c.) a' *füldi patak* Alsó Föld felől és így nyugotról jő Almásra. d.) A' *Bábony pataka*, melly Bábony helysége és így nyugot felől foly. e.) A' *cold pataka*, melly Cold helysége és így észak felől jő délnek. f.) A' *csesznye vize* melly a' *csesznye* n. határrészben ered s rövid folyás után a' *Cold patakába* esik be. Mindezen folyók vagy benn a' helységben, vagy az egy *Várpatakán* kívül a' helység felső részén öszvetalálkozván, az öszvetalálkozott folyam az *Almás vize* nevet veszi fel, s' a néven foly

Almásón alól kelet észak felé [Pesty XXII, 367a—370b].¹ — 1891: Csigás, Nagyj, Kovácsgödre, Fülemingáj, Széles á(rok), Imbre Bandi gödre, Csokoj gödre, Földi gödre, Borsosmáj, Andris g(ödör), Mérapataka, Nyultető, A(lsó) és F(első) Csüreg, Szentmezei (Csircsel Szilvása), Buta szőlő, Kormasága, Molnár dombja, Kriptahegye, Vadas-kert, Vár alatt, Akasztófa vágása, Flóragödre, Kuruczo(ldal), Csorgó, Bódizsák kertje, Karácsony g(ödör), Buta g(ödör), Mutuj g(ödör), Szénás, Mogyorós, Sürüg(ödör), Egresp(atak), Rakottyás, Bálitag(ödör), Dóczig(ödör), Pitráj, Kőszék, Szelenczáj, Czód, (vagy Virvigyeszka), Székesáj, Ambrus, Sáfárg(ödör), Kócsa, Csesnyefű, Szilágyi g(ödör), Plugárg(ödör), Beresáj, Makkosv(ölgy), Bedeg(ödör), Csepány, Papága, Tollasáj, Orbánh(egy), Gunyavára, Mogyoróg(ödör), Tóg(ödör), Bandi kuczg(ödör),² Cserg(ödör), Lupuj g(ödör), Mihály g(ödör), Gunyagafű, Hidegkut, Széles á(rok), Tulokg(ödör), Juhg(ödör), Fekete-g(ödör), Hintó alja, Kutája, Goczalj, Kaszága, Mester ága, Észken, Csizmadi g(ödör), Fás g(ödör), Csúf g(ödör), Juon g(ödör), Varga g(ödör), Czága g(ödör), Graur g(ödör), Barát i(rtás), Sztrintor, Szilágyi g(ödör), Bábos g(ödör), Oduj g(ödör), Feredő, Gyepes v(ölgy), Birkaszin, Nagyrét, Ropó, Hegy megett, Szöllő, Gáttető, Krucsa, Bozgág, Borzáj, Demeter g(ödör), Vágás [Jankó 16]. — 1941: 1. Mesterági szőlő ~ D'ija đela Gura Mešteregi (gyü.). 2. Mesterági kü ~ T'atra đela Gura Mešteregi (l.). 3. Mesteráगतörka ~ Gura Mešteregi (k.). 4. Mesterákhegyvég ~ Kapu D'alului Mešteraga (e.). 5. Csoroka ~ Čoroka (k., e.) 6. Dindárgödre ~ Gröpa Dindarului (e.). 7. Bancsi gödre ~ Gröpa lui Banči (e., k.). 8. Fázsgödre ~ Gröpa Fažilor (e., k.). 9. Bábozsgödre ~ Gröpa lui Babož (e., k.). 10. Vargagödre ~ Gröpa Horžeštilor (e., k.). 11. La Oveštin (e., k.). 12. Cimenkút ~ Fintina de tsiment (kút). 13. Csúvgödre ~ Gröpa Čufeštilor (k., e.). 14. Múci-gödre ~ Gröpa Mutsului (e., k.). 15. Kulakúttya ~ Fintina Kulij (kút). 16. Kulakút átjáró ~ Trăkătore Fintinij (k.). 17. Pabgödre ~ Gröpa Pöpi (k., l.). 18. Cágagödre ~ Gröpa Tsagi (k., e.). 19. Sztrintor ~ Strintori (e.). 20. Sztrintori kút ~ Fintina Strintori (kút). 21. Seregegödör ~ Gröpa Graurilor (k. e.). 22. Kápra kúttya ~ Fintina Kapri (kút) 23. Pinytye gödre ~ Gröpa Piñti (e.). 24. Kovádzs gödre ~ Gröpa lui Kovač (e., k.). 25. Klitongödre ~ Gröpa lui Kliton (e., k.). 26. Kiséjgödre ~ Gröpa lui Kišej (k., e.). 27. Mes-

¹ A kérdőívre adott felelet záradéka ez: „A' méltóságos Gróf Csáky György úr és más éltesebb n: almási lakosok közreműködésével jegyzette N. Almásón Augusztus 23-án 1864. — Herzeg Sándor, + Petene Nikolau f. bíró, + Sari Marton k. biro, + Kása Martzi, + Bila Tagyer, + Bába Pista, + Szilágyi Gyuri. Porutz János néviro és jegyző.“

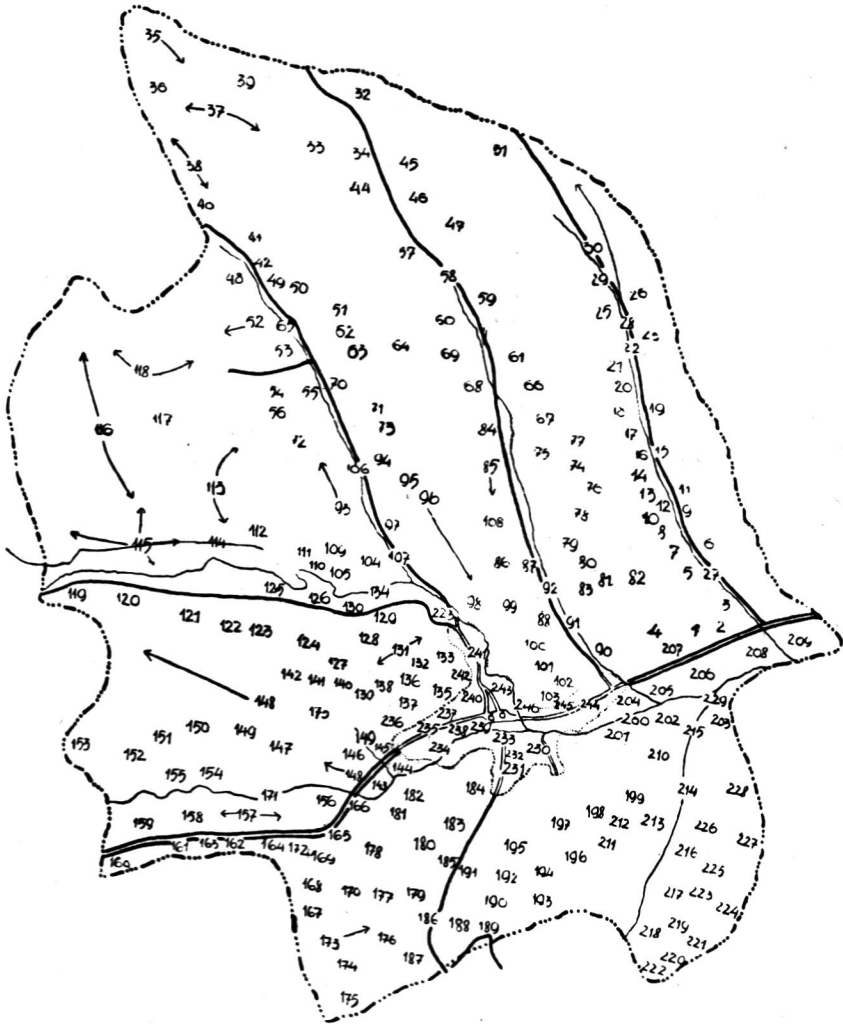
² A két szóban írt előtag nyilván a *Bandi* név ruménes kicsinyítő *Bandikuts* alakja.

terága vögye ~ Vafa Meštereği (k.). 28. Mesterágafú ~ Fundu Meštereği (k.). 29. Mesterákfúji kútnál ~ Fîntîna đim Fundu Meštereği (k.). 30. Últetis ~ D'îndârije (e.). 31. Hidekkút ~ La Idakut (k., e.). 32. Gúnyágafú ~ Fundu Guježi (k., e.). 33. Bózzógödre ~ Gropa Bozgi (k., l.). 34. Hújtaji kút ~ Fîntîna đela Hujta (kút). Régen itt hamúzsírt égettek. 35. Csesnyefú ~ Fundu Krejesi (l., k., e.). 36. Csesnyefúji kútnál ~ Fîntîna đela Fundu Krejesi (l.). 37. Bercsajja ~ Berčoje (k., l.). 38. Bercsajji kútnál ~ Fîntîna đela Berčoje (l.). 39. Bercsajjatető ~ D'alu Berčoji (e., l.). 40. Bercsajjatörka ~ Gura Berčoji (k.). 41. Bórzáj ~ Borza (l.). 42. Bórzájtorok ~ Gura Borzi (k.). 43. Csesnye ~ Krăjasa (k.). 44. Lupujgödre ~ Gropa Lupuluji (l., k.). 45. Szélesvögy ~ Silašveđ (e., k.). 46. Tóji kútnál ~ Fîntîna đela Tău (l.). 47. Kispitraj ~ Kišpetraji (e.). 48. Csesnyetorok ~ Gura Krejesi (k.). 49. Gyúrkagödre ~ Gropa D'urki (l.). 50. Makosvögy ~ Mokošveđ (k., e.). 51. Dóci gödre ~ Gropa Dotsi (sz., e.). 52. Kócsa ~ Kăuča (k., e.). 53. Kócsairtása ~ Pojana đin Kăuča (e.). 54. Amburus ~ Amburuš (k., e.). 55. Amburustorok ~ Gura Amburušului (sz.). 56. Amburus írtása ~ Pojana đin Amburuš (k.). 57. Csèrgödre ~ Gropa Čerilor (l.). 58. Bika ríttye ~ Ritu Tauri (r.). 59. Tulogödre ~ Gropa Žunčilor (sz., e.). 60. Déjágödre ~ Gropa D'ejakuluji (sz., l.). 61. Jügödre ~ Gropa Ojilor (k., sz., e.). 62. Bedegödre ~ Gropa Bedeji (sz., e.). 63. Csípán ~ Čipan (sz., e.). 64. Csípámvágása ~ Kurmătura Čipanului (e.). 65. Kócsatere ~ Šăsul Kauči (sz., k.). 66. Fekete gödre ~ Gropa năgră (sz., e.). 67. Hintóája ~ Hintăoaje (sz., e.). 68. Tógödre ~ Gropa Tăului (k., l.). 69. Gábor írtása ~ Pojana lui Gabor (l.). 70. Csípántörka ~ Gura Čipanului (sz.). 71. Fërsőpapága ~ Popaga đin sus (sz.). 72. Székesáj ~ Sikišeje (k.). Gödrös, mocsaras terület hegyoldalban. 73. Ársőpapága ~ Popaga đin žos (sz.). 74. Kútájadombja ~ Dîmbu Kutăji (e.). 75. Kútájakúttya ~ Fîntîna Kutăji (l., sz.). 76. Kútája ársó vágása ~ Kurmătura đin žos a Kutăji (e.). 77. Kútája fërső vágása ~ Kurmătura đin sus a Kutăji (e.). 78. Kirika ~ Gropa Kiriki (sz., l.). 79. Gocoj ~ La Gotsoj (sz.). 80. Pintyajja ~ Piñtoje (e., sz.). 81. Kászága ~ Kăsaga (e.). 82. Kászágavágása ~ Kurmătura Kăsăgi (e.). 83. Kászágaírtása ~ Pojana đin Kăsaga (l.). 84. Fërsőmogyorógödre ~ Gropa Aluñilor đin sus (sz., l.). 85. Ársőmogyorógödre ~ Gropa Aluñilor đin žos (e., l.). 86. Vágás ~ Kurmătura (út). 87. Vágás megett ~ După Kurmătura (sz.). 88. Hegymegett ~ După D'al (sz.). 89. Timárszöllője ~ Diñile lui Timar (szö.). 90. Gúnyága-torok ~ Gura Guježi (sz.). 91. Gúnyágárka ~ Părău Guježi (p.). 92. Gúnyága ~ Gujaga (völgy). 93. Vúrvögyészke ~ Mestečín (sz.). 94. Tolosáj ~ Tološeje (sz., e.). 95. Órbányfú ~ Fundu Vărbañului (e., l.). 96. Órbányszöllő ~ D'ijile

đim Vărbañ (szö.). 97. Órbány alatt ~ Su Vărbañ (sz.). 98. Feredő ~ Feredeş (sz., k.). 99. Vágás alatt ~ Su Kurmătura (kert). 100. Flórikagödre ~ Gropa Floriki (e.). 101. Halázgödre ~ Gropa luş Holaz (e.). 102. Ropó ~ Rapău (e.). 103. Olátemető ~ Temefeş romănesk (te.). 104. Kövestere ~ T'etriş (sz.). 105. Tóknál ~ Topfilele (tó). 106. Cótputaka ~ Vaşa Tsăuduluş (p.). A szomszédos Cód ~ Tsăud község felől folyó patak. 107. Cótputaktörka ~ Gura Văşii Tsăuduluş (sz.). 108. Körposírtása ~ Pojana luş Korpoş (l.). 109. Kú ~ T'atră (tn.). 110. Szelencáj ~ Silintsaje (sz., gyü.). 111. Szelencájtere ~ Şesu Selenţăii (sz.). 112. Kűszik ~ Kisiđ (sz., e.). 113. Pitráj ~ T'etraje (sz., k.).¹ 114. Pitrájtorok ~ Gura T'itrăii (sz.). 115. Rakottýastorok ~ Gura Măci (sz.). 116. Rakottýás ~ Maka (k., e.). 117. Kis-uccakért ~ Gropa Kişutsi (gyü.). 118. Lárğa ~ Larga Măci (k.). 119. Bábonyiba ~ La Băbđi (sz., r.). A szomszédos Bábony községbeliektől vásárolták. 120. Egrespataktorok ~ Gura Ađireşuluş (sz.). 121. Egrespatak ~ Vaşa Ađireşuluş (p.). 122. Bodony ~ Budiş (tn.). 123. Fērsőcsürek ~ Şurile đin sus (sz.). 124. Ársócsürek ~ Şurile đin jos (sz.). 125. Fērsőcsürek törka (sz.). 126. Ársócsürektörka (sz.). 127. Sűrűgödör ~ Gropa đasă (sz.). 128. Mogyorós alatt ~ Su Muđuruş (sz.). 129. Mitra csörgojik ~ Čoroju Mitri (r.). Forrás van itt. 130. Sűrűgödörtörka ~ Gura Gropţi đese (sz.). 131. Mogyorós ~ Muđuruş (sz.). 132. Gáttető ~ Dimburele (sz.). 133. Pálinkásárkik ~ Părău Paliŋkaşuluş (á.). 134. Bábonypatak ~ Vaşa Băbđuluş (p.). 135. Csigás ~ Čigaşu (l.). 136. Csigásszöllő ~ D'ijile đin Čigaş (szö.). 137. Csigás alatt ~ Su Čigaş (sz.). 138. Kovádzs gödre ~ Gropa Kăvačuluş (szö.). 139. Nagyjáj ~ Nođeje (sz.). 140. Urakszöllője ~ D'ijile luş Ńiron (gyü., k.). 141. Nagyjájészke ~ Dosu Nođeji (e.). 142. Nagyjájárka ~ Părău Nođeji (á.). 143. Andriskertyik ~ Grăđina luş Andriş (kert). 144. Vásártér ~ Tîrgu (k.). 145. Keresztere ~ Şesu Kruči (sz.). 146. Nagyjájtörka ~ Gura Nođeji (sz.). 147. Filemingájódala ~ Kosta Filemingăii (sz.). 148. Fűdi verőfny ~ Fatsa Văşii Filduluş (e.). A három Föld (Alsó-, Közép- és Felső-) ~ Fild felől lefolyó patak melletti oldal. 149. Filemingáj ~ Filemeŋgaja (sz.). 150. Szélesárok (á.). 151. Csokojgödre ~ Gropa luş Čokoii (sz.). 152. Oláháj ~ Olăhăii (sz.). 153. Fűdigödör ~ Gropa Hildaŋilor (sz.). 154. Bácsószigettyik ~ Uŋđu luş Bačo (k.). 155. Mátészigettyik ~ Uŋđu luş Matej (k.). 156. Hidnál ~ La pod (sz.). 157. Cserépcsúr ~ La Čiripurii (sz.). 158. Bőrsosmájtere ~ Şesu Borşošmaluluş (sz.). 159. Határszél ~ Intre hotare (sz.). 160. Andrizsgödre (sz., e.). 161. Bőrsosmáj (sz., e.). 162. Nyúl ~ La Iepure (sz.). 163. Újkútnál ~ Fintăna nouă (sz.,

¹ A használat úgy látszik ingadozó. Vö. a 47. sz. helynévvel.

kút). 164. Farnasréte ~ Rîtu Sfăraşului (sz.). A szomszédos Farnos ~ Sfăraş község felé eső rét neve. 165. Vistaji kertyik ~ Grădina lui Viştai (k.). 166. Kismalomnál ~ La Moriškă (sz., k., ma.). 167. Csonka ~ D'alu Čunġi (e.). 168. Csonka alatt ~ Su Čunġ (sz.). 169.

Váralmás helynévtérképe.

Mérapataka törka¹ ~ Gura lui Mîrapatak (sz.). 170. Mérapatak ~ Mîrapatak (p.). 171. Fűpataka ~ VaŃa Fildului (p.). 172. Farnas-árka ~ Păraş Sfăraşului (p.). 173. Deják kertyik ~ Grădina Ńim Mirapatak: Mîrapatak (k., kert). 174. Rókagödre törka ~ Gropa

¹ Előtagját *Mira* alakban is ejtik.

Hulpi (e., l.). 175. Az öreg bíró kértve ~ Grădina đirăuļuj bătrîn (kert). 176. Csürek ~ Šurile đim Mńirapatak (l.). 177. Kismalom dombja ~ Dímbu Moriški (sz., k.). 178. Kismalmi tábla ~ Tabla đela Moriška (sz.). 179. Csüreselszilvása ~ Pruńi Čerčeluluj (e., l.). 180. Szëmmezőji tábla ~ Tabla đin Semezeu (sz., l.). 181. Gáti tábla ~ Tabla đela Stupătură (sz.). 182. Bőrnýaskert ~ Zitsălărije (k.). 183. Bagojtábla ~ Buhărije (sz.). 184. Paplábja ~ Labu popi (sz.). 185. Szëmmező dombja ~ Dímbu Semezeuluj (l.). 186. Kőrmosága verőfínye ~ Fatsa Kormošegi (sz.). 187. Pityiri írtása ~ Pojana Pitiriji (e.). 188. Piesókás ~ Pičoča (sz.). 189. Kőrmosági hágó ~ Kurmătura Kormošegi (e.). 190. Csontozsdombja ~ Dímbu ļuj Čontoš (sz., e.). 191. Kőrmosága árka ~ Părău Kormošegi (á.). 192. Kriptárka ~ Părău Kriptsi (sz., k.). 193. Kripta verőfínye ~ Fatsa Kriptsi (sz., k., e.). 194. Kripta dombja ~ Dímbu Kriptsi (k.). Kripta is van itten. 195. Csörgőláb ~ Labu Čorgăuluj (sz.). 196. Vadaskert ~ Grăđinoje (k.). 197. Vadaskerti tábla ~ Tabla đin su Grăđinoje (sz.). 198. Észek alatt ~ Su Dos. 199. Akasztófadomb ~ Dímbu Akăstăi (sz.). 200. Almáspatak ~ Vaļa Almaš (p.). 201. Sáncok köszt ~ Între Šantsurî (sz.). 202. Mërgëvammalmi tábla ~ La mōra Mărgăvanuluj (sz.). 203. Tamásfalvi híd ~ Podul Tămăși (h.). 204. Samukatábla ~ Tabla đela Šămuka (sz.). 205. Gúnyágotörki tábla ~ Tabla đin Gura Guježi (sz.). 206. Birkaszínitábla ~ Tabla đela Bărkărije (sz.). 207. Szöllalatti tábla ~ Tabla su D'i (sz.). 208. Mesterágotörki tábla ~ Tabla đin Gura Mešteregi (sz.). 209. Rítfeník ~ Fundu Rítuluj (sz.). 210. Akasztófátábla ~ Tabla đela Akăstăi (sz.). 211. Vártető ~ D'alu Četătsi¹ (tn.). 212. Várerdő ~ Pădurea Četătsi (e.). 213. Flóragödre ~ Gropa Flori (l.). 214. Várpatak ~ Părău Četătsi (p.). 215. Tamásfalvi hídnál ~ La podul Tămăși (sz.). A szomszédos Tamásfalva ~ Tămăša felé vezető hídnál lévő szántók. 216. Cupejhígygya ~ Podul ļuj Tsupej (h.).² 217. Malomkert ~ Grăđina đela mōră (k., sz.). 218. Pitkatörka ~ Gura Pitci (k.). 219. Tónál ~ La Tău (k.). 220. Csörgő ~ Čorgău (k.). 221. Karácsonygödre ~ Gropa Krăčuńešilor (k., e.). 222. Csörgőfű ~ Fundu Čorgăuluj (k.). 223. Butagödre ~ Gropa Butešilor (k.).³ 224. Mutujgödre ~ Gropa Mutuluj (k.). 225. Mutujgödretörka ~ Gura Gropfi Mutuluj (k.). 226. Vármegetti tér ~ Šesu đe după Četate (k.). 227. Színázsdomb ~ Dímbu Sinašuluj (k.). 228. Színás ~ Sinaš (k.). 229. Mërgëvammalmi kert ~ Grăđina đela mōra Mărgăvanuluj (kert). 230. Vár-ucca ~ Ulitsa Četătsi (u.). 231. Udvarkert ~ T'erfu (kert). 232. Szezyár-ucca ~ Ulitsa fabriči (u.). 233.

¹ Itt Dezső várának romjai láthatók.

² A *Cupej* ~ *Tsypej* név a faluban ma is élő rumén *Ignă* család gúnyneve.

³ Ma is él a faluban *Buta* nevű rumén család.

Malom-ucca ~ Ulitsa mori (u.). 234. Malomárok (á.). 235. Fűdi-ucca: Fészeg ~ Ulitsa Filduluj (u.). 236 Újtemető ~ Temefeuj čel nou (te.). 237. Topaji szorossik ~ Sorošu luĭ Topaji (u.). 238. Csírcselszorossik ~ Sorošu Čirčeluluj (u.). 239. Cigánsor ~ Sorošu Tsiganuluj (u.). 240. Palkó szorossik ~ Sorošu luĭ Palkău (u.). 241. Bábony-ucca ~ Ulitsa Băbđuluj (u.). A szomszédos Bábony ~ Băbđi felé vezető utca. 242. Régi temető ~ Temefeuj: Temefeuj veĭ (te.). 243. Bancsi szorossik ~ Sorošu luĭ Banči (u.). 244. Középlaki ucca: Ódal-ucca ~ Ulitsa Kuzeplakuluj (u.). A szomszédos Középlak ~ Kuzeplak felé menő utca. 245. Temetőszoros ~ Sorošu temefeuluj (u.). 246. Floriján szoros ~ Sorošu luĭ Florĭan (u.) [Józsa Gerő hgy.].¹

Zsobok.

1391: Nobles de *Sobok*. 1399: *Sabouk*. 1446. 1511: Poss. *Zobok*. 1450, 1522: Poss. *Sobok*. 1477: Poss. *Sobol* (!) [Csánki V, 426. — Kem. Régi cs.]. 1713, 1742, 1777: *Sobok* [Wess. — Kem. Mikola-Radó-Kabos cs.]. 1808: *Sobok* ~ *Soboku* [Lipszky]. 1831: *Sobok* ~ *Subuk* [Cons. Trans.]. 1839: *Sobok* ~ *Zsebuk*: *Soboku* [Lenk]. 1850: *Zsobok* ~ *Subaku* (!) [Mike, HelysNev.]. 1873: *Sobok*: *Zsobok* ~ *Zsebuku* [Hnt.]. 1909, 1922: *Zsobok* ~ *Jebuc* [MoldTog. — MartIstr.]. 1941: *Zsobok* ~ *Zăbuk* [Hgy.].

1754: a' Farnos felől való Forduloban: a' hegy alatt a' Farnasi ut mellett (sz.). — a' Felső Forduloban a' Marton Pataka mellett (sz.). — a' Budvájos alatt a' nád széllén [KalConscr.]. — 1793: A ref. ecclesia in Anno 1793 építetett az Farnosra járo Patakra egj uj Malmotskát [I. h.]. — 1813: A z e l s ő F o r d u l o b a n, melly Also Fordulonak nevezetik. A' Farnosi ut mellett (sz.), A' Falu végén (ke.). — A' M á s o d i k F o r d u l o b a n, melly Felső Fordulonak nevezetik: A' Mu'sdaj megett (sz.), A' Kert megett (sz., k.), A' Széna Fű felől (sz.). — a' Budvájos alatt a' Nád szélen (k.), a' Marton Pataka mellett (sz.), Vagyon az Ecclesiának égy darabotska szöllője a' Farnosi Hegyen, melly Unom málnak nevezetik [ProtVis.]. — 1815: a Csiszliken (sz.), A Csiszlik jukánál (sz.), A Hideg kut oldalán (sz.), Falkatserben (sz.). — A F e l s ő F o r d u l o b a n: A Gál dombja oldalában (sz.), A Kerek erdőben (sz.), A Míszkut felett (sz.), A Veremben (sz.), Musuaj (! sz.) [Kvári ref. koll. It.]. — 1826: 'A Kárbük (e.), 'A Bük (e.). [EM. Csáky R. conscr.]. — 1864: Az kerdezett Helység határán nevezetes a *Pad* nevét vette a magos felül lapájos helytől melybe igen széles

¹ Közlő: Szilágyi Gyurka Márton (32), Kovács József (32) magyar és Iluțan Juon rumén nemzetiségű. — 1942 nyarán néhány adatot Gergely Béla ellenőrzött, illetőleg helyesbített. E munkája során Szilágyi János (59) magyar és Galis Vasile (71) rumén nemzetiségű lakostól szerzett adatokat.

ki terjedésű kő rétegek vonulnak el 's a' melynek oldala környesen meredék kőszirt és kopasz oldal. — részei 1. *Pad oldal*. 2. *Pad völgye*. 3. *Boka völgye* nevét vette horgas fekvéséről. 4. *Pad fenék* hajdan nagy ki terjedésű tós hely, de jelenleg sz. 5. *Mészkut tető*, nevét vette a Zsobok és Sztánai határ közt lévő nagy forásról, mely az mézskut tető sziklájából jön ki, mintegy négy suc (!) átmérőjű az juk szája, mely forásból ki fojo viz, az leg forob nyári napokba is ki álhatatlan hidegségű és gazdag méz tartalmu. 6. *Sziget* nevét vette azon helyen át folyo patakotska által képező szigetetskéitől, melyek jelenbe szénát termő kaszállok. 7. *Felső sziget* nevét vette az fennebbi okból. 8. *Sás* nevét a rajta termő sásról vette és kaszállo. 9. *Hideg kut oldal*, egy az allyába lévő igen erős, és használhatatlan, hidegségéért, vizü kutrol költsönözte nevét. 10. *Csöszlik*, hajdan egy Csösz által használt juk, v. barlang a' sziklába, melybe álitolag hajdan egy Csösznek volt lakása vénsége koráig a'honnan ki is halt. 11. *Törösznye völgye*, ez név eredetéről semmi emlék külömben jó szénát terem. 12. *Uj szőlő megye*, a' közelébi időbe készült és bé plántált szőlős kert. 13. *Gál dombja*, hajdon egy Gál nevű ember birtoka, mely neven jelenbe is a' Helységbe legtöbb Családok neveztetnek, és sz. az egés (!) hegy és oldala. 14. *Réttető*, melynek teteje sikság, k. és sz. olda[la] p[e]d[i]g haszonvehetetlen pusztá kőszirt. 15. *Picig uttya*, egy kopár oldal, hajdan szőlős hegyi [ré]tek, mely hegynek oldalába voltak az bor pintzék vés[...] és így az akkori pintzékhez vezető ut névből rom[lott] el jelen nevezete. 16. *Várhegy oldal*, egy magas hegy, önállolag, lapájos te[te]jével, jelenbe a' várnak v. bár romjainak semmi ny[o]ma, és a jelen kor vényei is csak szo hagyományban emlékeznek hogy lehetet vár, de hogy ki által biratott v. építetett, historiailag is nem tudhato. 17. *Bojgo kut*, egy az földből felbuzgo forás, és a' mely olykor idő szakonként zavaros bojgásba is jön. 18. *Mocsár szele*, hajdan mocsáros és el láppadot hely jelenbe is haszonvehetetlen van ezen helyen egy kut alaku bűdös forás, melynek vize ki álhatatlan bűdös szaga és fanyar ize mián, ihatatlan. 19. *Csög* csak egy század előtt is Csukával tele to. 20. *Veres domb oldal*, vér veres földéről. 21. *Borsos domb* ama hires kalotaszegi, és jo fővésű borsót termő földéről neveztetik. 22. *Budvájos oldal* név eredetét homály fedi, jelenbe szőlős kertekvel telve. 23. *Ur réte*, k., melyet hajdanába a' kiváltságos birtokos osztály birt, jelenbe a' felszabadult osztály megváltván birja. 24. *Mész rét*, minthogy hajdan meszet ottan égettek, de jelenbe k. 25. *Szőlő máj v. mál*, ez vidéken igen sok helyen használt el nevezés az szőlővel bé plántált helyeken, mely el nevezésről semmi eredetiség. 26. *Megyes allya*, hajdan megy fás erdő volt, jelenbe k. 27. *Csere nyilak*, hajdon cserés hely, de később a' lakosok által ki irtatván, közöttök egyenlő nyilakra osztatván, nevezetét költsönözte. 28. *Gira*

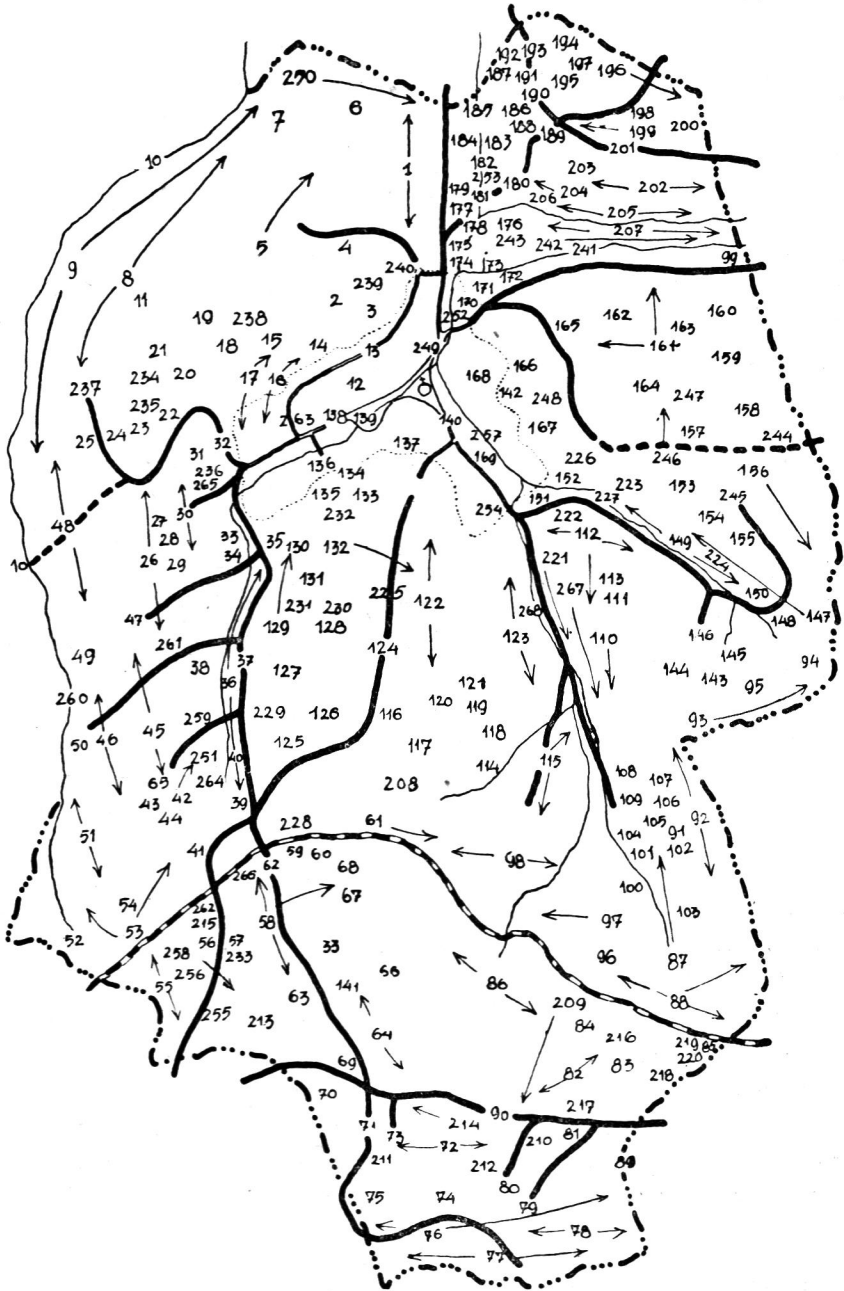

szőlős kertek, miröli el nevezése nem tudodik. 29. *Bükk szeg*, hoszu és egyenes bükkfás e. 30. *Gémnyeles erdő*, jelenbe k., az régi üdőbe az erdőbe lévő egy gémes kutról vette elnevezését. 31. *Keresztfa kut*, az határ szelét valaha képező kereszties fánál lévő kutrol. 32. *Bükk kut*, egy az bükkös erdőbe lévő kuttal. 33. *Menyhárd föld*, hajdon ily nevezetű birtokosáról; 34. *Tölgyes szántó*, hajdon tölgyfás e. volt. 35. *Határ völgy*, határ szelétől nevezetik. 36. *Részek hegye*, merőbe sz., nevét vette minthogy ezen határ rész az Helységhéliek között, minden Évbe ujból, meg ujból fel osztodik. 37. *To dombja*, egy a domb mellett lévő ki apadhatatlan torol [Pesty XXII, 550b—551b]. — 1868: Részeg (sz.), Rét (sz.), Muzsdaj v. Musdaly (sz.), Farkas cser v. csere (sz.), Kert megett (sz.), Pad (sz.), Temető (k.), Nagy rét (k.), Pénzes Domb (k.), Tölgyes (sz.). [Püsp. It.]. — 1936, 1941, 1942: 1. Farkacser (sz.). Egy régi telekkönyvi másolatban Farkascsel-nek van feltüntetve. 2. Kishegy (l.). 3. Kishegyódal (gyü.). 4. Kishegy úttya. A Kishegyre [2] vezető út neve. 5. Lemföd (sz.). A Kishegy tetején elterülő szántó neve. Itt próbálták meg a len termelését. Két részét szokták megkülönböztetni: Kis- és Nagylemföd. 6. Kistag (sz.). 7. Hetyköszt. Egy hegy tetején elterülő szántó neve. 8. Martonódal (sz., e., r.). Egy régi telekkönyvi másolatban ez az oldal Márton oldal alakban szerepel. 9. Martomvögye (k.). 10. Martompataka (p.). 11. Martoncsorgója (kút). 12. Kértek. 13. Kérmegett. A kertek mögötti út neve. 14. Donkódal (k.). A Kishegyódal [3] folytatása. Bányák is vannak itten. 15. Donkódaltető (sz.). A hegy tetején lévő szántók neve. 16. Hatházódal (k.). Ez a Donkódal folytatása. 17. Hathásztető (sz.). A szájhagyomány szerint a község eredetileg ezen a hegyen volt és hat házból állott. Gonosz emberek egyszer kirabolták; a falu lakói erre elhatározták, hogy otthagyják régi házaikat és leköltöznek a völgybe. Így keletkezett Zsobok. 18. Muzsdaj (sz.). 19. Vijódomb (sz.). 20. Kizsberek feje (l.). 21. Kizsberek kúttya (kút). 22. Csereszül. A Csere [23] szélén lévő szántók neve. 23. Csere (e.). Két része van: Fērső- és Ársócsere. Az előbbi közelebb esik a faluhoz, mint az utóbbi. 24. Jóbisné gazza: Jóbüsné: Báró Józsikájé (e.). Egy br. Jósikáé volt. 25. Jóbisné kúttya (kút). 26. Györgyi János tisztássa (l.). 27. Köveskútnál: Kövestó. 28. Horgastó. 29. Gál Istók tója.¹ Gál nevű család ma is van a faluban. 30. Kövestető (e.). A falutól délnyugatra elterülő köves hegy neve. 31. Puszta. Elhanyagolt kert neve. 3. Zsidúttya. Itten régen zsidók laktak, ők építették ezt az utat. 33. Keskenyhígyya (h.). 34. Keskenypataka: Kes Kempatak: Keskenyárka (p.). 35. Kirjné kertye. Erzsébet királyné emlékére szilvával ültette be a község ezt a területet. 36. Keskeny (e.). 37. Kes-

¹ A 27-, 28- és 29-es hn. tó Györgyi János tisztássában.

keny úttya (út). 38. Keskenypusztá: Kes Kempusztá (sz.). 39. Ársókeskeny kúttya: Ársókeskenkút (kút). 40. Fērsókeskeny kúttya: Fērsókeskenkút (kút). 41. Sástó (tó, e.). 42. Kövecses verme. Az erdő közepén veremhez hasonlító, kövekkel telt mélyedés neve. 43. Torok (e.). 44. Toroktető (e.). 45. Kosárbükkódal (e.). 46. Kosárbükk (e.). 47. Simon úttya (e.). 48. Kölesföd (l.). Régen itt kölest termeltek. 49. Ferencemríttye (l.). 50. Kosárbükkpusztá (r.). 51. Szőlő alatt (l.). 52. Martomfű kúttya: Mártomfűkút (kút). 53. Gyakorerdő (e.). 54. Gyakorerdő tója (tó). 55. Kerekmogyoró úttya (e.). 56. Eperjes (e.). 57. Ördökkosara. Kosáralakú hely neve. A néphit szerint itt szoktak táncolni a „lidírcek”. 58. Írtás (e., sz., l.). 59. Bükkút (út, sz.). 60. Bükcsörgő: Bükkút (kút). 61. Bükk (e.). 62. Keskenyfērső hígyya. A vasúti pályatest egyik hídja. Alatta halad el az út. 63. Kétútkösz: Kétútközi fődék (sz.). Ma már nincsen két út között. 64. Tóddombja (sz.). 65. Torokódal (e.). 66. Menyhárföd (sz.). 67. Ársóropaj (l.). 68. Fērsóropaj (l.). 69. Rízsekkapu (sz.). Régebben ez a hely be volt kerítve, és itt volt a kapu, melyen át feljártak a Rízsegre. 70. Kerek erdő (sz.). 71. Mocsojás kúttya: Mocsojás kút (kút). 72. Feljárónyil: Jófēlnyil (sz.). 73. Mocsojás úttya: Mocsojási út (út). 74. Fakösz (sz.). 75. Rízsekkfara (sz.). 76. Rízseggódal (l.). 77. Rízsekkető: Rízsekkhegye (l.) A nép többféleképpen magyarázza ezt a helynevet. Egyesek szerint eredetileg *Rétszeg* ill. *Rűtszeg* volt; mások szerint onnan kapta volna a nevét, hogy amikor az emberek részegen hazajöttek a bánffyhunyadi vásárból, leheverészték ennek a hegynek az árnyékos oldalában. Mindkét magyarázat, a történeti adatok bizonyossága szerint alapnélküli. 78. Nyíresszil: Nyíres szíle (l.). 79. Kúúttya: Kúút. Egy köves út neve. 80. Bokor kúttya: Bokorkút. Egy bokor alól jött ki a víz, innen a neve. 81. Gyilkos kúttya. Állítólag egy gyilkos itt mosta le a vért a késéről. 82. Sűjedis. Besüllyedt terület neve. 83. Gyurka erdejik. Ambrus Gyurkáé volt. 84. Arasz paraga (e.). 85. Borzik: Ágostom bányája (k., e.). Itt régen borzok tanyáztak. 1900 körül megvette ezt a területet egy Ágoston nevű ember és bányászni kezdett itt. Azóta inkább a második nevet használják. 86. Berek (k.). 87. Berek alatt: Berekāj (k.). 88. Borzikódal (k., e.). 89. Határvögy. A sztánai és körösfői határszélben lévő völgy. 40. Országút. Községi út; amióta gépkocsival szállítják a követ ezen az úton *Országútnak* nevezik. 91. Szöllőmájódal (r.). Régen itt szőlőt termeltek. 92. Csöktető: Csög (r.). 93. Mocsárszil (r.). 94. Berektorok (r.). 95. Gurc alatt (r.). Régebben itt aranyat kerestek. 96. Kistógyes (e.). 97. Kisirtás (r.). 98. Nagyirtás (r.). 99. Mész kút (sz.). 100. Írtóvány (r.). 101. Mésznel (r.). 102. Szilvás (r.). 103. Pacsóné¹

¹ Az előtagot *Bacsóné* alakban is hallhatni.

Zsombok helynévtérképe.

kútyta: Pacsóné csorgója (kút): 104. Nádnál: Nád (r.). 105. Úrrittyé (r.). 106. Budvajos (r.). 107. Budvajosódal (r.).¹ 108. Pap rittyé: Papi rít (k.). A református papé. 109. Pallóhéj (sz., k.). 110. Kerekszínatalló (sz.). 111. Verezsdomb (r., sz.). 112. Borsózsomb (sz.). 113. Bikarít (r.). Régebben ez a rét adta a bika szénáját. 114. Bükszeg (r., sz.). 115. Meggyes alatt: Meggyes äjja (r.). 116. Hácskó (r.). Ez a hely be volt kerítve; hácskót ,hágsó'-t csináltak itt s ezen hágtak át a kerítésen. 117. Bükszektető (r.). 118. Meggyes (szö.). 119. Cserenyil: Cserenyilódal (r.). 120. Gíra: Gira (gyü., k.). 121. Gíra alatt: Gira alatt (k., sz.). 122. Pusztódal (gyü.). 123. Pusztanyil (k.). 124. Szöllöteteje (sz.). 125. Verem (sz.). 126. Hosszúbükk (sz.). 127. Akasztóbirc (sz.). 128. Pinzezsomb (sz.). „Ott ígett a pinz“.² 129. Férkökútnál (sz.). 130. Férkökút (kút). Ferkó Feriék laktak itten. 131. Korsózsomb árka (á.). 132. Rác: Ráci fődek (sz.). 133. Veresfődeknél (l.). 134. Mesterrít (r.). A tanítóé. 135. Szücskert. A Szücs-családé. 136. Szücsszoros (u.). 137. Temető (te.). 138. Førszeg: Fölszeg: Zsobok uccája (u.). 139. Førsökút (kút). 140. Egellő-ucca: Egellő. 141. Ríszeg úttya. A Ríszegre vezető út neve. 142. Kérmegett: Kérmegetti fődek: Kérteteje: Kértek teteje. A kertekkel érintkező szántók neve. 143. Førsöbüdöskút (kút). 144. Ársöbüdöskút (sz., k., kút). Büdös vizü kút neve. 145. Kiserdő (sz.). 146. Oláösvény (sz., k.). 147. Rítódal (k.). 148. Picik: Piciggödre (á.).³ 149. Kisrít (sz.). 150. Bojgókút (sz., k.). 151. Palkó kertye: Palkó-kért. (k.) Egy Palkó nevü családé volt. 152. Falu rittyé: Bírórít (k.). 153. Újhegy (gyü.). 154. Rítettő (sz.). 155. Gáldomb (sz.). Gál nevü család ma is van a faluban. 156. Gáldomtető: Gáldombjateető (sz.). 157. Gáldombódal (sz.). 158. Csöszlik: Csöszlék (sz.). 159. Csöszlik alatt: Csöszlék alatt (sz.). 160. Sás: Sásfődek (sz.). 161. Hidekkút ódala (sz.). 162. Hidekkút csörgója: Hidekkúccsörgó (kút). 163. Ruzsa kútytik: Ruzsakút (kút). Előtagja a faluban ma is élő Ruzsa-család nevét viseli. 164. Bircüttető (sz.). 165. Bircút (út). 166. Törösnye vöggye (sz.). 167. Várhegyódal (k.). 168. Pusztánál (sz.). 169. Bodonkút. Egy bodonkút volt itt régen. 170. Kerekkert. Kerek alakú kert neve. 171. Faluvíge (r.). 172. Margiddomb (k.). 173. Kismalom (ma.). 174. Fajiskola. Kert neve; azért létesítették, hogy a tanító itt magyarázza a gyermekeknek a gyümölcsstermelést. 175. Éklézsja kertye. A református egyház kertje. 176. Kenderfődek (ke.). 177. Pásztor kertye. A pástor használja. 178. Jégverem: Jégvermi kenderfődek (ke.). Nevét

¹ Az előtagot *Budvojos* alakban is használják.

² E helynévvel kapcsolatban nem tudnak elfogadható magyarázatot adni. A „régiek szerint“ az előbb adott szövegbeli magyarázatot a maiak úgy értelmezik, hogy régen ott meszet égettek és abból pénztek.

³ *Picikárká*-nak is nevezik.

az itt levő jégveremről kapta. 179. Papfőgyge (sz.). A református papé. 180. Ulomáj úttya (út). 181. Ulomáj híggya (h.). 182. Mónár Pista malma (ma.). A Tasnádi Istváné. 183. Ársószüget: Álsószüget (r.). 184. Kétmalomkösztt. A Mónár Pista [182] és Mónár Gyuri malma [185] között lévő rét. 185. Mónár Gyuri malma. A Tasnádi György malma. 186. Farnosi hegy (l.). A farnosi határszélben lévő hegy. 187. Hetytető (sz.). 188. Vögy (sz.). 189. Kabósódal (tn.). 190. Kabóstag (sz.). Egy Kabós nevű úré volt.¹ 191. Sárgadomb (sz.). 192. Böndec (sz.). 193. Kizsböndec (sz.). 194. Kisnyíl (sz.). 195. Ulomáj alatt (sz.). 196. Ulomáj (szö.). 197. Észak (sz.). 198. Kecskés (szö.). 199. Mező (sz.). 200. Kecskés alatt (sz.). 201. Farnosi út. A szomszédos Farnosba vezető út neve. 202. Patfenék (sz.). 203. Tag (sz.). 204. Pathegye (sz.). 205. Padódal (l.). 206. Padvőgyge (l.). 207. Fērsőszüget: Fēlsőszüget (sz., k.). 208. Büksszekpuszta (k.). 209. Natytógyes (sz.). 210. Bokorkúti út (út). 211. Ríszekszíl (sz.). 212. Másodnyilak (sz.). 213. Ritkás (e.). 214. Ríszektó (sz.). 215. Eperjesi rít (r.). 216. Kereszfakút (kút). 217. Hatvanas erdőrisz (e.). Állítólag 1848 után hatvan ember vásárolta meg ezt az erdőt. 218. Kilences erdőrisz(e). A jobbágyság felszabadítása után állítólag kilenc gazdáé volt. 219. Kiskút (kút). 220. Fehér hegy (l.). Fehér kőzetből (alabástrom?) álló hegy neve. 221. Pusztájja: Pusztá' alatt (k.). 222. Ritkapu (sz.). A Kis- [149] és Nagy-rítnek [267] a faluval határos része. 223. Láb: Lábi kenderfődek (ke.). 224. Rítódal ājja (sz.) 225. Szöllő úttya (út). 226. Újhegy alatt (k.). 227. Kisrít pataka: Kisrít patak: Kisrít víz (p.). A Kisrítén [149] végigfolyó patak. 228. Hetvennyolcas erdőrisz (e.). Régebbi neve: Ętyház erdeje. Állítólag 78 emberé volt. 229. Agyagosúttető (e.). 230. Korsószbükk (sz.). 231. Átaljáró (sz.). 232. Szücskértyeknél (sz.). 233. Ördökkosara tója (tó). 234. Kizsberek árka (á.). 235. Csere köszt (sz.). 236. Kövespuszta (k.). 237. Zsidúttytető (sz.). 238. Donkahegy (sz.). 239. Kishetytető (sz.). 240. Kishegy mellett (sz.). 241. Mészakút pataka (p.). A Kösségi vízzel [252] való egyesülése után *Szügeti víz* néven ismerik. 242. Hegy alatt (sz.). 243. Bakavőgyge (l.). 244. Csöszléktető (sz.). 245. Újhegyem fejül (sz.). 246. Újhegy megett (sz.). 247. Domb alatt (sz.). 248. Vápó (sz.). 249. Árszeg: Álszeg (fr.). 250. Határszíl. A farnosi határszélben lévő szántók neve. 251. Csicserdongazza: Csicsordongazza (e.). 252. Kösség víz (p.). A Keskenypataka [34] és Egeleji víz [257] egyesüléséből keletkező patak neve a Mészakút patakának torkáig. Innen kezdve *Szügeti víz* [253] néven ismerik. 253. Szügeti víz. A Kösségi víz [252] és a Mészakút pataka [241] egyesüléséből keletkező patak neve. Farnosi neve: Zsoboki patak. 254. Ruzsakèrt (kert). 255. Eper-

¹ A *Kabos* család Kalotaszeg egyik legnagyobb birtokos családja volt.

josi út (út). 256. Sástódomb (e.). 257. Egelleji víz. Az Egellő [140] nevű falurészen végigfolyó patak. A Kis- [227] és Nagyrit patakának [268] egyesüléséből keletkezik. 258. Hetvenhetes erdőrisz (e.). 259. Agyagosút (út). 260. Korpos pusztájik. E helynév előtagja a falu egyik népes családjának nevét viseli. 261. Újút (út). 262. Tyúklábos kút (kút). 263. Hatház úttya (út). 264. Keregdomb (e.). 265. Kövezsd. A Kövestetőre [30] vezető út. 266. Gémnyelves kút (kút). 267. Nagyrit (sz., k.). 268. Nagyriti patak (p.) [Bódis István hgyl.].¹

Pótlás

Ivántelke.

1467: poss. *Ivanthelke*, *Iwanelke* [Csánki V, 362].²

Szentiván.

1263, 1269/1580: Poss. *Szent Ivan*. 1420 k., 1430 k., 1433, 1433—1449, 1439, XV. sz. közepe: Pred. *Zenthywan* [I. h. 406].³

*

Fennebb egy néhány község jelenkori helynév-anyagának közlése után kimaradt a közlők neve. Ezeket az alábbiakban adom:

Bánffyhungad. Pócs Márton (58).

Farnas. Kudor B. Márton (84).

Ketesd. Balogh István (29) és Máté Márton Mójsza (41).

Kispetri. Nagy Józsi János (42).

Magyarbikal. Szabó Pál János (48) és Kupa János Pendzsi (46).

Magyarkiskapus. Rác Jankó Pistuka (48) és *Petruța* József (65); az utóbbi rumén nemzetiségű.

¹ A falu helyneveit először e Zsobokról való tanítóképzés tanítványom gyűjtötte össze 1936-ban. Utána Józsa Gerő gyűjtött. A 208—251-es számú helynevek az ő 1941-i helyszíni gyűjtésének egy részét teszik. Vezetője Id. Gál Bancsi István (58) volt. A 252—268-as számú helynevek Gergely Béla 1942-i helyszíni gyűjtéséből valók. Vezetője Korpos Dézsi Márton (51), majd Gál István (44) volt.

² Jákótelkét Csánki [i. h.] szerint egy alkalommal így említik.

³ Elpusztult település; határa Kisbács határába olvadt bele (L. ott a történelmi és jelenkori helynévanyagban).